

احمد ہادی مقصودی •

اِسْتِفْتَاْحُ.

مکاتب رشدیہ و مدارس مبتدی لری ایچون منتظم صرف عربی •

طبعہ ثانیہ •

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 10 января 1906 г.

Казань.
Типо-литографія Императорскаго Университета.
1906.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

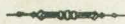
مقدمه .

هانگی لسان اولسه ده ، بر لسان ایله سویله شه بیلمک و اولسان ایله یازلمش کتابلری آ کلامق ایچون اولاشو لساننڭ لغاتینی یعنی سوزلرینڭ معنارینی بیلمک لازمدر . ثانیا شولساننڭ سوزلرینڭ کلامده ندروشده تغیر ایتدکنی یعنی اوزگاروونینی بیلمک لازمدر . چونکه هر لساننڭ کلمهلری کلام ایچنده درلوروشده تغیر ایتمکده در . مثلاً ترکیجه (اوقو) کلمه سی کلام ایچنده (اوقودی ، اوقویور ، اوقویاجق ، اوقو ، اوقوما ، اوقوجی ، اوقویان ، اوقومش ، اوقوماش) کبی نیچه درلوروشلرده سویله نور . ودخی (کشی) کلمه سی (کشیلر ، کشیدن ، کشیده ، کشییه ، کشینی ، کشینڭ ، کشیسی ، کشیلری ، کشیلرندن) کبی ده ابر قاج درلو تغیرات ایله استعمال ایدلور . لسان ترکی کبی لسان عربی نڭ کلمهلری ده پک چوق درلو شکلرده اوزگارمکده درلور . ترکیجه گوزل بیلمه یین بر آدم (اوقودی) دییه جک بیرده (اوقودم یا اوقویاجقساڭ) دیسه ، مرادی آ گلاشلماز ، ترکیجه بیلن آدملر یاننده کولکی سوز اولور . شونڭ کبی عرب لسانینڭنی روشپه اوزگارتلوب سویله نوونینی بیلمه یین کیسه ده عرب کلمهلرینی یا گلش سویله به جکدر . و عربجه یازیلان سوزلری ده یا گلش آ گلا یاجقدر .

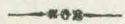
§ ۱ حرف و کلمه .

حرف : آغزدن ایشدیلن بر طلوش دیمکدر : (ا ، ب ، ت) کبی .
 کلمه : معنالی بر سوز دیمکدر : من ، زید ، جعفر کبی .
 هر سوزه (لفظ) دییلور : (خمسة) کبی . برگه قوشلمش ایکی اوچ سوزه (لفظ مرکب) دییلور : (خمسة عشر) کبی . معناسز سوزه (لفظ مهمل) دییلور : (دیز ، ییز ، جسق) کبی .
 کلمهلر حرفلردن حاصل اولورلر . عرب لسانینڭ حرفلری (۲۹) در :
 الف ، با ، تا ، ثا ، جیم ، حا ، خا ، دال ، ذال ، را ، زا ، سین ، شین ، صاد ، ضاد ، طا ، ظا ، عین ، غین ، فا ، قاف ، کاف ، لام ، میم ، نون ، واو ، ها ، لام والفی ، یا

(نصر، نصر، ينصر، انصر، ناصر، منصور) صيغه لرنده (ن، ص، ر) حرفلى حروف
 اصليه، و (ى، ا، ا، م، و) حرفلى حروف زائده درلر.

تمرين: كلمات متصرفه نىڭ ھانگى حرفلر ينىڭ (حرف اصلى) دييلور؟ وھانگى حرفلر ينىڭ
 (حرف زائده) دييلور؟ رجا صيغه لرنىڭ قاير حرفلى حروف اصليه و قايرلى حروف
 زائده در؟ (نصر) صيغه لرنىڭ قاير حرفلى حروف اصليه و قايرلى حروف زائده در؟
 رجا لى صيغه سنده نيچە حرف زائده وارد؟ نەلدر؟ منصور صيغه سنده نيچە حرف
 زائده وارد؟ نەلدر؟

§ 6 اوزان كلمات.

(حروف ميزان)

كلمات متصرفه نىڭ صيغه لرنىڭ بىر بىر ينىڭ قىياس قىلوب لفظه و معناده تفاوتلر ينىڭ
 بىلىك ايچون علم صرف علماسى ھر صيغه يى بىر ميزان ايله اولچە مكنى عادت ايدەرەك،
 ميزان ايچون (فعل) حرفلر ينىڭ (ف، ع، ل) حرفلر ينىڭ اختيار ايتىشلردە شويە كە
 بىر صيغه يى اولچە مك اراده قىلىنسه، بىر نيچى حرفى مقابلنە (ف) ايكنىچى حرفى مقابلنە (ع)
 اوچىچى، دورتچى، و بيشىچى حرفلى مقابلنە بىر يابىر نيچە (ل) حرفى وضع ايدوب بىر لفظ
 اختراع ايدلور. و اولفظه اولچە نىڭ ورنىڭ ورنىڭ دييلور. اولچە نىڭ صيغه لرنە كى حرفلرنىڭ
 حرکات و سكونى ورنلرنە دە تغير ايدلمزلىر، بلكە صيغه لرنە كى ترتيبلر نيچە ورن لرنە دە
 محفوظ اولورلر. مذکور منوال اوزره كلمات متصرفه نىڭ ھر بىر ينىڭ بىر ورن ايله اولچە مك
 مكن اولور. مثلا توبەندە مذکور كلمە لرنىڭ ھر بىر ينىڭ ورنلرى آستلر ينىڭ يازلمشدر:

نصر،	نصر،	نصر،	نصر،	نصر،	نصر،
نصر،	نصر،	نصر،	نصر،	نصر،	نصر،
نصر،	نصر،	نصر،	نصر،	نصر،	نصر،
نصر،	نصر،	نصر،	نصر،	نصر،	نصر،

دقت ايتىك لازمدر كە ميزان حرفلى ورنده فقط كلمە لرنىڭ حروف اصليه لرى
 مقابلنە وضع ايدلورلر. حروف زائده لىر ايسە، كلمە لرنىڭ ورنلرنە دە كند يلىرى
 مذکور اولورلر. مثلا توبەندە حروف زائده لى كلمە لرنىڭ ورنلرى، نى روشە اولدىقى
 آستلر ينىڭ يازلمشدر.

ينصر،	ينصر،	ينصر،	ينصر،	ينصر،	ينصر،
ينصر،	ينصر،	ينصر،	ينصر،	ينصر،	ينصر،
ينصر،	ينصر،	ينصر،	ينصر،	ينصر،	ينصر،
ينصر،	ينصر،	ينصر،	ينصر،	ينصر،	ينصر،

علم صرفى او قویان کیمسه کلمات متصرفه نىڭ هر بير صيفه سينىڭ وزنارنى بيلمىڭ
لازمدر. كلمه لىڭ وزنارنى درست سويلمه يه مقتدر اولمايان كيمسه، معنارنى ده
طوغرى آڭلايا باز.

تەرىپ: كالمه لىڭ صيفه لىرىنى بىر بىرىنە قىياس قىلۇپ تەقۇوتلارنى بىلمىڭ (بىچۇن علم
صرف علماسى نە عادت ايتىشلار؟ ميزان ايتىچۇن ھانگى حرفلىرى اختيار ايتىشلار؟
بىر كالمه يى اولچەمك اراده ايدلسە، بىرىنچى حرفى مەقابلنە ھانگى حرف وضع ايدلۇر؟
ايكىنچى، اوچىنچى، دورتىنچى و بىشىنچى حرفلىرى مەقابلنە ھانگى حرفلار وضع ايدلۇر؟ صيفه لىڭ
حرەكات و سكۇنى وزنارندە تەقىر ايدرمى، (نصر) نە وزندە؟ (نصر) نە وزندە؟ . . . الخ.
(ينصر) نە وزندە؟ (ينصر) نە وزندە؟ . . . الخ. (رجلان) نە وزندە؟ (رجال) نە
وزندە؟ (رجولية) نە وزندە؟

§ ۷ ثلاثى، رباعى، خماسى و سداسى.

(۱) حروف اصليه سى اوچ اولان كلمه لره (ثلاثى) دىيلۇر:

(رجل، فرس، كرم، غفر) كىي.
اير، آت، حرمىلى اولدى عفو ايتدى

(۲) حروف اصليه سى دورت اولان كلمه لره (رباعى) دىيلۇر:

(دفتر، كوكب، دحرج، ترجم) كىي
دفتر، يۇلدز، آيلاندى، بيان قىلدى.

(۳) حروف اصليه سى بىش اولان كلمه لره (خماسى) دىيلۇر:

(حجمرش، سفرجل، خزعبل، قرطعب) كىي.
قارتىچى، آيۋا، باطل نسنە، آزرسە،

(۴) حروف اصليه سى آلتى اولان كلمه لره (سداسى) دىيلۇر:

(خندريس، قطربوس، عضرفوط، عنفوان) كىي.

ايسكى شراب، يۇرشلى دوه، آف قۇرت، اولى و باشى

عرب لسانندە حروف اصليه سى آلتىدىن آرتق كلمه يوقدر. گالھايىدى حرفلى كلمه لىر

اولسە دە، آنلىڭ ھەر حرفى اصلى دگلدلر، بلكە بىرىنچە سى حرف زائددرلر.

مثلاً (اِسْتَفْعَارٌ) كلمه سنده يىدى حرف اولسه ده، فقط اوچ حرفى يعنى (غ، ف، ر)

حرفلىرى (گنه) حروف اصلیه در . (ا، س، ت، ا) حرفلىرى حروف زائده در .

کلمات عربیه هر وقت فقط حروف اصلیه سی ایله گنه استعمال ایدلورلر . بلکه اکثر یا

دها بیر، ایکی، اوچ یادورت حرف زائد زیاده قیلنوب استعمال ایدلورلر . حرفلىرى

زیاده له شد کنده كلمه نڭ معناسی ده، بر آتغير ایدر . یوقارده مذکور كلمه لرڭ حروف

اصلیه سینه حروف زائده آرتدروب اوشبو روشلرده استعمال ایدلمه لری ده ممکندر:

رَجُلٌ - رَجَالٌ، رَجِيلٌ. فَرَسٌ - فَرَسَانٌ، أَفْرَاسٌ. كَرَمٌ - أَكْرَمٌ.

ایر ایرلر کچوک ایر آت ایکی آت آتیر حرمتلی اولدی حرمتله دی

غفر - اِسْتَفْعَرُ، یِسْتَفْعِرُ، اِسْتَفْعَارُ. دفتر - دَفَاتِرٌ، دَفْتِیرٌ.

عفو ایتدی - عفو استه دی، عفو ایستیور عفو استه مک دفتر دفترلر کچوک دفتر

کوکب - کَوَاكِبٌ. دَحْرَجٌ - تَدْحْرَجُ. تَرْجَمٌ - یَتْرَجِمُ، مَتْرَجِمُونٌ.

یۇلدز، یۇلدزلر، آیلاندری آیلاندى بیان قیلدی بیان قیلور بیان قیلوچیلر

جِجْمِیرِشٌ - جِجْمِیرٌ. سَفْرَجِلٌ - سَفَارِجٌ. خَزْعِبِلَاتٌ - خَزْعِبِلَاتٌ.

قارت خاتون کچوک قارت خاتون، آیوا، آیوالر باطل نسنه باطل نسنه لر .

خَزْعِبِلَةٌ. قَرطِعبٌ - قَرطِعبَةٌ، قَرطِعبَاتٌ. عَضْرَفُوْطٌ - عَضْرَفُوْطَاتٌ.

کولکی و عجب نسنه بر آزنسنه آزنسنه لر آق قۇرت ...

تورین : اوچ حرفلى كلمه لره نه دييلور ؟ نه لر کبی ؟ ۴ حرفلى ، ۵ حرفلى ، ۶ حرفلى

کلمه لره نه دييلور ؟ نه کبی ؟ اسان عربیه حروف اصلیه سی يىدى کلمه لر اولورمی ؟

استغفار کلمه سنده نیچه حرف وارد ؟ نیچه سی حروف اصلیه در ؟ قايولری حروف

زائده در ؟ کلمات عربیه هر وقت حروف اصلیه سی ایله استعمال ایدلورمی ؟ حروف

زائده زیاده سیله کلمه نڭ معناسی تغير ایدرمی ؟ رجل کلمه سی حروف زائده آرتدروب

نه روشلرده استعمال ایدلور ؟ ... الخ .

§ ۸ اسم، فعل، ادات. (۱)

کلمه اوچ درلودر: اسم، فعل، ادات.

(۱) اسم - بر نسنه نڭ آدی اولان کلمه دیمکدر: (زید، رجل، انسان) کبی.

(۲) فعل - بر زمانه بر ایشک ایشله نهمه سینه دلالت (۲) ایدن کلمه دیمکدر:

(نصر، بولشدی، ینصر، بولشور، انصر بولش) کبی.

(۳) ادات - یالغوز اوزندن (گنه) معناسی ظاهر اولمایان کلمه دیمکدر: (فی، من، الی) هر فعل بر زمانه دلالت ایدر. زمان اوچدر:

زمان ماضی، زمان آتی، زمان حالی: زمان ماضی کچن زمان دیمکدر. زمان آتی کله چک

زمان دیمکدر. زمان حالی حاضرگی زمان دیمکدر. مثلا (نصر) زمان ماضی به دلالت

ایدر، (ینصر) زمان آتی به دلالت ایدر، (انصر) زمان حالیه دلالت ایدر (۳)

تمرین: (۱) کلمه نیچه درلودر؟ (۲) نهلردر؟ (۳) اسم نه دیمکدر؟ (۴) نهلر کبی؟ (۵)

فعل نه دیمکدر؟ (۶) نهلر کبی؟ (۷) ادات نه دیمکدر؟ (۸) نهلر کبی؟ (۹) هر فعل نه به دلالت

ایدر؟ (۱۰) زمان نیچه در؟ (۱۱) زمان ماضی نه دیمکدر؟ (۱۲) زمان آتی نه دیمکدر؟

(۱۳) زمان حالی نه دیمکدر؟ (۱۴) نصر هانگی زمانه دلالت ایدر؟ (۱۵) ینصر هانگی

زمانه دلالت ایدر؟ (۱۶) انصر هانگی زمانه دلالت ایدر؟

§ ۹ انواع اسم.

اسم نڭ مشهور نوعلری بیشدر:

اسم وصف، اسم صفت، اسم ذات، اسم مضمهر، اسم عدد.

(۱) اسم وصف - بر ذاتنڭ بر اش یا بر حالینڭ اسمیدر که هر برینڭ ترکیچه

ترجیه سنده (مک، مق، و) حرفلری چقار:

(نصر، ضرب، مدح، بصر، مرض) کبی.

بولمشق بولشو، صوفیق صوغو، ماقتامق ماقتاو، کورمک کورو. آورمق آورو،

اوشبو اسم وصف علم صرفده (مصدر) دیبو تسمیه ایدلور.

(۲) اسم صفت - بر ذاتنڭ بروصف ایله صفتلاندغینه دلالت قیلان اسمدر که اکثریا

(۱) اداتدن مراد حرف معنویدر. حرف هجائی ایله ملتبس اولماسون ایچون

(حرف) دیه تسمیه ایدله مشدر. (۲) دلالت دیبک آڭلاتمق دیمکدر.

(۳) امر ونهی صیغهلری زمان حالی ایله زمان آتی ده مشترکدر. اکثریا زمان

آتی قریبده استعمال ایدلورلر.

بر اسم وصف حرفلرندىن حاصل اولور:

(ناصِر، مَضْرُوبٌ، مَدْحٌ، اَبْصَرُ، مَرِيضٌ) كىبى.

بولشۇچى، اۇرلۇش، كۆب ماقتاۋچى، كورۇچىرەك، آورو

اسم صفتلر (اسم مشتق) تسميه ايدلورلر. اسم وصف حرفلرندىن چىقارلۇش دىمكىدر.
(۳) اسم ذات - شىلرنىڭ ذاتلر يىنە دالالت قىلان اسمدر.

زَيْدٌ، رَجُلٌ، (اير) اِنْسَانٌ، (كشى) حَجْرٌ، (طاش) مَاءٌ (صو) كىبى.

(۴) اسم مضمَر - بر اسم ذات اور يىنە ذكر قىلىنمقده اولان اسمدر:

(هُوَ، اَنْتَ، اَنَا، هَذَا، ذَاكَ، الَّذِى) كىبى.

اول سىن مېن بو شو، تگى، شو كىمسه كه، شونسنه كه
(۵) اسم عدد - اشيا نىڭ سانلر يىنە دالالت ايدىن اسمدر.

(وَاحِدٌ، اِثْنَانٌ، ثَلَاثَةٌ، عَشْرَةٌ، اَلْفٌ) كىبى

پر ايكى اۋچ اون بىك

علم صرفه اسم وصف ايله آندىن حاصل اولان فعللر كى واسم صفتلر كى حاللرى بيان قىلىنور.
علم نحو ده ادا تلىر كى اسم ذاتلر كى اسم مضمَر واسم عددلر كى حاللرى بيان قىلىنور.

تەرىپىن: اسملر كى مشهور نوعلرى نىچەدر؟ نىلردر؟ اسم وصف نەدر؟ نەلر كىبى؟ اسم صفت نەدر؟ نەلر كىبى؟ اسم ذات نەدر؟ نەلر كىبى؟ اسم مضمَر نەدر؟ نەلر كىبى؟ اسم عدد نەدر؟ نەلر كىبى؟ علم صرفه نەنك حاللرى بيان قىلىنور؟ علم نحو ده نەلر نىڭ حاللرى بيان قىلىنور؟

§ ۱۰ مصدر و مشتقات

مصدر: بر اشى اشله مك يا بر حالده بولمق معنا سنده اولان اسمدر:

(نَصْرٌ، ضَرْبٌ، مَدْحٌ) كىبى.

عربجه مصدر اولان اسمك ترجمه تركيه سنده عموما (مك) يا (مق) يا (و) حرفلرى ايشد ييلور.

لسان عربيه هر مصدر دن يعنى هر اسم وصف دن (۱۲) صيغه مشتق (*) اولور كه آلتىسى فعل و آلتىسى اسمدر. (۱۲) مشتقاتنىڭ فعل اولانلرى:

(*) يعنى چىقارلۇش اولور.

(فعل ماضى ، نفي ماضى ، فعل مضارع ، نفي مضارع ، امر ، نهي) صيغەلر يدر .
 اسم اولانلرى : (اسم فاعل ، اسم مفعول ، اسم فعال ، اسم افعَل ، اسم مكان ، اسم
 آلت) صيغەلر يدر .

تمرین : ۱) مصدر نهدر ؟ ۲) نه كىي ؟ ۳) مصدرڭ ترجمه تركيه سنده نه ايشد يلور ؟
 ۴) هر مصدر دن نه لر مشتق اولور ؟ ۵) ۱۲ صيغەنڭ آلتىسى نهدر ؟ ۶) ينه آلتىسى
 نهدر ؟ ۷) فعل اولانلرى نه صيغەلر يدر ؟ ۸) اسم اولانلرى نه صيغەلر يدر ؟

§ ۱۱ افعال مشتقه .

۱) فعل ماضى : كچن زمانده بر فعلڭ اولديغنه دلالت ايدين فعلدر :

(نصر ، ضرب ، مدح) كىي .
 بولشدى صوقدى ماقئادى

۲) نفي ماضى : داضينڭ خلافيدر : (ما نصر ، ما ضرب ، ما مدح) كىي .
 بولشمادى صوقمادى ماقئامادى

۳) فعل مضارع : كله جك زمانده بر فعلڭ اولاجنه دلالت ايدين فعلدر :

(ينصر ، يضرب ، يمدح) كىي .

بولشور صوغار ماقئار

۴) نفي مضارع : مضارعنڭ خلافيدر : (لا ينصر ، لا يضرب ، لا يمدح) كىي .

۵) امر : بر ايش ايله بويورمايه دلالت ايدين فعلدر :

(انصر ، اضرِب ، امدح) كىي .

بولش صوق ماقئا

۶) نهي : امرنڭ خلافيدر : (لا تنصر ، لا تضرب ، لا تمدح) كىي .

بولشما صوقما ماقئاما

تمرین : ۱) ماضى نهدر ؟ ۲) نه لر كىي ؟ ۳) نفي ماضى نهدر ؟ ۴) نه لر كىي ؟ ۵)
 مضارع نهدر ؟ ۶) نه لر كىي ؟ ۷) نفي مضارع نهدر ؟ ۸) نه لر كىي ؟ ۹) امر نهدر ؟
 ۱۰) نه لر كىي ؟ ۱۱) نهي نهدر ؟ ۱۲) نه لر كىي ؟

۱۲ § اسماء مشتقه .

(۷) اسم فاعل: برايشى قىلچىنىڭ اسمىدر: (ناصر، ضارب، مادح) كىي .
بولشۇچى صوغۇچى ماقتاوچى

(۸) اسم مفعول: برايشى قىلنىش ذاتىڭ اسمىدر:

(منصور، مضروب، ممدوح) كىي .
بولشلمش صوغلمش ماقالمش

(۹) اسم فعال: برايشى چوق قىلوچىنىڭ اسمىدر:

(نصار، ضارب، مداح) كىي .
كوب بولشۇچى، كوب صوغۇچى، كوب ماقتاوچى

(۱۰) اسم افعل: برايشى آرتغراق قىلوچىنىڭ اسمىدر:

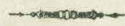
(انصر، اضرب، امده) كىي .
بولشۇچىراق صوغۇچىراق ماقتاوچىراق

(۱۱) اسم مكان: برايشىڭ اورنىنىڭ اسمىدر:

(منصر، مضرب، ممدوح) كىي .
بولشۇاورنى صوغۇاورنى ماقتاواورنى

(۱۲) اسم آلت: برايشىڭ قۇرالنىڭ اسمىدر:

(منصار، مضارب، مداح) كىي .
بولشۇقۇرالى صوغۇقۇرالى ماقتاوقۇرالى

تمرين: (۱) اسم فاعل نەنىڭ اسمىدر؟ (۲) نەلر كىي؟ (۳) اسم مفعول نەنىڭ اسمىدر؟
(۴) نەلر كىي؟ (۵) اسم فعال نەنىڭ اسمىدر؟ (۶) نەلر كىي؟ (۷) اسم افعل نەنىڭ
اسمىدر؟ (۸) نەلر كىي؟ (۹) اسم مكان نەنىڭ اسمىدر؟ (۱۰) نەلر كىي؟ (۱۱) اسم
آلت نەنىڭ اسمىدر؟ (۱۲) نەلر كىي؟

§ ۱۳ فعل قصیر و فعل طویل.

(مجرد و مزید)

لسان عربده فعللر ایکی درلر درلر: فعل قصیر، فعل طویل.

فعل قصیر: ماضی صیغهسی اوج حرفلی اولان فعلدر:

(نصر، ضرب، مدح، علم، بصر، عرف) کبی.

بولشدی صوقدی ماقئادی بلدی کوردی طائیدی

فعل طویل: ماضی صیغهسی دورت بیش یا آلتی حرفلی اولان فعلدر:

(اکرم، علم، تعلم، اجتماع، استغفر، دحرج) کبی.

صیلادی اوگرانندی جییلدی عفو استهدی تگه رندی

لسان عربده فعللر ماضی و مضارع صیغه لری اعتباریله (۲۰) درلو اولورلر. ماضی

و مضارع لری بر هیئتده اولان فعللر هر بری بر بادن صایورلر.

بناء علیه لسان عربده فعللرنگ بابلری (۲۰) درکه صوغفی درسارده بیان ایدیله جکدر.

—*—

تمرین: ۱) فعللر نیچه درلودر؟ (۲) نه لر در؟ (۳) فعل قصیر نه در؟ (۴) نه لر کبی؟

۵) فعل طویل نه در؟ (۶) نه لر کبی؟ (۷) ماضی و مضارع صیغه لری اعتباریله فعللر (۲)

نیچه درلو اولورلر؟ (۸) لسان عربده فعللرنگ بابلری نیچه در؟

—*—

§ ۱۴ ابواب افعال قصیره.

فعل قصیرلر (۴) بابدیرلر:

۱ نچی باب (نصر، ینصر) بابدیر، مصدری (نصر) = (بولشیق) دیمکدر.

۲ نچی « (ضرب، یضرب) بابدیر، مصدری (ضرب) = (صوقیق) دیمکدر.

۳ نچی « (مدح، یمدح) بابدیر، مصدری (مدح) = (ماقئامق) دیمکدر.

۴ نچی « (علم، یعلم) بابدیر، مصدری (علم) = (بلمک) دیمکدر.

(۱) دحرج حقیقه افعال مزیده دن دگل ایسه ده تسهیل مقصدیله تغلیبا افعال مزیده

صره سنده ذکر ایدلمشدر. لسان عربده ثلاثیت اصل اولدیغندن رباعی و خماسی

کلمه لری مزید اتدن عد ایتمک جائزدر. مثلا (جهور و فیصل) کبی ماحقات هر

بری فعل مزید درلر.

(۲) ضرب يَضْرِبُ صيغەلىرى:

ضرب،	ما ضرب،	يَضْرِبُ،	لا يَضْرِبُ،	أَضْرِبُ،	لا تَضْرِبُ،
ضَارِبٌ،	مضروب،	ضارِبٌ،	أضرب،	مضربٌ، (۱)	مضرابٌ

(۳) مدح يَمْدَحُ صيغەلىرى:

مدح،	ما مدح،	يَمْدَحُ،	لا يمدح،	أمدح،	لا تمدح،
مادِحٌ،	مدوح،	مداحٌ،	أمدح،	مدحٌ،	مداحٌ

(۴) علم يَعْلَمُ صيغەلىرى:

علم،	ما علم،	يَعْلَمُ،	لا يعلم،	أعلم،	لا تعلم،
عالمٌ،	معلوم،	علامٌ،	أعلم،	دعلم،	معلمٌ

(۵) بصر يَبْصُرُ صيغەلىرى:

بصر،	ما بصر،	يَبْصُرُ،	لا يبصر،	أبصر،	لا تبصر،
باصِرٌ، (۲)	مبصور،	بصارٌ،	أبصر،	مبصر،	مبصارٌ

(۶) عرف يَعْرِفُ صيغەلىرى:

عرف،	ما عرف،	يَعْرِفُ،	لا يعرف،	أعرف، (۱)	لا تعرف،
عارِفٌ،	معرُوفٌ،	عرافٌ،	أعرف،	معرِفٌ، (۲)	معرافٌ

(۱) ايكنچى و آلتىنچى بابلىرىك اسم مەكان صيغەلىرىنىڭ ما قبل آخرلىرى مەكسور اوامق
 عمرى قاعدە اولدىغىنە دقت ايتىرمەلى. (۲) بصر يبصر بابى افعال لازمەدن
 اولدىغىنەن بو بابدىن اسم فاعل و اسم مفعول صيغەلىرى كىلىمك پىك نادر در.

تمرین: ۱) نصر ینصركُ صیغەلری نەلردەر؟ (۲) اوشبو صیغەلر نە صیغەلریدر؟ (۳)
 هر برینكُ معنالی نەلردەر؟ (۴) اوشبو روشده هر بابكُ صیغەلرینی و معنالیینی
 بر بر سؤال واستجواب ایتمەلیدر.

§ ۱۷ ابواب طویلە صیغەلری.

(۱) آکرم ۱۰۰ یکریم صیغەلری:

آکرم، ما آکرم، یکریم، لا یکریم، آکرم، (۱) لا تکریم،
 مکریم، مکریم. (۲)

(۲) علم یعلم صیغەلری:

علم، ما علم، یعلم، لا یعلم، علم، لا تعلم، علم، علم

(۳) تعلم یتعلم صیغەلری:

تعلم، ما تعلم، یتعلم، لا یتعلم، تعلم، لا تتعلم، متعلم، متعلم

(۴) جالس ۱۰۰ یجالس صیغەلری:

جالس، ما جالس، یجالس، لا یجالس، جالس، لا تجالس، مجالس، مجالس

(۵) تباعد یتباعد صیغەلری:

تباعد، ما تباعد، یتباعد، لا یتباعد، تباعد، لا تتباعد، متباعد، متباعد

(۱) اوشبو بابنكُ امرینكُ اولندە بر همزة مفتوحه اولمق لازمدر.

(۲) فعل طویل بابلرینكُ اسم فاعل ایله اسم مفعول صیغەلرینكُ اولندە بر میم

مضمومه اولمق ودخی اسم فاعلکُ ما قبل آخرلری مکسور اولمق، اسم مفعولکُ ما قبل

آخری مفتوح اولمق لازمدر. ودخی معلوم اوله که فعل طویللكُ اسم فعال اسم افعل

اسم مکان واسم آلت ایچون مخصوص صیغەلری یوقندر.

(۶) اجتماع بجمع صیغہ لری:

اجتمع، ما اجتمع، (۱) بجمع، لا بجمع، اجتماع، لا تجتمع، مجتمع، مجتمع

(۷) انکسر ینکسر صیغہ لری:

انکسر، ما انکسر، ینکسر، لا ینکسر، انکسر، لا تنکسر، منکسر، منکسر

(۸) استغفر یتستغفر صیغہ لری:

استغفر، ما استغفر، یتستغفر، لا یتستغفر، استغفر، لا تستغفر، مستغفر، مستغفر

تمرین: (۱) اکرم یکرمنک صیغہ لری نہ لردر؟ (۲) شو صیغہ لری نہ صیغہ لریدر؟ (۳) هر برینک معناری نہ لردر؟ الخ.

§ ۱۸ (۹) احمَر یحمَر صیغہ لری:

احمر، ما احمَر، یحمَر، لا یحمَر، احمَر، (۲) لا تحمر، حمَر، حمَر (۳)

اصلده (حمَر، وحمَر) دلرلر.

(۱۰) اعشوشب یعشوشب صیغہ لری:

اعشوشب، ما اعشوشب، یعشوشب، لا یعشوشب،

اعشوشب، لا تعشوشب، معشوشب، معشوشب

(۱۱) دحرج یدحرج صیغہ لری:

دحرج، ما دحرج، یدحرج، لا یدحرج دحرج، لا تدحرج دحرج دحرج

(۱) اوشبو بابک وبوندن صوغفی بابلرده نفی ماضی صیغہ سنک ماضینک اولنگی همزه ساقط اولور. اجتماع ساکنین اولماسون ایچون ما نافیہنک الفی ده محذوف اولور.

(۲) اوشبو بابنک امر ونهی صیغہ لریدنک آخر لری مشدد و مفتوح اولورلر.

(۳) اوشبو بابنک اسم فاعل واسم مفعول صیغہ لری ظاهرده ایکیس بر دلور استعمال ایدلورلر. اما اصللری باشقه در.

(۱۲) تَدْحَرَجُ يَتَدْحَرَجُ صِيغَه‌لَرِي :

تَدْحَرَجُ	مَا تَدْحَرَجُ	يَتَدْحَرَجُ	لَا يَتَدْحَرَجُ
تَدْحَرَجُ	لَا تَدْحَرَجُ	مَتَدْحَرَجُ	مَتَدْحَرَجُ

(۱۳) اِحْرَجِمُ يَحْرَجِمُ صِيغَه‌لَرِي :

اِحْرَجِمُ، مَا اِحْرَجِمُ، يَحْرَجِمُ، لَا يَحْرَجِمُ، اِحْرَجِمُ، لَا اِحْرَجِمُ، مَحْرَجِمُ، مَحْرَجِمُ

(۱۴) اَقْشَعِرُ يَقْشَعِرُ صِيغَه‌لَرِي :

اَقْشَعِرُ، مَا اَقْشَعِرُ، يَقْشَعِرُ، لَا يَقْشَعِرُ، اَقْشَعِرُ، لَا اَقْشَعِرُ، مَقْشَعِرُ، مَقْشَعِرُ

تمرین : (۱) اِحمر یحمرزاق صیغه‌لری نهلردر؟ (۲) شو صیغه‌لر نه صیغه‌لریدر؟ (۳) هر برینک معنالر نهلردر؟ الخ.

§ ۱۹ مَصَادِرِ ابْوَابِ قَصِيْرَه.

آشایمک یازلمش مصدرلرک بابلرینه موافق روشک هر برینک مشتق صیغه‌لرینی سویله گز یعنی هر برینک ماضی، نفی ماضی، مضارع، نفی مضارع، امر، نهی، اسم فاعل، اسم مفعول و غیر صیغه‌لرینی ترتیبلریله صایگز. (۱)

(۱) (نصر، ی نصر) بابندن : (قتل) او تۆرمک، (نظر) قارامق.

(۲) (ضرب، ی ضرب) بابندن : (غسل) یومق، (نظم) تزمک.

(۳) (مدح، ی مدح) بابندن : (فتح) آچمق، (جمع) جیمق.

(۴) (علم، ی علم) بابندن : (سمع) ایشتیمک، (شرب) اچمک.

(۵) (بصر، ی بصر) بابندن : (بعد) یراقلانمق، (حسن) گوزلنمک.

(۶) (عرف، ی عرف) بابندن : (نعومة) نعمتلی بولق (قدوم) قایتمق کبی.

(۱) مثلاً (قتل) مصدری (نصر ی نصر) بابندن اولدیغندن مشتق صیغه‌لری شونلردر:

قتل، ما قتل، ی قتل، لا ی قتل، ا قتل، لا قتل، قاتل، مقتول، قتل، ا قتل، مقتول

تەرىپىن : ۱) (قتل) ھانگى بابدېدر ؟ ۲) ھىشتقانلىرى نەلردەر ؟ ۳) ھەر بىرىنىڭ مەنئارى
 نەلردەر ؟ ۴) (نظر) ھانگى بابدېندر ؟ ۵) ھىشتقاتى نەلردەر ؟ ۶) ھەر بىرىنىڭ مەنئارى
 نەلردەر ؟ ۷) الخ

§ ۲۰ مَصَادِرِ أَبْوَابِ طَوِيلِهِ .

- (۱) (أَكْرَمُ يُكْرَمُ) بابىدىن : (أَخْرَجَ) چىقارغۇ ، (أَدْخَلَ) كىرىمك .
 (۲) (عَلِمَ يَعْلَمُ) بابىدىن : (تَصَدَّقَ) اشانمىق ، (تَعَظَّمَ) اولوغلامىق
 (۳) (تَعَلَّمَ يَتَعَلَّمُ) بابىدىن : (تَكَلَّمَ) سۆيلىشىمك ، (تَفَكَّرَ) اويلاشق .
 (۴) (جَالَسَ يُجَالِسُ) بابىدىن : (مُضَارَبَةٌ) صوغشىمىق ، (مُشَابَهَةٌ) اۇخشاشمىق
 (۵) (تَبَاعَدَ يَتَبَاعَدُ) بابىدىن : (تَقَارَبَ) ياقىنايشمىق ، (تَفَارُقَ) آيرلىشمىق
 (۶) (اجْتَمَعَ يَجْتَمِعُ) بابىدىن : (اجْتِهَادٌ) طرشمىق ، (انْتَبَاهٌ) اويانمىق .
 (۷) (انْكَسَرَ يَنْكَسِرُ) بابىدىن : (انْقِطَاعٌ) كىسىلمك ، (انْكَشَافٌ) آچلمىق .
 (۸) (اسْتَعْفَرَ يَسْتَعْفِرُ) بابىدىن : (اسْتِطْعَامٌ) طعام استەمك (اسْتِفْتَاخٌ) آچونى تىلەمك
 (۹) (احْمَرَّ يَحْمَرُ) بابىدىن : (ابْيَاضٌ) آغارمىق (اسْوَدَّ) قارالمىق .
 (۱۰) (اعْشَوْشَبُ يَعْشَوْشَبُ) بابىدىن : (أَحْدِيدٌ) بۇ كىرەيمك (أَمْلِيحٌ) طۇرلانمىق .
 (۱۱) (دَخَرَجٌ يَدْخَرُجُ) بابىدىن : (تَرْجَمَةٌ) بر تىلدىن ايكنچى (مَضْمُضَةٌ) آغز يوقمىق

تىلكە كۆچرىمك

- (۱۲) (تَدْخَرُجُ يَدْخَرُجُ) بابىدىن : (تَجَوْرَبُ) اۇيۇق كىمىك : (تَلَاؤُ) يالترامىق
 (۱۳) (أَحْرَجُجٌ يَحْرَجُجُ) بابىدىن : (أَبْرِنَشَافٌ) شادلانمىق (أَفْرِنَقَاعٌ) طارالمىق
 (۱۴) (أَقْشَعْرٌ يَقْشَعِرُ) بابىدىن : (أَشْمِئْزَانٌ) چىراي صىتمىق (أَضْمِحْلَالٌ) تامام بىتمىك

§ ۲۱ معلوم و مجهول . (صیغہ فاعل و صیغہ مفعول)

(فاعل) ایچون یعنی فعلنی قیلوچی کیمسه ایچون استعمال ای دیلن فعلہ (معلوم)

صیغہ سی دییلور: (نصر وینصر) کبی کہ (بولاشدی و بولشور) دیمکدرلر . (مفعول)
 ایچون یعنی اوزینہ بر فعل قیلنمش کیمسه ایچون استعمال ای دیلن فعلہ (مجهول)
 صیغہ سی دییلور: (نصر وینصر) کبی کہ (بولاشدی و بولشور) دیمکدرلر . مجهول
 صیغہ لری معلوم صیغہ لرینی بر نوع تغییر ایله حاصل اولورلر . هر بابک ماضی
 و مضارع لرینک مجهول صیغہ لری آشایده گی جنولدہ یازلمشدر . هر بری ترتیبلر ایله
 حفظ ای دلورلر .

(۱)	(نصر - نصر)	بولاشدی	(ینصر - ینصر)	بولشور .
(۲)	(ضرب - ضرب)	صوغلدی	(یضرب - یضرب)	صوغلور .
(۳)	(مدح - مدح)	ماقتالدی	(یمدح - یمدح)	ماقتالور .
(۴)	(علم - علم)	بلندی	(یعلم - یعلم)	بلنور .
(۵)	(بصر - بصر)	کورلدی	(یبصر - یبصر)	کورلور .
(۶)	(عرف - عرف)	طانلدی	(یعرف - یعرف)	طانلور .
(۱)	(اکرم - اکرم)	صیلانیدی	(یکرّم - یکرّم)	صیلانور .
(۲)	(علم - علم)	اوگره تلدی	(یعلم - یعلم)	اوگره تلور .
(۳)	(تعلم - تعلم)	اوگره تلندی	(یتعلم - یتعلم)	اوگره تلنور .
(۴)	(جالس - جالس)	اوطرشلدی	(یجالس - یجالس)	اوطورشلور .
(۵)	(تباعد - تباعد)	یراقلانلدی	(یتباعد - یتباعد)	یراقلانشلور .
(۶)	(اجتمع - اجتمع)	جییلندی	(یجتمع - یجتمع)	جییلنور .

- (۷) (اِنکسر - اِنکسر) صنلای ، (ینکسر - ینکسر) صنلور .
- (۸) (استغفر - استغفر) عفو استهلندی (یتغفر - یتغفر) عفو استهلور .
- (۹) (اِحمر - احمر) قزارلای ، (یحمر - یحمر) قزارلور .
- (۱۰) (اعشوشب - اعشوشب) اولانله نلای (یعشوشب - یعشوشب) .
- (۱۱) (دحرج - دحرج) ته گهره نلای ، (یدحرج - یدحرج) .
- (۱۲) (تدحرج - تدحرج) ته گهره نلای ، (یتدحرج - یتدحرج) .
- (۱۳) (احرنجم - احرنجم) دوه طو پلانلی (یحرنجم - یحرنجم) .
- (۱۴) (اقشعر - اقشعر) تن چتردالی (یقشعر - یقشعر) .

§ ۲۲ مذکر و مؤنث .

لسان عربده ایرلر ایچون استعمال ایدیلن کلمه یه (مذکر) صیغه سی دییلور
 (هو، أنت) کبی که ایرلره (او، سن) دیمکدر .
 خاتونلر ایچون استعمال ایدیلن کلمه یه (مؤنث) صیغه سی دییلور: (هی، أنت)
 کبی که خاتونلره (او، سن) دیمکدر .

مفرد ، تثنیه و جمع .

- بر نسنه ایچون استعمال ایدیلن کلمه یه (مفرد) صیغه سی دییلور: (هو، أنت) کبی .
 ایکی نسنه ایچون استعمال ایدیلن کلمه یه (تثنیه) صیغه سی دییلور: (هما، انتما) کبی .
 ایکیدن زیاده نسنه لر ایچون استعمال ایدیلن کلمه یه (جمع) صیغه سی دییلور .
 (هم، انتن) کبی .

غَائِبٌ، مُخَاطَبٌ وَمُتَكَلِّمٌ

مجلسده اولمیان کیمسه ایچون استعمال ایدیلن کلمه یه (غائب) صیغه سی دییلور:

(هو، هما، هم) کبی.

سوزی دگلایان کیمسه ایچون استعمال ایدیلن کلمه یه (مخاطب) صیغه سی دییلور:

(أنت، أنتما، أنتم) کبی.

سوزی سؤیله یین کیمسه ایچون استعمال ایدیلن کلمه یه (متکلم) صیغه سی دییلور:

(أنا، نحن) کبی.

(غائب) مجلسده اولمیان آدم دیمکدر، (مخاطب) سوزی دگلایان آدم دیمکدر (متکلم)

سوزی سؤیله یین آدم دیمکدر.

§ ۲۳ ضَمِيرَلَر

غائب مخاطب و متکلم گه دلالت ایتمک ایچون موضوع اولان اسم مضمیرله

(ضمیر) دییلور: (هو، أنت، أنا) کبی.

لسان عربده ضمیرلرک (۱۴) صیغه سی وارد: شو (۱۴) صیغه نلک آلتیسی

(غائب) صیغه لری وینه آلتیسی (مخاطب) صیغه لری وایکیسی (متکلم) صیغه لریدر.

غائب صیغه لری نلک ده و مخاطب صیغه لری نلک ده او لگی اوچی (مذکر) صیغه لریدر لر.

صوئغی اوچی (مؤنث) صیغه لریدر لر.

مذکر صیغه لری نلک ده مؤنث صیغه لری نلک ده او لگی لری (مفرد) صیغه لریدر،

ایکچیلری (ثنیه) صیغه لریدر، اوچنچیلری (جمع) صیغه لریدر.

ایکی متکلم صیغه لری نلک او لگیسی (مفرد) صیغه سینر، ایکچیس (جمع) صیغه سینر.

متکلم اوچون ضمیرنک ثنیه صیغه سی یوقدر.

ضمير صيغەلر يىنىڭ تىرىقى :

مذكر صيغەلر .	هُم آنلر (ايرلر) جمع مذكر غائب صيغەسى	هُمَا آنلر (۲ اير) ثنیة مذكر مخاطب صيغەسى	هُوَ آنلر (اير) مفرد مذكر غائب صيغەسى	غائب صيغەلرى :
مؤنث صيغەلر .	هِنَّ آنلر (خا) جمع مؤنث غائب	هُمَا آنلر (۲ خا) ثنیة مؤنث غائب	هِيَ او (خاتون) مفرد مؤنث غائب . . .	غائب صيغەلرى :
مذكر صيغەلر .	أَنْتُمْ سز (ر) جمع مذكر مخاطب	أَنْتُمَا سز (۲ ر) ثنیة مذكر مخاطب	أَنْتَ سن (ر) مفرد مذكر مخاطب . . .	مخاطب صيغەلرى :
مؤنث صيغەلر .	أَنْتُنَّ سز (خا) جمع مؤنث مخاطب	أَنْتُمَا سز (۲ خا) ثنیة مؤنث مخاطب	أَنْتِ سن (خا) مفرد مؤنث مخاطب . . .	مخاطب صيغەلرى :
مشترك صيغەلر .	نَحْنُ بىز جمع متكلم صيغەسى	...	أَنَا بىن مفرد متكلم صيغەسى	متكلم صيغەلرى :

تصريف افعال مشتقه .

§ ۲۴ فعل ماضى .

فعل ماضى نكده بعينه ضمير لر كى (۱۴) صيغه س وارد ر : شو (۱۴) صيغه نك آلتىسى
غائب صيغه لر بىدر ، ينه آلتىسى مخاطب صيغه لر بىدر ، ايكىسى متكلم صيغه لر بىدر . ضمير لر ده
اولديغى كى فعل فعل ماضى نكده مذكرو مؤنث ، مفرد ، تثنيه و جمع صيغه لر وارد ر .
فعل ماضى صيغه لر ينك تصريفى :

نصروا (۱)	نصرا	نصر
بولشديلر (ايرلر) فعل ماضى معلوم جمع مذكر غائب . . .	بولشديلر (۲ ر) فعل ماضى معلوم تثنيه مذكر غائب . . .	بولشدى (بر اير) فعل ماضى معلوم مفرد مذكر غائب صيغه سى
نصرن	نصرتا	نصرت
بولشكز (سز ر) فعل ماضى معلوم جمع مؤنث غائب . . .	بولشكز (سز ۲ ر) فعل ماضى معلوم تثنيه مؤنث غائب . . .	بولشك (سن ر) فعل ماضى معلوم مفرد مؤنث غائب . . .
نصرتم	نصرتما	نصرت
بولشكز (سز ر) فعل ماضى معلوم جمع مذكر مخاطب . . .	بولشكز (سز ۲ ر) فعل ماضى معلوم تثنيه مذكر مخاطب . . .	بولشك (سن ر) فعل ماضى معلوم مفرد مذكر مخاطب . . .
نصرتن	نصرتما	نصرت
بولشكز (سز خ) فعل ماضى معلوم جمع مؤنث مخاطب . . .	بولشكز (سز ۲ خ) فعل ماضى معلوم تثنيه مؤنث مخاطب . . .	بولشك (سن خ) فعل ماضى معلوم مفرد مؤنث مخاطب . . .
نصرتا	. . .	نصرت
بولشدى فعل ماضى معلوم جمع متكلم صيغه سى		بولشتم فعل ماضى معلوم مفرد متكلم صيغه سى

(۱) فعل ماضی ضمیرلر ایله ترکیب ایدلگده بویله تعریف ایدلور: هونصر، همانصرا، هم نصر، واهی نصرت، هما نصرتا، هن نصرن، انت نصرت، انتما نصرتما، انتم نصرتم، انت نصرت، انتما نصرتما، انتن نصرتن، انانصرت، نحن نصرتا.

فعل ماضینک مجهول صیغهلرینک تصریفی:

نُصِرُوا بولشلیکلر (ایرلر) فعل ماضی مجهول جمع مذکر غائب صیغهسی	نُصِرُوا بولشلیکلر (۲ ر) فعل ماضی مجهول تثنیة مذکر غائب صیغهسی	نُصِرَ بولشلیکی (بر ایر) فعل ماضی مجهول مفرد مذکر غائب صیغهسی
نُصِرْنَ بولشلیکلر (خ) فعل ماضی مجهول جمع مؤنث غائب . . .	نُصِرْتَا بولشلیکلر (۲ خ) فعل ماضی مجهول تثنیة مؤنث غائب . . .	نُصِرَتْ بولشلیکی (بر خ) فعل ماضی مجهول مفرد مؤنث غائب . . .
نُصِرْتُمْ بولشلیکلر (سز ر) فعل ماضی مجهول جمع مذکر مخاطب . . .	نُصِرْتُمَا بولشلیکلر (سز ۲ ر) فعل ماضی مجهول تثنیة مذکر مخاطب . . .	نُصِرْتِ بولشلیک (سین بر ر) فعل ماضی مجهول مفرد مذکر مخاطب . . .
نُصِرْتُنَّ بولشلیکلر (سز خ) فعل ماضی مجهول جمع مؤنث مخاطب . . .	نُصِرْتُمَا بولشلیکلر (سز ۲ خ) فعل ماضی مجهول تثنیة مؤنث مخاطب . . .	نُصِرْتِ بولشلیک (سن خ) فعل ماضی مجهول مفرد مؤنث مخاطب . . .
نُصِرْنَا بولشلیک (بیز) فعل ماضی مجهول جمع متکلم صیغهسی	. . .	نُصِرْتُمْ بولشلیکم (سن) فعل ماضی مجهول مفرد متکلم صیغهسی

§ ۲۵ نفي ماضی .

نفي ماضی صیغہ لری بعینہ فعل ماضی صیغہ لری دیرلر . فقط آنلرک نفي ماضی صیغہ لری نینگ اؤلارینه نفي (ما) سی قوشلمقده در .

نفي ماضی نینگ معلوم صیغہ لری نینگ تصریفی :

ما نَصْرَ،	ما نَصْرًا،	ما نَصْرُوا،	ما نَصْرْتِ،	ما نَصْرْتَا،	ما نَصْرَنْ،
ما نَصْرْتِ،	ما نَصْرْتَمَا،	ما نَصْرْتُمْ،	ما نَصْرْتِ،	ما نَصْرْتَمَا،	ما نَصْرْتَنْ،
		ما نَصْرْتُمْ،	ما نَصْرْتِ،	ما نَصْرْتَا،	

نفي ماضی نینگ مجهول صیغہ لری نینگ تصریفی :

ما نَصْرَ،	ما نَصْرًا،	ما نَصْرُوا،	ما نَصْرْتِ،	ما نَصْرْتَا،	ما نَصْرَنْ،
ما نَصْرْتِ،	ما نَصْرْتَمَا،	ما نَصْرْتُمْ،	ما نَصْرْتِ،	ما نَصْرْتَمَا،	ما نَصْرْتَنْ،
		ما نَصْرْتُمْ،	ما نَصْرْتِ،	ما نَصْرْتَا،	

اوشبو درس لردہ کوسته راجش برنجی بابک ماضی ونفي ماضی صیغہ لری نه قیاسا باشته بابلرک ماضی ونفي ماضی صیغہ لری نی معلوم لری نی ده مجهول لری نی ده تصریف ایتیک ممکندر . شیمی آشاغیده یازلمش (۲۰) ماضی صیغہ لری نینگ هر برینی دورت وزنده تصریف ایتجه لیسکیز : نَصْرَ، ضَرْبَ، مَدَحَ، عَلِمَ، بَصَرَ، عَرَفَ، اَكْرَمَ، عَلَّمَ، تَعَلَّمَ، جَالَسَ، تَبَاعَدَ، اجْتَمَعَ، اِنْكَسَرَ، اِسْتَفْعَرَ، اِحْمَرَ، اِعْشَوْشَبَ، دَحْرَجَ، تَدَحْرَجَ، اِحْرَجِمَ، اِقْشَعْرَ . مثلاً بویله : نَصَرَ الخَ، نَصِرَ الخَ، نَصْرَ الخَ، ما نَصَرَ الخَ، ما نَصِرَ الخَ، ضَرَبَ الخَ، ضَرِبَ الخَ، ما ضَرَبَ الخَ، ما ضَرِبَ الخَ .

(اِحْمَرَ، اِقْشَعْرَ) کی آخیر لری مشدر اولان ماضی لریک صوگفی طوقز صیغہ سی یعنی جمع مؤنث غائب والتی مخاطب وایکی متکلم صیغہ لرنده تشدید فک ایدلور، یعنی چیشلور . مثلاً معلوم لری (اِحْمَرْنَ - اِحْمَرْنَا، اِقْشَعْرْنَ - اِقْشَعْرْنَا) دییلور . مجهول لری (اِحْمَرْنَ - اِحْمَرْنَا، اِقْشَعْرْنَ - اِقْشَعْرْنَا) دییلور .

§ ۲۶ فعل مضارع.

فعل مضارع صیغه‌لری ده (۱۴) درکه آلتیسی غائب صیغه‌لری، آلتیسی مخاطب صیغه‌لری و ایکسی متکلم صیغه‌لریدرلر.

فعل مضارع صیغه‌لرینک تصریقی:

۰-۰۰-۰	۱-۰-۰	۰-۰-۰	۰-۰-۰	۱-۰-۰	۰-۰-۰
ینصرن،	تنصران،	تنصر،	ینصرون،	ینصران،	ینصر، (۱)
۰-۰-۰	۰-۰-۰	۰-۰-۰	۰-۰-۰	۱-۰-۰	۰-۰-۰
تنصرن،	تنصران،	تنصرین،	تنصرون،	تنصران،	تنصر،
		۰-۰-۰	۰-۰-۰		
		ننصر،	انصر،		

فعل مضارعنک مجهول صیغه‌لری:

۰-۰-۰	۱-۰-۰	۰-۰-۰	۰-۰-۰	۱-۰-۰	۰-۰-۰
ینصرن،	تنصران،	تنصر،	ینصرون،	ینصران،	ینصر، (۲)
۰-۰-۰	۱-۰-۰	۰-۰-۰	۰-۰-۰	۱-۰-۰	۰-۰-۰
تنصرن،	تنصران،	تنصرین،	تنصرون،	تنصران،	تنصر،
		۰-۰-۰	۰-۰-۰		
		ننصر،	انصر،		

§ ۲۷ نفی مضارع.

نفی مضارع صیغه‌لری بعینه فعل مضارع صیغه‌لریدرلر. فقط آنلرک اوللرینه نفی (لا) سی یا که نفی (ما) سی قوشلمقدردر. اولنده (لا) اولان نفی مضارع زمان آتی ایچون اولور. شوسبیدن (نفی مضارع استقبالی) دییوب تسمیه ایدلور. اولنده (ما) اولان نفی مضارع زمان حال ایچون اولور. شوسبیدن (نفی مضارع حالی) دییوب تسمیه قیلنور.

نفی مضارع استقبالی صیغه‌لری،

۰-۰-۰	۱-۰-۰	۰-۰-۰	۰-۰-۰	۱-۰-۰	۰-۰-۰
لا ینصرن،	لا تنصران،	لا تنصر،	لا ینصرون،	لا ینصران،	لا ینصر، (۳)
۰-۰-۰	۱-۰-۰	۰-۰-۰	۰-۰-۰	۱-۰-۰	۰-۰-۰
لا تنصرن،	لا تنصران،	لا تنصرین،	لا تنصرون،	لا تنصران،	لا تنصر،
		۰-۰-۰	۰-۰-۰		
		لا ننصر،	لا انصر،		

(۱) فعل مضارع زمان آتی ایله زمان حال آراسنده مشترکدر. اگرده (ینصر) زمان آتی ایچون اولسه (بولشور- بولشاچق) معناسنده اولور. اگرده زمان حال ایچون اولسه، (بولشا- بولشیور) معناسنده اولور. (۲) بولشور، بولشلاچق یا که بولشلا، بولشلیور معناسندهدر. (۳) بولشلماس، بولشلما یا چق یا که بولشلا، بولشلیور معناسندهدر.

§ ۲۸ امر (۱) ونهى.

امرک مشهور صیغەلری آلتیدرکه هر بری مخاطب صیغەلریدرلر.

امر صیغەلرینک تصریفی

انصر، انصرا، انصروا، انصری، انصرا، انصرن.

امرک مجهول صیغەلرینک تصریفی: (۲)

لتنصر، لتنصرا، لتنصروا، لتنصری، لتنصرا، لتنصرن.

نهی ننگده مشهور صیغەلری (۶) درکه آنلرده هر بری مخاطب صیغەلریدرلر.

نهی صیغەلرینک تصریفی:

لا تنصر، لا تنصرا، لا تنصروا، لا تنصری، لا تنصرا، لا تنصرن.

نهی ننگ مجهول صیغەلرینک تصریفی:

لا تنصر، لا تنصرا، لا تنصروا، لا تنصری، لا تنصرا، لا تنصرن.

برنجی بابک امر ونهى صیغەلرینه قیاس ایله (۲۰) بابک هر برینک امر ونهی لرینی، معلوملرینی ده مجهوللرینی ده تصریف ایتمه لیدر:

انصر - لا تنصر، اضرب - لا تضرب، امدح - لا تمدح، اعلم - لا تعلم،

ابصر - لا تبصر، اعرف - لا تعرف، اكرم - لا تكريم، علم - لا تعلم،

تعلم - لا تتعلم، جالس - لا تجالس، تباعد - لا تباعد، اجتمع - لا تجتمع،

انكسر - لا تنكسر، استغفر - لا تستغفر، احمر - لا تحمر، اعشوب - لا تعشوب،

دحرج - لا تدحرج، ندحرج - لا تدحرج، احرنجم - لا تحرنجم، اقشعر - لا تقشعر،

(احمر - لا تحمر، اقشعر - لا تقشعر) کبی آخرلری تشدیدلی اولان امر ونهى

صیغەلرینک جمع مؤنث صیغەلرنا تشدیدلری فك ایدلور: (احمرن - لا تحمرن،

اقشعرن - لا تقشعرن) کبی.

(۱) بونده امر دن مراد امر بغير اللام یعنی امر مخاطبدر. (۲) امرک

جهولینک اولینه هر زمان (لن) یعنی لام مکسوره و تاء مضمومه ضم اولنمقدهدر.

ودائما اوللرندە همزه اولان امرلرک همزه لری حذف ایدلمکدهدر.

تصريف اسماء مشتقه .

§ ۲۹ اسم فاعل .

اسم فاعلك آلتى صيغهسى وارد كه هر برى غائب . مخاطب و متكم آراسنده
هشركدرلر . مجهوللرى يوقدر .

اسم فاعل صيغه لر ينك تصريفى :

نَاصِرٌ، نَاصِرَانِ، نَاصِرُونَ، نَاصِرَةٌ، نَاصِرَتَانِ، نَاصِرَاتٌ (۱) .
(نَاصِرٌ) بعض وقتده (نَاصِرًا وَنَاصِرٍ) ديو و (نَاصِرَةٌ) بعض وقتده (نَاصِرَةٌ وَنَاصِرَةٍ)
ديو استعمال ايدلورلر . (نَاصِرَانِ، نَاصِرَتَانِ) بعض وقتده (نَاصِرِينَ وَنَاصِرَتَيْنِ)
ديو استعمال ايدلورلر . (نَاصِرُونَ) بعض وقتده (نَاصِرِينَ) ديو (نَاصِرَاتِ) بعض
وقتده (نَاصِرَاتُ) ديو استعمال ايدلورلر .

(نَاصِرٌ) تصريفينه قياس ايله باشقه بابارك اسم فاعل لر ينى ده تصريف ايدكز:
نَاصِرٌ، ضَارِبٌ، مَادِحٌ، عَالِمٌ، بَاصِرٌ، عَارِفٌ، مُكْرِمٌ، مُعَلِّمٌ، مُتَعَلِّمٌ، مُجَالِسٌ،
مُتَبَاعِدٌ، مُجْتَمِعٌ، مُنْكَسِرٌ، مُسْتَعْفِرٌ، مُحْمَرٌ، مُعْشَوِّشٌ، مُدْحِرِجٌ، مُتَدْحِرِجٌ،
مُحْرَجٌ، مُشْعِرٌ، كَبِيٌّ .

اسم فاعلك جمع مذكركلرى

اسم فاعلك جمع مذكرى (۱۰) درلو كلور:

(۱) نَاصِرُونَ،	عَالِمُونَ،	(۲) عُلَمَاءُ،	جُهَلَاءُ،
نَاصِرٌ = بولشوجى	عَالِمٌ = بلوچى	عَالِمٌ = بلوچى	جَاهِلٌ = نادان
(۳) عَمَلَةٌ،	حَفِظَةٌ،	(۴) حُكَّامٌ،	جُهَالٌ،
عَاهِلٌ = اشلهوجى	حَافِظٌ = صاقلوچى	حَاكِمٌ = حكيمچى	جَاهِلٌ = نادان

(۱) الفلام ايله بويله استعمال ايدلورلر: الناصر، الناصران، الناصرون،

الناصره، الناصرتان، الناصرات .

(۵) رَكْعٌ، سَجْدٌ، (۶) شَهْدٌ، عَدْلٌ،

رَاكِعٌ = بۇگلوچى ساجِدٌ = سجاك قىلوچى شاهِدٌ = كوروجى عَادِلٌ = عدل

(۷) شَوَاهِدٌ، تَوَابِعٌ، (۸) أَنْصَارٌ، أَصْحَابٌ،

شَاهِدٌ = كوروجى تَابِعٌ = ايبه روچى نَاصِرٌ = بولشوجى صَاحِبٌ = يولداش

(۹) رَكِبَانٌ، صَحْبَانٌ، (۱۰) رَكَبٌ، صَحْبٌ،

رَاكِبٌ = آتلانوجى صَاحِبٌ = يولداش رَاكِبٌ = آتلانوجى صَاحِبٌ = يولداش

اسم فاعل صيغهسى فعل مصدر لرينه مخصوص دگلدِر . گاهها بر ذات ايله چوق مشغول اولان كيمسه يه اطلاق ايدلمك ايجون شو ذالك اسمندن ده اشتقاق ايدلور: (الابن)

كبي كه سوت و عناسنه اولان (ابن) دن هشتق سوتچي ديمكدر، (ناعل) كبي كه باشماق و عناسنه

اولان (نعل) دن هشتقدر، باشماقچي ديمكدر . ودخى (راجل و فارس) كبي كه (آياق

وآت) و عنالرنده اولان (رجل و فرس) كلمه لرندن مشتقدرلر، (جاي اولى و آتقه آتلانمش)

كشى ديمكدرلر . (بو كبي صيغه لرلى اسم منسوبدن عد ايتمك معقول دگلدِر) .

§ ۳۰ اسم مفعول .

اسم مفعولكده آلتى صيغهسى واردر . آنلرده اسم فاعل صيغه لرلى كبي اوچى مذكرا ايجون واوچى مؤنث ايجون اوله رق غائب ، مخاطب و متكلم آراسنده مشتركدرلر .

اسم مفعول صيغه لر ينگ تصريفى :

منصور، منصوران، منصورون، منصوره، منصورتان، منصورات . (۱)

منصورين منصورين منصورين منصورتين مناصير .

اسم مفعولدن انساندن باشقه شى مراد اولندقده جمع مذكرى جمع مؤنثى كبي كلور:

(مكتوب - مکتوبات ، معلوم - معلومات ، ماكول - ماكولات) كبي

(۱) الفلام ايله (المنصور، المنصوران، المنصورون، المنصوره، المنصورتان،

بعض اسم مفعوللر گاه (فعلیل) وزنده استعمال ایدلورلر:

(مقتول = قتل، مجروح = جریح، مجموع = جمیع، مکروه = کریه) کبی.

اولترلمش جراحتمش جیلمش چیرکه نلمش

اوشبو (فعلیل) وزنده اولان اسم مفعوللر مذکر ایچون ده مؤنث ایچونده تاسز

استعمال ایدلورلر؛ مثلا: (رجل قتیل، امرأة قتیل) دیلور.

(امرأة قتيلة) دیمک خطادر. ودخی بو وزنده اولان اسم مفعوللرک بعضیلرینک

جملری: (فعلی) وزنده کلور: (قتلی، جرحی) کبی.

(منصور) تصریقنه قیاس ایله باشقه بابلرک اسم مفعوللرینی ده تصریق ایدگن:

منصور،	مضروب،	مملوح،	معلوم،	مبصور،	معروف،
مکرم،	معلم،	متعلم،	مجالس،	متباعد،	مجمع،
منکسر،	منکسر،	مستغفر،	مستغفر،	مستغفر،	مستغفر،
محر،	معتوشب،	مخرج،	مخرج،	مخرج،	مخرج،
محر،	محر،	محر،	محر،	محر،	محر،

§ ۳۱ اسم فعال.

(صیغه مبالغه)

اسم فعالکده اوچی مذکر واوچی مؤنث ایچون اولهرق آلتی صیغه سی واردر.
اسم فعال صیغهلرینک تصریقی:

نصار، نصاران، نصارون، نصارة، نصارتان، نصارات.

اسم فعال صیغهلری ده فعل مصدرلرینه مخصوص دگلدر. گاه بر ذات حقنده چوق

مشغول اولان کیمسه اطلاق ایدلمک ایچون اسم ذاتلردن ده اشتقاق ایدلورلر:

(حداد) کبی که تمبر معناسنده اولان (حدید) دن مشتقدر (تیمرچی) دیمکدر،

(خباز) کبی که ایکمک معناسنده اولان (خبز) دن مشتقدر (ایکمکچی) دیمکدر ودخی

(خفای) کبی که چینک معناسنده اولان (خف) دن مشتقدر (چینکچی) دیمکدر.

اسم فعاللرک اکثری فعل قصیر بابلرنده کلورلر. نادرًا فعل طویلرلرک بابی اولان

(دخرج یدخرج) بابندن ده کلورلر. مثلا صوغفی جبولک (فعلیل، فعلال، فعللان)

وزنلری هر بری دخرج یدخرج بابندنرلر.

اسم فعالك مشهور صیغه‌لری (۲۰) وزنده كلمكده در:

وزنلری :	مثاللری :	جمعلری ، هؤنثلری :	ماضی ، مضارع ، ومصدرلری :
(۱) فَعَالٌ	حَمَالٌ	حَمَالُونَ ، حَمَالَةٌ	حَمَلَ ، يَحْمِلُ ، الحَمْلُ كوتهرمك ،
(۲) فَعَالَةٌ	عَلَامَةٌ	عَلَامَاتٌ ، مذكر ايله مؤنثده مشتركدرد .	عَلِمَ ، يَعْلَمُ ، العِلْمُ بلمك ،
(۳) فَعِيلٌ	صَدِيقٌ	صَدِيقُونَ ، صَدِيقَةٌ	صَدَقَ ، يَصْدُقُ ، الصِّدْقُ طوغری بولمق ،
(۴) فَعِيلٌ	رَحِيمٌ	رَحِيمَةٌ	رَحِمَ ، يَرْحَمُ ، الرَّحْمَةُ مرحمت قيلمق ،
(۵) فَعِيلٌ	فَيْصَلٌ	فَيْصَلَةٌ	فَصَلَ ، يَفْصِلُ ، الفِصْلُ آيرمق ،
(۶) فَاعُولٌ	فَارُوقٌ	فَوَارِقٌ ، فَارُوقَةٌ	فَرَّقَ ، يَفْرِقُ ، الفَرْقُ آيرمق ،
(۷) فَعُولٌ	أَكُولٌ	مَشْرُكٌ	أَكَلَ ، يَأْكُلُ ، الأَكْلُ آشامق ،
(۸) مَفْعَالٌ	مَنْكَاحٌ	مَنْكَاحٌ ، مَشْرُكٌ	نَكَحَ ، يَنْكِحُ ، النِّكَاحُ اؤيله نيمك ،
(۹) مَفْعِيلٌ	مُعْطِرٌ	مُعْطِرٌ ، مَشْرُكٌ	عَطَرَ ، يَعْطُرُ ، العَطْرُ خوش ايسلى ماي ، خوش بوي سؤرتمك ،
(۱۰) تَفَاعُلٌ	تَلَاعُبٌ	تَلَاعِبٌ ، تَلَاعِبَةٌ	لَعَبَ ، يَلْعَبُ ، اللَّعِبُ اوينامق ،

وزنلری :	مثاللری :	جمعلری ، مؤنثلری :	ماضی ، مضارع ، ومصدرلری :
(۱۱) فعلان	رحمان	جمعی ده مؤنثی ده یوقدر	رحم ، یرحم ، الرحمة
(۱۲) فعلان	کوب رحمت قیلوچی . سلطان	سلاطین ، سلطانه	مرحمت قیلماق ، سلط ، یسلط ، السلطه
(۱۳) فعلة	بیک قوتلی اوستون . همزة	همزات ، مشترکدر .	اوستون بولماق ، وعدللك قیلماق ، همز ، یهمز ، الهمز
(۱۴) فاعلة	کوب عیب ایتوچی . سارقه	سوارق ، مشترکدر .	کوز قسمق و عیب ایتماق ، سارق ، یسرق ، السرقة
(۱۵) فعل	کوب اوغرلاوچی . تبع	اتباع ، تبابعة ،	اوغرلاماق ، تبع ، یتابع ، الیتبع
(۱۶) فعلیل	کوب خصوصاً اییهروچی . تلمین	وتلامنة ، تلامین ،	اییهرمک ، تلمن ، یتلمن ، التلمنة
(۱۸) فعلال	غفریت وسواس	وساویس ،	سبق اوگزنمک ، وسوس ، یوسوس ، الوسوسة
(۱۹) فعلال	سیمسار	سماسرة ،	قونورقمق و صاناشد رmq ، سیمسر ، یسیمسر ، السیمسرة
(۲۰) فعلالن	ترجمان	مترجمون ، ترجمانه	دلالتق قیلماق ، ترجم ، یترجم ، الترجمة
			بیان قیلماق ، بر لغتک سوزینی ایکنچی بر لغتک سوزیله بیان ایتماق .

§ ۳۲ اسم اَفْعَلُ (اسم تفضیل)

اسم افعلك ده اوچی مذکر و اوچی مؤنث ایچون اوله رق (۴) صیغه سی واردر .

اسم افعلك تصریفی :

انصر، انصران، انصرون، نصری، نصریان، نصریات .

بوگا قیاس ایله باشقه بابلرک اسم افعللرینی ده تصریف ایدگز :

انصر، اضر، امدح، اعلم، ابصر، اعسب .

اسم افعل فعل قصیر بابلرینه مخصوصدر . فعل طویل بابلرینک اسم افعل صیغه لری یوقدر .

اسم افعل صیغه لرینک اکثری زیاده لك و آرتلق معناسی فاعل طرفنده یعنی بر

فعلی قیلوچی طرفنده اولدیغنه دلالت ایدرلر : (اعلم = بلوچیرهك) دیمك کبی .

بعضلری زیاده لك مفعول طرفنده اولدیغینه دلالت ایدرلر :

أشهر، أعرَف، أحمد، أشغل کبی .
مشهوررهك، معروفرهك، محمودرهك، مشغولرهك .

اسم افعل صیغه لری الفلاملی اولسه لر، مذکر و مؤنث اولمقده هم مفرد، تثنیه و جمع

اولمقده موصوفلرینه تابع اولورلر :

الرجل الأعلم، الرجلان العلمان، الرجال الأعلامون، المرأة العالمة، المرأتان العلمیان، النساء العلمیات کبی .

اگرده الفلاملی اولماسه لر، موصوفلرینه تابع اولمازلر، دائما مفرد مذکر صیغه سنده

استعمال ایدلورلر : الرجل أفضل من أخيه، الرجلان أفضل من أخويه، الرجال

أفضل من أخوتهم، المرأة أفضل من أختها، المرأتان أفضل من أختيهما، النساء أفضل

من أخواتهن کبی .

الوان و عیو به دلالت ایدن مصدزلردن اسم افعل صیغه سی اشتقاق ایدلر (أحمر = قزل،

أحرس = دلسز، أثلج = صاقاو) کبی صیغه لر اسم افعل صیغه سی دگل بلکه کیله چککن

بیان ایدیله چک صفت مشبهه صیغه لر ایدر .

§ ۳۳ اسم مکان.

اسم مکان ببری مفرد، ایکنچیس تثنیه، واؤچنچیس جمع صیغہ لری اولہرق (۳)

صیغہ سی واردر.

تصریفی: منصر، منصران، مناصر.

بولشو اورنی

فعل قصیر بابلرینک اسم مکان صیغہ لری (۵) وزندہ کامکده در:

وزنلری:	مثاللری:	ماضی و مضارع لری:	مصدرلری و معنالری:
(۱) مَفْعَلٌ	مَكْتَبٌ	كَتَبَ، يَكْتُبُ	الكتابة = یازمق،
(۲) مَفْعَلٌ	مَجْلِسٌ	جَلَسَ، يَجْلِسُ	الجلوس = او طورمق
(۳) مَفْعَلَةٌ	مَدْرَسَةٌ	دَرَسَ، يَدْرُسُ	الدرس = سبق او قومق،
(۴) مَفْعَلَةٌ	مَنْزِلَةٌ	نَزَلَ، يَنْزِلُ	النزول = اینمک، توشمک،
(۵) مَفْعَلَةٌ	مَنْدَنَةٌ	أَدِنَ، يَأْدِنُ	الأذان = آذان او قومق خبر و یرمک.

فعل طویل بابلرینک اسم مکان صیغهلری اسم مفعول صیغهلری ایله برورنک کلمکدرلر:

مکرم، معلم، متعلم، مجالس، متباعد، مجتمع، منکسر، مستغفر، محرم، محار، مجلوز، معشوشب، مدحرج، متدحرج، محرنجم، مقشعر.

جمعلری (الف و تا) ایله مکرمات... مقشعرات کلور.

تصرفلری: مکرم، مکرمان مکرمات... الخ.

اوشبو اسم مکان صیغهلری گاهازمان ایچون استعمال ایدلورلر. اوزمان (اسم زمان)

صیغهسی نامنده اولورلر، و گاهما مصدر معناسنده اولورلر. اوزمان (مصدر میمی)

صیغهسی دییوب آنالورلر.

شویله که هر بر اسم مکان صیغهسی اوج معناده مشترکدر:

یا زمق اورنی (اسم مکان) }
یا زمق زمانی (اسم مکان) مجلس = }
یا زمق لق (مصدر میمی) }
اوپورمق اورنی (اسم مکان) }
اوپورمق زمانی (اسم زمان) }
اوپورمق لق (مصدر میمی) }

اسم مکان صیغهلری اکثر یا اسم وصفلردن یعنی مصدرلردن مشتق اولورلر سده، گاهما

اسم ذاتلردن ده مشتق اولورلر: (مشجر) کبی که (آغاچلق) معناسنده در، آغاچ

معناسنده اولان (شجر) دن مشتقدر. ودخی (مأسده) کبی که آرسلانلق معناسنده در،

آرسلان معناسنده اولان (اسد) دن مشتقدر.

§ ۳۴ اسم آلت .

اسم آلتنىڭ دەبرى مفرىد، ايكنچى تثنيه، اوچنچىسى جمع اوله رق (۳) صيغهسى وارد:

تصريفى: مَنْصَارٌ، مَنْصَارَانِ، مَنْاصِيرٌ

بولشو قورالى ۱ بولشو قوراللىرى ۲ بولشو قوراللىرى ۳

اسم آلت صيغهسى فعل قصير بابلرينه مخصوصدر . فعل طويل مصدرلرندن بابلرندن

اسم آلت صيغهسى اشتقاق ايدلمز .

فعل قصير بابلرينىڭ اسم آلت صيغهلىرى (۵) وزنده كلمكدهدر:

وزنلىرى:	مثاللىرى:	ماضى و مضارعلىرى:	مصدر و معنالىرى:
(۱) مَفْعَالٌ	مَفْتَا ح	فَتَحَ ، يَفْتَحُ	الْفَتْحُ = آچمق ،
(۲) مَفْعَلٌ	مَحْلِقٌ بريتوا ، اوستره	حَلَقَ ، يَحْلِقُ	الْحَلْقُ = ساچ كېتهرمك ،
(۳) مَفْعَلَةٌ	مَلْعَقَةٌ قاشق	لَعِقَ ، يَلْعَقُ	اللَّعِقُ = يالامق ،
(۴) مَفْعَلٌ	مَنْخَلٌ ايلاهك	نَخَلَ ، يَنْخَلُ	النَّخْلُ = اون ايله مك ،
(۵) مَفْعَلَةٌ	مَكْحَلَةٌ سورمه صاوتى	كَحَلَ ، يَكْحَلُ	الكحل = كوزگه سورمه طارتىق .

اسم آلتنىڭ (مَفْعَالٌ) وزنده اولانلىرىنىڭ جمع صيغهلىرى (مَفَاعِيلٌ) وزنده يا ايله

كلورلر: (منصارٌ - مناصيرٌ ، مفتاحٌ - مفاتيحٌ ، معراجٌ معاريجٌ) كېلى .

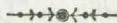
(*) مكحل يا مكحال وزنده اولان اسم آلت صيغهلىرى سورمه چيغينه اطلاق اولنورلر .

صوڭقى دورت وزنده اولانلر يىڭ جمع صيغه لرى (مفاعِل) وزنده ياسز كلورلر:
(مخالق، ملاءق، مناخِل، مكاحل) كىي.

(مفعَل) وزنده اولان اسم آلت صيغه لرى اكثر يا الوغ آلتلرده استعمال ايدلد كلرندن
(اسم آلت كبرى) دىيوب تسميه ايدلورلر: (مفتاح) كىي كه (الوغ آچقچ) دىيكدر،
(معراج) كىي كه (الوغ باصقچ) دىيكدر ودخى (مصباح) كىي كه (الوغ قندىل) دىيكدر.
(مفعَل) وزنده اولان اسم آلت صيغه لرى اكثر يا كچوك آلتلرده استعمال
ايدلد كلرندن (اسم آلت صغرى) دىيوب تسميه ايدلورلر:

(مفتاح) كىي كه (كچوك آچقچ) دىيكدر، (معرج) كىي كه (كچوك باقچچ) دىيكدر
ودخى (مصباح) كىي كه (كچوك قندىل) دىيكدر.

اسم آلت صيغه لرى فعل مصدراره مخصوص دكلرلر. گاهه اسم ذانلردن ده
اشتقاق ايدلورلر:

§ ۳۵ صفت مشبهه.

يوقاروده مصدرلردن آلتى درلوا اسم مشتق اولد يغى معلومكز در كه اسم فاعل، اسم مفعول،
اسم فعال، اسم افعال، اسم مكان، اسم آلت صيغه لرىدر. معلومكز اولما ايدر كه اسم فاعل
صيغه سى موصوفينك اوز اختييارى ايله قيلنمقده اولان مصدرلره مخصوصدر. موصوفينك اوز
اختييارى ايله قيلنمايان مصدرلردن اكثر يا اسم فاعل صيغه سى اشتقاق ايدلر. بلكه آنلردن
اسم فاعل صيغه سى پيرينه صفت مشبهه ناهنده بر درلو باشقه صيغه اشتقاق ايدلور.
مثلا (كبر، يكبر، الكبر = الوغ بولمق) (عطش، يعطش، العطش = صوصامق

مصدرلردن (كابر، عطش) شكللرنده اسم فاعل صيغه لرى اشتقاق ايدلر، بلكه
(كبير، عطشان) شكللرنده صفت مشبهه صيغه لرى اشتقاق ايدلور.

لوع بولمقچى صوصامش

اوشبو صفت مشبهه صيغه لرى ده اسم آلت صيغه لرى كىي افعال قصيره بايلرينه
مخصوصدرلر. افعال طويله بايلرنك اسم فاعل دن باشقه آير وچه صفت مشبهه صيغه لرى كلمز لر.

افعال قصيره بابلرندن (٢٥) وزنده صفت مشبهه صيغه لري كديكي كورامكده در

وزنلری :	مذکر مثاللری :	مؤنث مثاللری :	جمع مذکر صیغه لری :	فعل لری وه صدرلری :
(١) فَعِيلٌ	كَبِيرٌ الوع، بيوک سکران	كَبِيرَةٌ سگری	كَبَارٌ سکاری	کبر، یکبر، الکبر .
(٢) فَعْلَانٌ	عِطْشَانٌ ایسک، سرخوش	عِطْشَانَةٌ	عِطْشَانٌ وَعِطْشَانِيٌّ	عِطْشٌ، يَعْطِشُ، الْعِطْشُ .
(٣) فَعْلَانٌ	عَرِيَانٌ صوبان	عَرِيَانَةٌ	عَرِيَانُونَ	عَرِيٌّ، يَعْرِيُّ الْعَرِيَّ .
(٤) أَفْعَلٌ	أَحْمَرٌ بالانفاج	أَحْمَرَةٌ	أَحْمَرُونَ وَأَحْمَرَانٌ	أَحْمَرٌ، يَحْمَرُ، الْحَمْرَةُ .
(٥) فَعْلَانٌ	مَذْكُرِي يُوْقَدِرُ میسقز یکت	عِذْرَانٌ	عِذْرَانِيٌّ وَعِذْرَانِيٌّ	عِذْرٌ، يَعْذِرُ، الْعِذْرُ .
(٦) فَعْلَانٌ	مَذْكُرِي يُوْقَدِرُ	نَفْسَانٌ بکر قز	نَفْسَانٌ، نَفْسَانَاتٌ	نَفْسٌ، يَنْفَسُ، الْغَفَاسُ .
(٧) فَعْلِيٌّ	• • •	حَبْلِيٌّ نفا سایی خاتون	حَبْلِيَّاتٌ	حَبْلٌ، يَحْبِلُ، الْحَبْلُ .
(٨) فَعْلِيٌّ	• • •	تَكْلِيٌّ بیرکلی خاتون	تَكْلِيَّاتٌ	تَكْلٌ، يَتَكَلَّمُ، الشَّكْلُ .
(٩) فَعْلٌ	حَسَنٌ	حَسَنَةٌ	حَسَانٌ	حَسَنٌ، يَحْسَنُ، الْحَسَنُ .
(١٠) فَعْلٌ	فَرِحٌ گوزل، ماتور	فَرِحَةٌ	فَرِحُونَ، فَرِحِيٌّ	فَرِحٌ، يَفْرَحُ، الْفَرَحُ .
(١١) فَعْلٌ	مَلَسٌ شاد، مسرور	مَلَسَةٌ	• • •	مَلَسٌ، يَمْلَسُ، الْمَلَسَةُ .
(١٢) فَعْلٌ	جَنْبٌ شما، دوز غسلز	جَنْبٌ	أَجْنَابٌ	جَنْبٌ، يَجْتَنِبُ، الْجَنْابَةُ .

وزنلری :	مذکر مثاللری :	مؤنث مثاللری :	جمع مذکر صیقلری :	فعللری و مصدرلری :
١٣ فعل	ندس	•••	•••	ندس، یندس، الئدس
١٤ فعل	سهل	سهلة	سهول	سهل، یسهل، السهولة
١٥ فعل	بکر	بکر	ابکار	بکر، ینکر، البکاره
١٦ فعل	صلب	صلبة	اصلاب، صلبة	صلب، یصلب، الصلابة
١٧ فاعل	طاهر	طاهرة	اطهار	طهر، یطهر، الطهارة
	بارد	باردة	برد، یبرد، البرودة	
١٨ فعل	جبان	جبانة	جبناء	جبن، یجبن، الجبانة
	حرام	حرام	حرم، یحرم، الحرمة	

یسئل، قولانی، آسات
 اوله ننه یه بکت یا قر
 قاتی
 پاک، آرو
 صوغوق
 قورقانی
 حرمتلی یا غیر حلال

اشبو صولغنی (٧) وزن صفت مشبهه نك مبالغه لی صیقلر یدرلر :

١٩ فعول	عبوس	عبوس	عبس، یعبس، العبوسة
	عجوز	عجوز	عجز، یعجز، العجز
	علو	علو	علاء، یعلو، العداوة
٢٠ فعل	بین	بینة	بان، یبین، البیان
	طیب	طیبة	طاب، یطیب، الطیب

بیک قارچق قورجه قاری

بک آچق ظاهر
 بک خوش یاخشى

وزنلری :	مذکر مثاللری :	مؤنث مثاللری :	جمع مذکر صیغه لری :	فعللری و مصدرلری :
(۲۱) فعال	شجاع	شجاعة	شجعاء، شجعان	شجع، يشجع، الشجاعة
(۲۲) فعال	كبار	كِبارة	كبارون	كبر، يكبر، الكبر
(۲۳) فعيل	سكيت	سَكِيته	سكيتون	سكت، يسكت، السكوت
(۲۴) فعول	قدوس	قَدُوس	• • •	قدس، يقُدس، القُدس
(۲۵) فيعول	قيوم	قَيُوم	• • •	قام، يقوم، القيام
	بيك قديم وقائم			طورمق

§ ۳۶ اوزان مصادر افعال قصيره .

لسان عربده مصدر صيغه لری بک چوق درلو وزنلرده کلمه سدرلر . ايشته اوشبو درسنه (۷۵) قدر درلو مصدرلر کوستریله چکدر . افعال قصيره بابلرینک مصدرلرنده هیچ برقیاس وقاعده یوق حکمنده در . درلو بابلرینک مصدرلری درلو درلو وزنده کلمه سدرلر .

افعال قصیره ننگ بعض فعللرینک اوج یا دورت درلو وزنده مصدر صیغه لری کورلمکنده در . مثلاً :

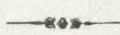
(جلس بجلس) فعلینک (جلوس، مجلس، جلسه، جلسه) وزنلرنده دورت

اوطورمق اوطورمق برکزه اوطورمق بر نوع اوطورمق

درلو مصدری مسموعدر (کتب، یکتب) فعلینک (کتابه، کتاب، کتب، کتبه،

یازمق

مکتب (وزنلرنده دورت درلو مصدری واردر .

افعال قصيره نك (۴۸) درلو وزنده مصدرلری مسوعلدز:

اوزانی :	امثله سی :	معنالیری	ماضی و مضارع لری	تنبیها ت :
(۱) فعل	نصر	یاردم ایتسك	نصر ، ی نصر	گاها نصره .
(۲) فعل	علم	بلمك	علم ، ی علم	
(۳) فعل	قرب	یاقنا یق	قرب ، ی قرب	گاها قرابه و قرابه .
(۴) فعل	طلب	استمك	طلب ، ی طلب	
(۵) فعل	لعب	اوینامق	لعب ، ی لعب	گاها لعب
(۶) فعل	صغر	کیچكته بولمق	صغر ، ی صغر	
(۷) فعول	دخول	كرهك	دخول ، ی دخل	گاها دخل و دخاله .
(۸) فعول	قبول	قبول ایتسك راضی بولمق	قبول ، ی قبل	گاها مقبل .
(۹) فعال	سماع	ایستسك	سمع ، ی سمع	گاها سمع و سماع .
(۱۰) فعال	ذهاب	کیتسك	ذهب ، ی ذهب	گاها ذهاب ، ذهوب ، و مذهب .
(۱۱) فعال	سعال	یونکرمك	سعال ، ی سعل	گاها سعال .
(۱۲) فعیل	صهیل	آت کشه مك	صهل ، ی صهل	گاها صهال ، صهل ، کلور
(۱۳) فعلان	عرفان	طانییق ، بلمك	عرف ، ی عرف	گاها معرفه ، عرفه .
(۱۴) فعلان	شکران	شکر قیلیمق	شکر ، ی شکر	گاها شکر ، شکور .
(۱۵) فعلان	لمعان	یالترامق	لمع ، ی لمع	گاها لمعه .
				بر کره یالترامق .

اوزانی :	امثلاسی :	معنالنری	ماضی و مضارع لری	تنبیهات :
(۱۶) فعلان	عرفان	طانیق	عرف ، یعرف	گاهامعرفه ، عرفه ، عرفان .
(۱۷) فعله	قدرة	کوچ یتمک	قدر ، یقدر	گاها قدران ، ومقدرة .
(۱۸) فعله	غلبة	ییمتک	غلب ، یغلب	غلب .
(۱۹) فعالة	طهارة	پاک بولمق	طهر . یطهر	طهر ، طهور .
(۲۰) فعالة	كتابة	یازمق	کتب ، یکتب	کتاب ، کتب ، کتبه ، مکتب .
(۲۱) فعولة	ضرورة	محتاج اولمق ضررالامش اولمق	ضر ، یضر	ضر ، ضارورة .
(۲۲) فعولة	سهولة	ییکل رقولای اولمق	سهل ، یسهل	سهالة .
(۲۳) فعولة	بصيرة	کونسل کوزی ایله کورمک آچق بلمک	بصر ، یبصر	بصر .
(۲۴) فعله	سرقه	اوغرلامق	سرق ، یسرق	سرق ، سرقه ، سرق .
(۲۵) فاعلة	عاقبة	صوک کیلمک	عقب ، یعقب	عقب .
(۲۶) فعالية	کراهية	چیرکه نمک	کره ، یکره	کراهة .
(۲۷) فعالة	بغایه	استمک	بغی ، یبغی	بغاء ، بغا ، بغیة ، بغیة .
			اصلده بغی ، یبغی	
(۲۸) فعولة	سخرية	مسغره قیلیمک و مسغره لک	سخر ، یسخر	سخر ، سخر ، سخره .
(۲۹) فعولة	عبودية	قوللق قیلیمق	عبد ، یعبد	عبادة ، عبودة .
(۳۰) فعولة	جبروة	الوغ بولمق	جبر ، یجبر	جبر ، جبورة .
(۳۱) فعولة	تهلكة	هلاک بولمق	هلاک ، یهلاک	هلاک ، هلاک ، مهلاک .

اوزانی :	امثلاسی :	معناری	ماضی و مضارع لری	تنبیهاات :
٣ م) بلهنية	٣ م) فعلنية	قايفور سز معيشت قيليق	بله ، بيله	٣ م) بلاهه • (ديوانه اولوق) •
٣ م) فعلولة	غيوبه	كوزدن يوق اوليق	غاب ، يغيب	٣ م) غيبة ، غياب ، غيوب •
٤ م) فعلياء	كبرياء	بك الوغ اولوق	كبر ، يكبر	٤ م) كبر •
٥ م) فعليلی	خليفی	قائم مقام و خليفه اولوق	خلق ، يخلق	٥ م) خلافة ، خلق •
٦ م) فعلی	هلی	طوغری يوله كوندرمك	هدای ، يهدی	هداية •
٧ م) فعوری	طغوری	آزوق	طغی ، يطغی	٧ م) طغیان ، طغوان •
٨ م) فعلی	ذكري	خاطرگه كيترمك تگه آلمق	ذکر ، يذکر	٨ م) ذکر ، ذکرة ، ذکر •
٩ م) فعلی	بشری	سويندرمك	بشر ، يبشر	٩ م) بشارة ، بشارة •

اوشبو (٧) وزنده اولان مصدرلرک اوللر زنده ميم حرفی اولد يغندن (مصدر ميمی) دييوب تسميه ايدلورلر •

٣ م) مفعل	٣ م) مشغل	شغله ندرمك	شغل ، يشغل	٣ م) شغل ، شغل •
٤ م) مفعلة	مرحمة	شقت قيلمق	رحم ، يرحم	٤ م) رحمة ، رحم ، رحم •
٤ م) مفعل	مرجع	قايتو	رجع ، يرجع	٤ م) رجوع ، رجوع ، رجعی •
٣ م) مفعلة	مغفرة	بارقلماق ، عفو ايتماق	غفر ، يغفر	٣ م) غفران ، غفر •
٤ م) مفعلة	مكرمة	حرمتلو اولوق چومارد اولوق	كرم ، يكرم	٤ م) کرامة •
٥ م) مفعول	ميسور	آسان اولوق	يسر ، ييسر	٥ م) يسرة •
٤ م) مفعولة	مصلو قة	طوغری سويله مك	صلق ، يصلق	٤ م) صلوق ، صلوق •

رجعان

- (٨) (اسْتَفْعَر) بابندن (اسْتَفْعَلَ) وزننده (اسْتَفْعَارٌ، اسْتِطْعَامٌ، اسْتِفْتَاْحٌ) کبی .
 (٩) (أَحْمَر) بابندن (أَفْعَلَّالٌ) وزننده (أَحْمَرَارٌ، أَيْضَاضٌ، أَسْوَدَادٌ) کبی .
 (١٠) (أَعْشَوْشَب) بابندن (أَفْعِيْعَالٌ) وزننده (أَعْشِيْشَابٌ، أَحْدِيْدَابٌ، أَمْلِيْلَاحٌ) کبی .
 (١١) (دَخْرَج) بابندن (فَعْلَلْتَهُ) وزننده (دَحْرَجَةٌ، تَرْجَمَةٌ، مَضْمُضَةٌ) کبی .

وگاها (فَعْلَلَّالٌ) وزننده (زَلْزَالَ) کبی دتره مک دیمکدر .

وگاها (فَعْلَلَّالٌ) و (فَعْلَلَّالٌ) وزنلرنده هم مسموع اولمشدر .

- (١٢) (تَدَحْرَج) بابندن (تَفَعَّلَ) وزننده (تَدَحْرَجٌ، تَجَوْرَبٌ، تَلَاءَلُوْ) کبی .
 (١٣) (أَحْرَجَم) بابندن (أَفْعَلَّالٌ) وزننده (أَحْرَجَامٌ، أِبْرِنَشَاقٌ، أَحْرِنَشَامٌ) کبی .
 (١٤) (أَقْشَعْر) بابندن (أَفْعَلَّالٌ) وزننده (أَقْشَعْرَارٌ، اِشْمَزَارٌ، اِضْحِلَّالٌ) کبی .

افعال طویلله مصدرلرینک آخرلرینه بر تأمُدوره الحاق قیلنسه بر مرتبه لك

معناسی مفهوم اولور: اکرامه، تعلیمه، اجتماعه، انکساره، استغفاره کبی .

§ ٣٨ انواع مصادر .

مصادر منحوته .

لسان عربده بر قاچ کلمه دن مرکب لفظلردن بعض حروف وکلماتنی حذف ایله

یونلوب تحصیل ایدیلهن مصدرلرده اولورکه آنلره (مصدرِ منحوت) دییلور . یونلمش

مصدر دیمکدر؛ مصادر منحوته اکثر یا (فعللتی وزننده اولور

(الْبَسْمَلَةُ) = بسم الله الرحمن الرحيم ديمك، (الْحَمْدَةُ) = الحمد لله ديمك، (الصلوٰۃ) =

صلی الله علیه وسلم ديمك، (السبحنة) = سبحان الله ديمك، (المشكنة) = ما شاء

الله كان ديمك، (الحولقة) = لا حول ولا قوة الا بالله ديمك . اوشبو مصادر منحوته دن

فعللردن مشتق اولور: (بَسَمِلٌ، يَبْسِمِلُ، حَمَلٌ، يَحْمِلُ) کبی .

مصادر جعلیه .

عربی اسملرک آخرینه بریای مشتده ایله بر تاملوره الحاق ایداسه ، معناری

مصدر معناسینه مشابه اولور :

(انسانیة ، حیوانیة ، عالمیة ، معلومیة ، فضلیة ، ملنیة ، کبی .

آدمک حیوانلق عالمک معلومک آرتقلق شهریک

بعض مصدرلر گاه اسم فاعل معناسنده استعمال ایدلورلر : (عادل ، تعریف ، تمیز)

کبی که (عادل ، معرف ، و تمیز) معناسنده درلر .

وبعض مصدرلر گادا اسم مفعول معناسنده استعمال ایدلورلر : (خلق ، جمع ، کتاب)

کبی که (مخلوق ، مجموع ، و مکتوب) معناسنده درلر .

اسم فاعل معناسنده استعمال ایدیلن مصدرلره (مصدر فاعلی) واسم مفعول معناسنده

استعمال ایدیلن مصدرلره (مصدر مفعولی) دیولور .

مصادر همیه .

اولنده حرف زائد بر هم اولان مصدرلره (مصدر همیه) دیولور .

(مشغل ، مرحمة ، مرجع ، مغفرة ، مکرمة ، میسور ، مصدوقة) کبی

افعال قصیره ننگ مصدر همیملری اکثر یا اسم مکان صیغہ سی ایله بر وزنده کلورلر .

اسم مفعول وزنده اولانلرن یک نادر در : (میسور ، مصدوقة) کبی .

افعال طویلده ننگ مصدر همیملری هر زمان اسم مفعول واسم مکان واسم زمان صیغہ لری

ایله بر وزنده کلورلر . یعنی بر صیغہ ، مصدر ، اسم مفعول ، اسم مکان ، اسم زمان

معنارنده مشترک اولور : (مکرم) کبی که حرمتله مک ، حرمتله نمش ، حرمتله مک مکانی

یا حرمتله مک زمانی معنارنده مشترکدر .

(نعلة) وزنده اولان مصدرلرک اکثری (مصدر ره) اولوب معنارنده بر کره لک

مفهوم اولور : (جلسته ، ضریه ، سجده ، نعة) کبی .

(نعلة) وزنده اولان مصدرلرک اکثری (مصدر نوع) اولوب معنارنده بر نوعلک

معناسی مفهوم اولور : (جلسته ، ضریه ، سجده ، نعة) کبی .

§ ٣٩ اقسام افعال.

فعل قصير لر حرفلری اعتباريله (٤) درلودرلر:

سالم، مضاعف، مهموز، معتل.

(١) ماضيلىرىنىڭ مفرد مذكر غائب صيغه سنده واو ياكه يا اولان () فعللر (معتل)

نامنده اولورلر: (وعد، يسر، خشى، رخو، وشى) كىي.

وعده قيلدى اوتوش اويندى قورقدى يوشادى بويادى

(٢) ماضيلىرىنىڭ مفرد مذكر غائب صيغه سنده همزه اولان فعللر (مهموز) نامند اولورلر:

(امر، سئل، قرأ) كىي.

بويوردى صوردى او قودى

(٣) ماضيلىرىنىڭ مفرد مذكر غائب صيغه سىنىڭ آخرنده بر حرف تكرر ايدلمش

اولان فعللر (مضاعف) نامنده اولورلر:

(مر، فر، مس) كىي كه اصلده (مرر، قرر، مسس) درلر.

اوتدى قاچدى طوتدى

(٤) ماضيلىرىنىڭ مفرد مذكر غائب صيغه لرنده واوده ياده همزه ده اولمايان و آخرنده

هيچ بر حرف تكرر ايدلمه يين فعللر (سالم) نامنده اولورلر:

(نصر، ضرب، مدح، علم، بصر، عرف) كىي.

(٥) كىي فعللردن مهموزلك ايله مضاعفلك و (يئس) كىي فعللرده معتلك ايله

مهموزلك برابر مجتمع اولمشدر. لکن بوندى فعللر يك نادرلر. سالم اولان فعللرلك

صيغه لرينىڭ حرفلرى ده حركتلرى ده تبدلده ايتمزلر وساقطده اولمازار. هر وقتده

بايلرنده كوسترلمش وزنلرده استعمال ايدلورلر. اما (مضاعف مهموز ومعتل) اولان

فعللرلك بعض صيغه لرنده يا حرفلرى يا حركتلرى تبدل ايدلرلر يا بالكيه ساقط

اولورلر. اكثر يا بايلرنده كوسترلمش وزنلره باشقه وزنده استعمال ايدلورلر.

(٥) اوشبو واو ايله يا بعض صيغه لرده محذوف اولدقلىرىن و بعض صيغه لرده

باشقه بر حرفه قلب ايدلدقلىرىن (حرف علت) دييوب يعنى (مرض حرفى) دييوب

تسميه ايدلورلر. بعض فعللرده بو حرفلر الف ساكنه منقلب اولورلر: (قام و باع)

فعللرنه اولد يعنى كىي كه اصلده (قول و بيع) ايدلر. الف ساكن اوزى ده حرف علتدر.

مثلاً مضاعفین (مر، یمر) فعللرینک صیغهلری بابلرینک وزنلرنجه :
 (مر، یمر، امر، لا تمر) اولق مناسب ایدی . لکن لغتده (مر، یمر، مر،
 لا تمر) دیه استعمال ایدلورلر .

ودخی مهموزدن (امر، یامر، وسئل، یسأل) ناک امر صیغهلری (أمر، واسئل)
 روشنده کلمک مناسب ایدی حال بوکه لغتده اکثریا (مر، وسئل) دیوجاری اولورلر .
 ودخی معتلین (وعد، خشی، رخو)، فعللرینک مضارعلری (یوعد، یخشی، یرخو)
 روشنده استعمال ایدلمک لازم ایدی . لغتده ایسه، (یعد، یخشی، یرخو) دیو
 استعمال ایدلورلر .

ایشته اوشبو روشجه سالم اولمایان فعللرک صیغهلرینی بابلردهغی وزنلره قیاس
 قیلوب بیللمک پک مشکلمر . بناء علیه مضاعف، مهموز ومعتل اولان فعللرک صیغهلری
 نه وزنده استعمال وتصرف ایدلکلری آشاغیدهغی درسلرده مفصلاً کوستریله چکدر .
 هانگی صیغهلری سالم فعللرک صیغهلرینه مخالف کلدیکی وهانگیلری سالم فعللر کبی
 سلامت قالدیغینی کوروب کامل اعتبار ایله کوکللرگزه ضبط ایدگز . مضاعف، مهموز
 ومعتل اولان مصدرلرک تغییر ایدیلوب استعمال ایدیلن صیغهلرینه (صیغه مریضه)
 دییلور . یوقارده مذکور مثاللر هر بری صیغ مریضه درلر . سالم فعللرک مصدرلری
 واسماء مشتقهسی ده سالم اسملردن صایلور . مضاعف، مهموز ومعتل اولان فعللرک مصدر
 واسماء مشتقهسی ده مضاعف، مهموز ومعتل اسملردن عد ایدلور .

مثلاً (نصر) فعل سالم اولدیغندن (نصر، ناصر، منصور) صیغهلری اسماء
 سالمه دن صایلورلر . ودخی (مر، امر، وعد) مضاعف، مهموز ومعتل فعللردن
 اولک قلرنین (مرور، مامور، موعود) صیغهلری مضاعف، مهموز ومعتل اسملردن صایلورلر .

ع § افعال مضاعفه

افعال تصیره ناک مضاعفلری اوچ درلودرلر:

(مر، یمر) امثالی، (قر، یقر) امثالی، (مس، یمس) امثالی . ایمدی بوراده اوشبو
 اوچ درلو مضاعف فعللرک مصدرلری ومصدرلرندن مشتق اولان افعال واساسی و او
 فعللرک صیغهلری نه روشده تصریف ایدلکی کوستریله چکدر . بونلرک امثالینین
 اولان باشقه مضاعف فعللرک صیغهلرینی بونلره قیاس ایله شاید کندیکز تصریف
 ایدیه بیلورسز .

۱) مر یمر صیغه لری .

(مر، یمر) اصله (مرر، یمرر) اولدیغندن (نصر، ینصر) بابندندر . مصدر لری

(مرور، ومر) کلور، کیچمک و اوتماک معنا سنده . مشتقاتی :

مر، یمر، مر، لا تمر، مار، مرور، مرار، امر، ممر، ممرار

مر، مرا، مروا، مرت، مرتا - مرن، ممرت، ممرت

ممرتما، ممرت، ممرتیا، ممرتین، ممرت، ممرتئا

مر، سرا، مروا، مرت، مرتا - مرن، ممرت، الخ

یمر، یمران، یمرون، تمر، تمران، (یمرن) تمر، تمر

تمران، تمرون، تمرین، تمران، (تمرن) امر، نمر

یمر، یمران، یمرون، تمر، تمران، یمرن، الخ

مر، مرا، مروا، مری، مرا، امرن

امرز، امررا، امرروا، امرری، امررا، امرن

تنبیه : مفرد مذکر مخاطب صیغه سببی (مر، مر) دیوب ضمّه و کسره ایله استعمال ده

جائز اولور .

جمهوری : لتمر، لتمران، لتمرورا، لتمرری، لتمران، لتمررن

نهی : لاتمر، لاتمران، لاتمرورا، لاتمرری، لاتمران، لاتمررن

جمهوری : لاتمر، لاتمران، لاتمرورا، لاتمرری، لاتمران، لاتمررن

اسم فاعل : مار، ماران، مارون، مارة، مارتان، مارات

القلام ایله : المار، الماران، المارون، المارة، المارتان، المارات

اسم مفعول: ممرور، ممروران، ممرورون، ممرورة، ممرورتان، ممرورات

اسم فعال: ممرار الخ

اسم افعال: امر، امران، امرن، مری، مریان، مریات

اسم مکان: ممر، ممران، ممرار، ممراران، ممراریر

(مر یمر) امثالی :

(رد، یرد، الرد) فایترقی، (مد، یمد، المد) صورمقی، (عد، یعد، العد) صایمقی،

(سد، یسد، السد) باغلامقی، (سر، یسر، السر) شادلاندرمقی، (دل، یدل،

الدلالة) یول کوسترمک، (قص، یقص، القص) قصه سوبله مک، کیسیمک.

(أم، یوم، الامامة) امام اولمقی، (دق، یدق، الدق) قاقمقی، (شد، یشد، الشد)

باغلامقی، نغتمقی، (شک، یشک، الشک) شبهله نمک، (ظن، یظن، الظن) گمان

قیلمقی، (سب، یسب، السب) سوکمک، (ذم، یذم، الذم) خورلامقی.

§ ۴۱ (فر، یفر) صیغه لری.

(فر، یفر) اصله (فرر، یفرر) اولد یغندن (ضرب، یضرب) بابندندر.

مصدر لری (فرار، وفر) کلور، قاجمقی معناسنده. دشتقاتی :

فر، یفر، فر، لاتفر، فار، مفرور، فرار، أفر، مفر، مفرار

ماضی : فر، فرا، فروا، فرت، فرتا، فررن، فررت ... الخ

جهولی : فر، فرا، فروا، فرت، فرتا، فررن، فررت ... الخ

مضارع : یفر، یفران، یفرون، تفر، تفران، یفررن، تفر

تفران، تفرن، تفرن، تفران، تفررن، أفر، نفر

جهولی: یغر، یفران، یفرون، تفر، تفران، یفرن... الخ

امر: فر، فرا، فروا، فری، فرا، افرن

یاکه: افر، افران، افرروا، افرری، افررا، افرن

جهولی: لتفر، لتفران، لتفروا، لتفری، لتفرا، لتفرن

تنبیه: (فر) بی کسرہ ایله (فر) دیمک جائز اولور، ضمہ ایله (فر) دیلمز

نهی: لا تفر، لا تفران، لا تفروا، لا تفری، لا تفرا، لا تفرن

جهولی: لا تفر... الخ اسم فاعل: فار الخ اسم مفعول: مفرور الخ

اسم فاعل: فرار الخ اسم افعال: افر، افران، افرون، فری، فریان، فریات

اسم مکان: مفر، مفران، مفار گاهما (مفر) اسم آلت: مفرار، مفراران، مفاریر

(فر، یغر) امثالی:

(حل، یحل، الحل) حلال اولمق، (حس، یحس، الحس) سیزمک، طؤیمق. (صح، یصح، الصح) درست وصاغ اولمق، (ضل، یضل، الضل) آداشیق، یولدن چقمق،

۴۲ § ۱) مس، یمس صیغہ لری.

(مس، یمس) اصلده (مسس، یمسس) اولدیغندن (علم، یعلم) بابند ندر.

مصدر لری طؤیمق، تیمک معناسنده (المساس، والمس) کلور. مشتقاتی:

مس، یمس، مس، لا تمس، ماس، ممسوس، مساس، امس، ممس، ممساس

ماضی: مس، مسا، مسوا، مست، مستا، مسین، مسیت الخ

جهولی: مس، مسا، مسوا الخ مضارع: یمس، یمسان الخ

امر: مس الخ ﴿گاہا (مَسَّ وَاَمَسَّ) دیمک جائز اولور. ضمه ایله (مَسَّ) دیلمز.
 مجهولی: لَمَسَّ الخ ﴿نهی: لَا تَمَسَّ الخ ﴿مجهولی: لَا تَمَسَّ الخ ﴿
 فالان آلتی مشتقاتینک صیغهلرینی قیاس ایله تصریف ایدگوز.

(مَسَّ، يَمَسُّ) امثالی :

(عَضَّ، يَعْضُّ، العَضُّ) تشلهمک، (وَدَّ، يُوَدُّ، الوُدُّ، والودادُ، والموَدَّةُ) سومک،
 دوست کورمک، (مَصَّ، يَمِصُّ، المِصُّ) صورمق، سويمک معناسنک (الحب، والمحبنة)
 مصدرلرندن مشتق اولان (حَبَّ، يَحِبُّ) کبی اصلک (حَبِيبٌ، يَحِبُّ) اوله رق (بَصْرٌ، يَبْصُرُ)
 بابندن اولان مضاعفلرک صیغهلرینی (مَرَّ، يَمُرُّ) امثالنه قیاس ایله بيلمک ممکندر.

§ ٤٣ افعال طویلله مضاعفه

افعال طویلله مضاعفهنک صیغهلرینی افعال قصیره مضاعفلرینه قیاس ایله
 تصریف ایدلور.

(١) (اکرم) بایینک مضاعفی (أَمَرَ، يُؤَمِّرُ) کبیدر.

اصلده (أَمَرَ، يَمُرُّ) در. مصدری (أَمَرَ) اوتکارمک، کبچرمک.

مشتقاتی: أَمَرَ، يَمُرُّ، أَمَرَ، لَا تَمُرُّ، مَمَرٌ ﴿مجهوللری: أَمَرَ، يَمُرُّ،

لَمَرٌ، لَا تَمُرُّ ﴿اسم فاعل، اسم مفعول، واسم مکان صیغهلری معلومدر.

(٢) (عَلَّمَ) بایینک مضاعفی (جَدَّدَ، يُجَدِّدُ) کبی اصلچهدر،

مصدری (تَجَدَّدَ) یا کُفِّرَتْمْق.

مشتقاتی: جَدَّدَ، يُجَدِّدُ، جَدَّدَ، لَا تَجَدِّدُ، جَدَّدَ، مَجَّدَ، يُجَدِّدُ، ﴿

(٣) (تَعَلَّمَ) بایینک مضاعفی (تَجَدَّدَ، يَتَجَدَّدُ) کبیدر.

مصدری یا کُفِّرَتْمْق معناسنده (تَجَدَّدَ) کلور.

مشتقاتی: تَجَدَّدَ، يَتَجَدَّدُ، تَجَدَّدَ، لَا تَتَجَدَّدُ، مَتَجَدَّدَ، ﴿

(٤) (جَالَسَ) بایینک مضاعفی (حَابَّ، يُحَابُّ) کبیدر.

اصلده (حَابَّ، يُحَابُّ) مصدری سويشمک معناسنده (حَابَّ، وَحِيَابٌ) کلور.

ع ع § افعال مهموزه .

مهموز اولان فعللر اوج درلودرلر: مهموز الاوّل، مهموز الوسط، مهموز الاخر . اولنك همزه اولان فعللر مهموز الاوّل نامنده اولورلر: (امر يامر) كبي . وسطنده همزه اولان فعللر مهموز الوسط نامنده اولورلر: (سئل يسئل) كبي . آخرنده همزه اولان فعللر مهموز الاخر نامنده اولورلر: (قرأ يقرأ) كبي .

(۱) (امر يامر) صيغهلري .

مصدرى (امر) بويورمق .
 مشتقاتى :
 امر، يامر، مر، لا تامر، امر، مامور، امار، امر، مامر، ميمار
 مضارع: يامر، يامران . . . امر، نامر
 مؤمران . . . امر، نومر
 مرى، مرا، مرن اصله: امر، امرا الخ مجهولى: لنومر الخ

اسم افعال (امر) اصله (امر) در . ميمار اصله (مئمار) در .
 امثالى: (اكل، ياكل، الاكل) آشامق، (اخذ، يأخذ، الاخذ) آلمق، (امل، يأمل، الامل)
 اميد ايتمك، (امن، يامن، الامن، والامان) طنج بولمق، (الف، يالف، الالف والالفه)
 الفت ايتمك، (انس، يانس، الانس) قانشمق، (اذن، ياذن، الاذن) رخصت ويرمك .

(۲) (سئل يسئل) صيغهلري .

مصدرى (سؤال) صورمق .
 مشتقاتى :
 سئل، يسئل، سل، لا تسئل، سائل، مسؤل، سئال، اسئل، مسئلة، مسأل
 امر: سل، سلا، سلوا، سلى، سلا، سئل
 مجهولى: لسئل . . . الخ . امثالى: (سئب، يسئب، السئب) بومق، (سئم، يسئم، السائم)
 السائمة يالقمق، آرمق . (بؤس، يبؤس، الباس) باطر اولمق، فقير اولمق،
 لؤم، يلؤم، اللؤم صاران اولمق وخسيس اولمق .

۳) (قَرَأَ، يَقْرَأُ) صیغہ لری .

مصدری (قِرَاءَةٌ) اوقومق . مشتقاتی : قَرَأَ، يَقْرَأُ، اقْرَأْ، لا تَقْرَأُ، قَارِیُّ، مَقْرُوٌّ، قَرَأْتُ، اقْرَأْ، مَقْرَأٌ، قَرَأْتُ قَرَأْتُ مَجْهُولِی (قَرِیُّ) کلور . اسم فاعل : (قَارِیُّ) . قَارِانَ، قَارِوُنَ، قَارِیَّةَ، قَارِیْتَانِ، قَارِاتٌ ❀ بعض وقتہ بویله استعمال ایدلور : قار، قاریان، قارون، قاریة، قاریتان، قاریات ❀ (قَرَأَ، يَقْرَأُ) نك امثالی : (بَدَأَ، یَبْدَأُ، البَدْءُ، والبداية) باشلامق، (دَرَأَ، یَدْرَأُ، الدَّرْعُ) قالدیرمق، طاشلامق، (مَلَأَ، یَمْلَأُ، المِلْءُ) طولدیرمق، (بَرَأَ، یَبْرَأُ، البرءُ) تُوْزَه لِمَك، (البراءة) بیزمک، (نَشَأَ، یَنْشَأُ، النشأُ) بیدا بولمق .

۵ ع § افعال طویلہء مهموزہ .

۱) (اکرم) بابندن (آمن، یؤمن) کبیدر .

مصدری (ایمان) اینانمق، اصله (ءمان) .

مشتقاتی : آمن، یؤمن، آمِنُ، لا تؤمن، مؤمنٌ، مؤمنٌ ❀

(آمن) اصله (آءمن) در . مجهولی (اؤمن) کلور . (آمن) اصله (آءمن) در (مؤمن)

گاها (مؤمن) دیوب استعمال ایدلور . (آنس، یؤنس، ایناس) دن مونس کبی .

۲) (عَلَّمَ) بابندن (آمن، یؤمن) کبی مصدری (تأمین) امین قیلمق .

۳) (تَعَلَّمَ) بابندن (تأمل، یتأمل) کبی مصدری (تأمل) اویلامق .

۴) (جالس) بابندن (أخذ، یؤأخذ) کبی مصدری (مؤاخذه) جزا قیلمق .

۵) (اجتمع) بابندن (ألتف، یألتف) کبی مصدری (ایتلاف) اصله (ءتلاف) در .

فاتشمق، الفت ایدشمک .

- (اُتْلَفَ) گاه (اِيتْلَفَ) دیو استعمال ایدلور، مْهولی (اُتْلَفَ) کلور .
 (۸) (استغفر) بایندن (استأذن ، يستأذن) کبی ، مصدری (استئذنان) اصلده
 (استئذنان) رخصت صورامق .
 (تباعد وانکسر) بابلرینک مْهوزلری پک نادردر .

۶۴ § افعال معتله .

معتل اولان فعللر دورت درلودرلر: معتل الاوّل ، معتل الوسط ، معتل الاخر ،
 ومعتل الطرفین (۱) چونکه ا حرف علت یعنی (واو، یا که یا) اوّلنده اولان فعللر
 (معتل الاوّل ومثال) ناملرنده اولورلر:

(وَعَدَ ، وَهَبَ ، وَسِعَ ، يَسِرُ ، يَسُوسُ ، يَمُنُ) کبی .
 وعده قیلدی هبه قیلدی میدردی اوتوش اوینادی امید اوزدی مبارک اولدی .

(۲) حرف علت وسطنده اولان فعللر (معتل الوسط واجوف) ناملرنده اولورلر:
 (قَالَ ، بَاعَ ، خَافَ ، هَابَ) کبی که اصلده: (قَوْلَ ، بَيْعَ ، خَوْفَ ، هَيْبَ) درلر .

دیدنی ساتدی قورقدی قورقدی
 (۳) حرف علت آخرنده اولان فعللر (معتل الاخر وناقص) ناملرنده اولورلر:
 (دَعَا ، رَمَى ، نَوَى ، خَشِيَ ، قَوَى ، حَيِيَ) کبی .
 چاقردی آتدی نیت قیلدی قورقدی قوتله ندی اویالدی

(دعا) اصلده (دَعَوَ) ، (رمى) اصلده (رَمَى) ، (نوی) اصلده (نَوَى) در .
 (۴) اوّلنده آخرنده ده حرف علت اولان فعللر (معتل الطرفین وملتوی) ناملرنده
 اولورلر: (وَقَى ، وَلَى ، وَشَى) کبی . (وَقَى) اصلده (وَقَى) در .

ساقلا دی دوست اولدی بویادی

(۱) معتل الاخرین یعنی لفیف اولان فعللرک صیغه لری معتل الاخر اولان
 فعللرک صیغه لریله بر شکلده تصریف ایدلدکندن آبروجه بر نوع عد ایدلمه مشلردر .

۴۷ § معتل الاوّل اولان فعللر. (مثالر)

معتل الاوّل اولان فعللرک صیغهلرینه مائل اولد یغندن (مثال) دیو تسمیه
ایدلورلر. مثالر ایکی درلودرلر: مثال وای و مثال یائی. حرف علتی و او اولان
معتل الاوّلر (مثال وای) نامنده اولورلر: (وَعَدَ، وَهَبَ، وَسِعَ) کبی حرف علتی
یا اولان معتل الاوّلر مثال یائی نامنده اولورلر: (يَسَّرَ، يَمْسَسُ، يَمُنُّ) کبی.
مثال وایلر اوج درلو روشده کلورلر: (وَعَدَ، يَعِدُ) امثالی (وَهَبَ، يَهَبُ) امثالی،
(وَجَلَّ، يُوَجِّلُ) امثالی.

(۱) (وَعَدَ، يَعِدُ) صیغهلری.

يَعِدُ اصلده (يُوعِدُ) در. مصدری (الْوَعْدُ وَالْعِدَّةُ) وعده قیلیم، (عِدَّة) اصلده (وَعْدَةٌ) در.
مشتقاتی:

وَعَدَ، يَعِدُ، عِدٌّ، لَا تَعِدُّ، وَأَعِدُّ، مَوْعِدٌ، وَعَادَ، أَوْعَدَ، مَوْعِدٌ، مِيعَادٌ
مضارع: يَعِدُ، يَعِدَانِ، يَعِدُونَ. الخ اصلک: (يُوعِدُ، يُوَعِدَانِ، يُوَعِدُونَ) الخ
هر برنده و او ساقط اولور. مجهولی: (يُوعِدُ، يُوَعِدَانِ، يُوَعِدُونَ) الخ
امر: عِدْ، عِدَا، عِدُوا، عِدِي، عِدَا، عِدْنِ ❀ اصلده: أَوْعِدْ. الخ
مجهولی: لَتُوعِدْ. نهی: لَا تَعِدْ. الخ ❀ مجهولی: لَا تُوعِدْ. الخ
اسم آلت: مِيعَادٌ، مِيعَادَانِ، مِوَاعِدٌ ❀ اصلده: مِوَاعِدٌ، مِوَاعِدَانِ ❀ امثالی:
(وَتَبَّ، يَتَبُّ، الوَثْبُ، والثَّبَّةُ) سیکرمک، (وَرَدَّ، يَرِدُّ، الِوْرُودُ) کیلمک، (وَجَدَّ،
بَجَدَّ، الوُجْدُ، والْوُجْدَانُ) طابقم، (وَزَنَ، يَزِنُ، الِوْزَنُ، والزَّيْنَةُ) اولجهمک،
(وَصَفَّ، يَصِفُّ، الوِصْفُ، والِصْفَةُ) صفتهلمک، (وَلَدَّ، يَلِدُّ، الوَالِدَةُ) بالا طوغدرمق.
(وَقَفَّ، يَقِفُّ، الوُقُوفُ) طوقنامق، (وَصَلَّ، يَصِلُّ، الِوْصُولُ، والِصْلَةُ) ایرشمک

کورشمک، (وَجِبَ، يَجِبُ، الوجوب) واجب اولمق، (وَعَّظَ، يَعْظُ، الوعظ) اِگُوْتله مک،
 (وَرِثَ، يَرِثُ، الارث، والوراثه) وارث اولمق، (وَتَقَّ، يَتَّقُ، الثقة، والثوق)
 اشانمق، (وَفَفِقَ، يَفِقُ، الوفق) اوْغای کیلمک، موافق اولمق.

(٢) (وَهَبَ، يَهَبُ) صیغهلری.

یهب اصلده (یوهب) در. مصدری (الوهب والهبة) باغشلامق، (هبة) اصلده
 (وهبة) در. مشتقاتی:

وَهَبَ: يَهَبُ، هَبَّ، لَا تَهَيْ، وَاهَبُ، مَوْهَبٌ، وَهَابٌ، أَوْهَبُ، مَوْهَبٌ،
 مِيهَابٌ ﴿يَهَبُ﴾ نلْگْ مجهولی: (يُوهَبُ) کلور. (هَبَّ) اصلده (أَوْهَبُ) در. هر بر
 صیغه سینی (وَعَدَ، يَعِدُ) صیغه لرینه قیاس ایله تصریف ایدلور. امثالی:

(وَضَعُ، يَضَعُ، الوضع والضعة) قویمق توشرمک، (وَقَعَ، يَقَعُ، الوقع، والوقوع)
 توشمک، (وَدَعَ، يَدَعُ، الودع) امانت قویمق، (وَذَرَ، يَذَرُ، الذر، فالذرمة)
 (وَسَعَ، يَسَعُ، الوسع، والسعة) صیدرمق کیلْگْ اولمق، (وَطَىءَ، يَطَأُ، الوطءُ) باصمق.

(٣) وَجَلَّ، يُوَجِّلُ صیغهلری.

مصدری (الوجل) قورقمق وقاوشامق. مشتقاتی:
 وَجَلَّ، يُوَجِّلُ، اِجْلَلْ، لَا تُوَجِّلْ، وَاجِلٌ، مَوْجُولٌ، وَجَالٌ، أَوْجِلٌ، مَوْجِلٌ،
 مَبْجَالٌ ﴿اِجْلَلْ﴾ اصلده (اوجل) در. (مبجال) اصلده (موجل) در. امثالی:
 (وَضُرَّ، يُوَضِّرُ، الوضر) کرله نلْگْ، (وَقَّحَّ، يَقُحُّ، الوقاحة) اؤیانسز اولمق.

§ ٤٨ مثال یائیلر.

مثال یائیلرده اوج درلووزنده کلورلر: (يسر، ييسر) امثالی، (يئس، يئس)

امثالی، (يمن، ييمن) امثالی.

(۱) ییسر، ییسر صیغہ لری .

مصدری (یسر، ومیسرہ)

مشتقاتی:

یسر، ییسر، ایسر، لا تیسر، یاسر، میسور، یاسر، ایسر، میسر، میسار ❁
 ییسرنک مجھولی (یوسر) کلور .

(۲) ییسس، ییسس صیغہ لری .

مصدری (الیاس) امید اوزمک، محروم اولمق .

مشتقاتی:

ییسس، ییسس، اییسس، لا تییسس، یاییسس، مییوسس، ییوسس، اییسس،
 مییسس، میاس ❁ (ییسس) نک مجھولی (یوأس) کلور . بعض وقتہ اوشبو (ییسس)
 ییسس) تبدل ایله (ایس، یایس) دیو استعمال ایدلور . او وقتہ مصدری (الا
 یاس) کلور . مشتقاتی: آیس، ییسس، یس (اییس) لا نایس، آیس، مایوس،
 ایاس، آیس، مایس، میاس ❁

(۳) ییمن، ییمن صیغہ لری .

مصدری (الیمن والیمینہ) مبارک اولمق، اوغشلی اولمق .

مشتقاتی:

یمن، ییمن، اومن، لا تیمن، یامن، میمون، بیمن، ایمن، میمن، میمان ❁
 (ییمن) نک مجھولی (یومن) کلور . بوفعل اکثر یا مجھول صیغہ سنہدہ معلوم معناسناہ
 استعمال ایدلور . امثالی: (یقظ، ییقظ، الیقظ) اویاغ اولمق . (یسر، ییسر، ایسر،
 والیسور) ییگل اولمق .

§ ۴۹ معتل الاول اولان افعال طویلہ .

(۱) (اکرم) بابندن مثال واوی (اورد، یورد) کبیدر . مصدری (ایراد)
 کبترمک . اصلہ (اوراد) در . مثال یائی (ایقظ یوقظ) کبیدر . مصدری
 (ایقظ) اویغاتمق . ایقظنک مجھولی (اوقظ) کلور . یوقظ اصلہ (یقظ) در .
 مجھولی (یوقظ) کلور . اسم فاعلی (موقظ) واسم مفعولی (موقظ) کلور .

- (۲) (عَلَّمَ) بابندن مثال واوی (وَسَع، يَوْسَع) کبیدر. مصدری (توسیع) کیکایتمک.
- مثال یائی (يَسِر، يَيْسِر) کبیدر. مصدری (تیسیر) بیگل قیلیمق.
- (۳) (تَعَلَّمَ) بابندن مثال واوی (تَوْسَع، يَتَوْسَع) کبیدر. مصدری (تَوْسَع) کیکایتمک.
- مثال یائی (تَيْسِر، يَتَيْسِر) کبیدر. مصدری (تَيْسِر) بیگلیمک.
- (۴) (جَالَسَ) بابندن مثال واوی (وَأَقَف، يُوَاقِفُ موافقه) موافق اولمق. مثال یائی (يَأْسِر، يَأْسِرُ، مِياسِرَة) بیگللك ایله معامله قیلشمق.
- (۵) (تَبَاعَدَ) بابندن مثال واوی (تَوَاقَف، يَتَوَاقَفُ، تَوَاقَفُ) موافق اولشمق.
- مثال یائی (تَيَاسِر، يَتَيَاسِرُ، تَيَاسِرُ) صول طرفدن کیتیمک.
- (۶) (اجْتَمَعَ) بابندن مثال واوی (أَتَعَظَّ، يَتَعَظُّ، أَتَعَظُّ) اوگو تله مک.
- اصلده: (أوتعظ، يوتعظ، أوتعاظ) در. مجهوللری (أَتَعَظَّ، يَتَعَظُّ) کلور.
- مثال یائی (أَتَسَر، يَتَسِرُ، أَتَسَرُ) بیگلیمک. اصلده: (أيتسر، ييتسر، أيتسر).
- ایتسار) در. مجهوللری (أَتَسَر، يَتَسِرُ) کلور.
- (۷) (انكسر) بابندن معتل الاوّل فعللر يوقدر.
- (۸) (استغفر) بابندن مثال واوی (أَسْتَوْجِب، يَسْتَوْجِبُ، أَسْتَجِيبُ) لائق ومستحق اولمق. (استیجاب) اصلده (أَسْتَوْجِبُ) در. مثال یائی (أَسْتَيْقِظُ، يَسْتَيْقِظُ، أَسْتَيْقِظُ) اویاغ اولمق. مجهوللری (أَسْتَوْقِظُ، يَسْتَيْقِظُ) کلور.

§ ۵۰ معتل الوسط اولان فعللر. (اجوفلر)

معتل الوسط اولان فعللرک وسطلرنده حرف سالم اولمادیغندن (اجوف) ناميله تسمیه ایدلورلر. اجوف دیمک ایچی قووش دیمکدر. اجوفلر ایکی درلودرلر: اجوف واوی، اجوف یائی. وسطنده اولان حرف علنلری واو اولان فعللر اجوف واوی نامنده اولورلر: (قَالَ، خَانَ، طَالَ) کبی که اصلده: (قَوْل، خَوْف، طَوْل) درلر.

اسم فاعل، فاعِلٌ، فاعِلَانِ، فاعِلُونَ، فاعِلَةٌ، فاعِلَتَانِ، فاعِلَاتٌ ❀
 اصله: فاعول الخ ❀ اسم مفعول: مَقُولٌ، مَقُولَانِ، مَقُولُونَ، مَقُولَةٌ الخ
 اصله: مقوول الخ ❀ اسم فعال: قَوَالٌ، ومقوال كلور ❀ اسم افعال: اقُولُ،
 اقَوْلَانِ الخ ❀ اسم مكان: مَقَالٌ، مَقَالَانِ، مَقَاوِلٌ ❀ اصله: مَقَوَلٌ،
 مَقَوْلَانِ الخ ❀ اسم آلت: مَقُولٌ، مَقَوْلَانِ، مَقَاوِلٌ ❀ امثالي:

(دَامَ، يَدُومُ، الدَّوَامُ) دائم اولمق، (صَلَمَ، يَصُومُ، الصَّوْمُ، والصِّيَامُ) روزه اولمق،
 (نَابَ، يَتَوَتُّ، التَّوْبَةُ) گناهدين اوكنمك، (طَافَ، يَطُوفُ، الطَّوْفُ) آيلانمق،
 طواف قبلمق (دَارَ، يَدُورُ، الدَّوْرَانُ) آيلانمق، (رَاحَ، يَرُوحُ، الرِّيحُ) كيمتك،
 (عَادَ، يَعُودُ، العَوْدُ) قايتمق، (زَارَ، يَزُورُ، الزِّيَارَةُ) كوريشه وارمق، (قَامَ، يَقُومُ،
 القِيَامُ) طورهق، (جَازَ، يَجُوزُ، الجَوَازُ) درست اولمق، (ذَاقَ، يَذُوقُ، الذَّوْقُ)
 طاتيمق، (ذَابَ، يَنْدُبُ، النَّوْبُ) اريمك، (كَانَ، يَكُونُ، الكَوْنُ) اولمق،
 (مَاتَ، يَمُوتُ، المَوْتُ) اولمك، (طَالَ، يَطُولُ، الطَّوْلُ) اوزايمق، اصله (طَوَّلَ)
 (حَاطَ، يَحُوطُ، الحَوِطُ) صافلامق، (شَافَ، يَشُوفُ، الشَّوْفُ) كورمك، (خَانَ، يَخُونُ،
 الخِيَانَةُ) آلدامق، (بَالَ، يَبُولُ، البَوْلُ) تبول ايتمك، (جَاعَ، يَجُوعُ، الجُوعُ)
 آچتمق. (سَاءَ، يَسُوءُ، السُّوءُ) يمان اولمق، (بَاءَ، يَبُوءُ، البُوءُ) قايتمق، لائف
 اولمق، اقرار ايتمك.

بو فعللر هر ايكسى مهموز الاخر اولدقلرنندن اسم فاعللىرى (سَاءَ، بَاءَ، السائى،
 البائى) كلور.

تصريفى: سَاءَ، سَائِيَانِ، سَاوُونَ، سَائِيَةٌ، سَائِيَتَانِ، سَائِيَاتٌ ❀

٥١ § (خَافَ، يَخَافُ) صيغته لرى .

(خَافَ، يَخَافُ) اصله (خَوِيَ، يَخْوَى) اولد بىغندن (عَلِمَ، يَعْلَمُ) بابندندره .
 مصدرى (الْحَوْفُ وَالْحَيْفَةُ وَالْمَخَافَةُ) قورقمق . مشتقاتى : خَافَ، يَخَافُ، خَفَ،
 لَا تَخَفْ، خَائِفٌ، مَخُوفٌ، خَوِيَ، أَخُوِيَ، مَخَائِفٌ، مَخَافَةٌ ماضى : خَافَ، خَافَا،
 خَافُوا، خَافَتْ، خَافَتَا - خَفِنَ خَفَّتِ الخ . اصله : خَوِيَ، خَوِيَ، خَوُوا، خَوِيَتْ،
 خَوِيَتْ، خَوِيَتْ، خَوِيَتْ - خَوِيَ خَوِيَتْ الخ . مجهولى : خَفِيَ، خَفِيَتْ، خَفُوا، خَفِيَتْ،
 خَفِيَتْ - خَفِنَ خَفَّتِ الخ . مضارع : يَخَافُ، يَخَافَانِ، يَخَافُونَ، يَخَافُ، تَخَافُ، تَخَافَانِ،
 يَخْفَنَ خَفَّتِ الخ . اصله : يَخْوَى، يَخْوِفَانِ، يَخْوِفُونَ، يَخْوِفُ، تَخْوِفَانِ،
 يَخْوِفَنَ الخ . مجهولى : يَخَافُ، يَخَافَانِ، يَخَافُونَ، يَخَافُ، تَخَافُ، تَخَافَانِ، يَخْفَنَ الخ .
 امر : خَفْ، خَافَا، خَافُوا، خَافِي، خَافَا، خَفِنَ خَفَّتِ الخ .
 مجهولى : لَتَخَفْ، لَتَخَافَا، لَتَخَافُوا الخ . نهى : لَا تَخَفْ، لَا تَخَافَا، لَا تَخَافُوا،
 لَا تَخَافِي، لَا تَخَافَا، لَا تَخَفْنَ مجهولى : لَا تَخَفْ، لَا تَخَافَا، لَا تَخَافُوا، لَا تَخَافِي،
 لَا تَخَافَا، لَا تَخَفْنَ اسم فاعل : خَائِفٌ، خَائِفَانِ، خَائِفُونَ، خَائِفَةٌ، الخ .
 اصله : خَاوِيَ الخ . اسم مفعول : مَخُوفٌ، مَخُوفَانِ، مَخُوفُونَ، مَخُوفَةٌ الخ .
 اصله : مَخُوفٍ الخ . خَوِيَ الخ ، أَخُوِيَ الخ ، مَخَائِفِ الخ ، مَخَافَاتِ الخ الخ .
 امثالى : (نَامَ، يَنَامُ، النَّوْمُ) يوقلامق ، (زَالَ، يَزَالُ، الزَّوَالُ) دائم اولمامق ،
 (كَادَ، يَكَادُ، الْكَوْدُ) بولورغه ياقنلاشق ،

٥٢ § اجوف يائي اولان معتدل الوسطلرده ايكي درلودرلر :

(بَاعَ، يَبِيعُ) امثالى، (هَابَ، يَهَابُ) امثالى.

(بَاعَ، يَبِيعُ) صيغهلرلى.

(بَاعَ، يَبِيعُ) اصلده (بِيعَ، يَبِيعُ) اولد يغندن (ضَرَبَ، يَضْرِبُ) بابتندندر.
 مصدرى (الْبَيْعُ) صاتمق. مشتقاتى: بَاعَ، يَبِيعُ، بَعَّ، لا تَبِيعُ، بَاعِعٌ، مَبِيعٌ،
 بِيَاعٌ، اَبِيعٌ، مَبَاعٌ، مَبِيعٌ * ماضى: بَاعَ، بَاعَا، بَاعُوا، بَاعَتْ، بَاعَتَا -
 بَعَنَ * بَعَتَ الخ اصلده: بَاعَ، بِيَعَا، بِيَعُوا، بِيَعَتْ، بِيَعَتَا، - يَبِيعُ * بِيَعَتَ الخ.
 مجهولى: بَاعَ، بِيَعَا، بِيَعُوا، بِيَعَتْ، بِيَعَتَا - بَعَنَ * بَعَتَ الخ. مضارع: يَبِيعُ،
 يَبِيعَانِ، يَبِيعُونَ، تَبِيعُ، تَبِيعَانِ، يَبِيعُنِ * تَبِيعَ الخ. اصلده: يَبِيعُ، يَبِيعَانِ،
 يَبِيعُونَ، تَبِيعُ، تَبِيعَانِ، يَبِيعُنِ * الخ. مجهولى: يَبِيعُ، يَبِيعَانِ، يَبِيعُونَ،
 تَبِيعُ، تَبِيعَانِ، يَبِيعُنِ * تَبِيعَ الخ * امر: بَاعَ، بِيَعَا، بِيَعُوا، يَبِيعُ،
 بِيَعَا، بَعَنَ * اصلده: اَبِيعَ الخ. مجهولى: لَتَبِعَ، لَتَبِعَا، لَتَبِعُوا، لَتَبِعَانِ،
 لَتَبِعَانِ، لَتَبِعُنِ * نهى: لا تَبِعْ، لا تَبِيعَا، لا تَبِيعُوا، لا تَبِيعِي، لا تَبِيعَانِ، لا تَبِيعُنِ *
 اسم فاعل: بَاعِعٌ، بَائِعَانِ، بَائِعُونَ الخ اصلده: بَائِعُ الخ اسم مفعول: مَبِيعٌ،
 مَبِيعَانِ، مَبِيعُونَ الخ. اصلده: مَبِيعُ الخ. اسم افعال: اَبِيعُ، اَبِيعَانِ، اَبِيعُونَ،
 يَبِيعُ، يَبِيعَانِ، يَبِيعَاتُ * اصلده: يَبِيعُ الخ. امثالى:

(كَالَ، يَكِيلُ، الْكَيْلُ) صاوت ايله اولجهمك، (مَالَ، يَمِيلُ، الْمَيْلُ) آوشمق،
 (صَارَ، يَصِيرُ، الصِّيْرُورَةُ) دهورلمك، (طَارَ، يَطِيرُ، الطَّيْرَانُ) اوچمق، (سَارَ، يَسِيرُ،
 السَّيْرُ) يورهك، (سَالَ، يَسِيلُ، السَّيْلَانُ) آتمق، (فَاسَ، يَقِيسُ، الْقِيَاسُ)

چاغشترمق، (طَابَ، يَطِيبُ، الطَّيِّبُ) خوش اولمق، (زَادَ، يَزِيدُ، الزِّيَادَةُ)
 آرتق اولمق، (غَابَ، يَغِيبُ، الغَيْابَةُ) يوق بولمق (عَاشَ، يَعِيشُ، المَعِيشَةُ) تركلك
 قيلمق، (عَابَ، يَعْيبُ، العَيْبُ) عيب ايتمك، (ضَاعَ، يَضِيعُ، الضَّيَاعُ) ضائع اولمق،
 (خَاطَ، يَخِيطُ، الخَيْطُ) تكمك، (شَاعَ، يَشِيعُ، الشُّبُوعُ) مشهور اولمق، (هَاجَ، يَهْجُجُ،
 الهَجَّاجُ) طولقنلانمق، (ضَادَ، يَصِدُّ، الصَّيْدُ) آولامق، (صَاحَ، يَصْبِحُ، الصَّبَاحُ)
 قچترمق، (جَاءَ، يَجِيءُ، المَجِيءُ) كيلمك. بو فعل مهموز الآخر اولد يغبندن اسم فاعل
 صبغه سي (جايي) كلمز، بلكه (جاء) والى لام ايله (الجائي) كلور. تصريفى: جاء،
 جائيان، جاؤون، جائية، جائيان، جائيات ﴿ فَاءٌ، يَفِيءُ، الفَيْءُ ﴾ قايتمق،
 (فَاءٌ، يَفِيءُ، الفَيْءُ) قؤسمق. بو فعلارده (جاء، يجي) كبي مهموز الآخر درلر.

(هَابَ، يَهَابُ) صيفه لرى .

(هَابَ، يَهَابُ) اصلده (هَيْبَ، يَهَيْبُ) اولد يغبندن (عَلمَ، يَعْلمُ) بابتندندر.
 مصدرى (الهَيْبَةُ، والهَيَابَةُ) قورقمق. مشتقاتى: هَابَ، يَهَابُ، هَبَّ، لَا تَهَبْ،
 هَائِبٌ، مَهَيْبٌ، هَيْبٌ، أَهَيْبٌ، مَهَابٌ. مهياب ﴿ بو فعلنك هر صيفه سي
 (خاف يخاف) صيفه لرى كبي تصريف ايدلورلر. امثالى:
 (نَالَ، يَنَالُ، النَّيْلُ) ايرشمك. (شَاءَ، يَشَاءُ، المَشِيئَةُ) ديله مك، اسم فاعلى: (شَاءَ)
 والشائى (كلور.

§ ٥٢ معتل الوسط اولان افعال طويله .

(ا) (اَكْرَمَ) بابتندن آجوف وارى (اَخَانِ، يَخِيفُ، اِخَافَةٌ) قورقمق اصلده
 (اَخَوْفُ، يَخْوِفُ، اِخْوَانَةٌ) در. مشتقاتى:
 اَخَانِ، يَخِيفُ، اَخْفُ، لَا تُخِفُ، تُخِيفُ مُخَافٌ ﴿ ماضى: اَخَانِ، اَخَافَا، اَخَفُوا،

مجهولی: لا تحتط لا تحتاط، لا تحتاطوا، لا تحتاطی، لا تحتاطا، لا تحتطن ﴿ اسم فاعل: (محتاط) اصلده (محتیط) در • اسم مفعول ده (محتاط) در • لکن اول اصلده، (محتیط) در • اجوف یائی (اختار، یختار، اختیار) ایرکلی اولمق، ایرک قیلمق • مشتقاتی بعینه (احتاط) مشتقاتی کبیر • ودخی: (اصطاد، یصطاد، اصطیاد) آواولامق، اصلده: (اصتید، یصتید، اصتیاد) در •

(٧) (انکسر) بابندن (انقاد، ینقاد، انقیاد) مطیع اولمق مشتقاتی: (انقاد، ینقاد، انقد، لا تنقد، منقاد، منقاد) ﴿ تصریفی (احتاط) تصریفی کبیر • (منقاد) اسم فاعل ایله اسم مفعولده مشترکدر •

(٨) (استغفر) بابندن (استعان، یستعین، استعانه) یاردم آلوق • استعان، یستعین، استعن، لا تستعن، مستعین، مستعان ﴿ ودخی: (استطاع، یسطیع، استطاعة) قادر اولمق • استطاع، یستطیع، استطع، لا تسطع، مستطیع، استطاع ﴿ اوشبونک کبی فعللر گاها نالاری محذوف اولهرق بویلهده استعمال ایدلورلر: استطاع، یسطع، لا تسطع، مستطیع، استطاع ﴿ (احمر) بابندن اجوف واوی (اسود، یسود، اسوداد) قارالمق،

اجوف یائی (ابيض، یبیض، ابیضاض) آغارمق •

§ ٥٣ معتل الآخر اولان فعللر (ناقصلر)

معتل الآخر اولان فعللرک اخلرلنده حرف صحیح اولمادیغندن (ناقص نامیله تسمیه ایدلورلر • ناقصلر ایکی درلودرلر: ناقص واوی، ناقص یائی • آخلرلنده اولان حرف علملری (واو) اولان معتل الآخرلر (ناقص واوی) نامنده اولورلر: (دعا، رضی، رخو) کبی (دعا) اصلده: (دعو) در، رضی اصلده (رضو) در • آخلرلنده اولان حرف علملری (یا) اولان معتل الآخرلر (ناقص یائی) نامنده اولورلر: (رمی، سعی، خشی) کبی (رمی) اصلده (رمی) در (سعی) سعی) در • ناقص واوی اولان معتل الآخرلرده ایکی درلودرلر:

(دعا، یدعو) امثالی، (رخو، یرخو) امثالی •

(دَعَا، يَدْعُو) صيغته لري.

(دَعَا، يَدْعُو) اصلده (دَعُو، يَدْعُو) اولد يغبندن (نصر، ينصر) بابند ندر.

مصدرى (الدَّعَاءُ) رجا قيليف اوتنمك، (الدَّعْوَةُ والدَّعْوَةُ والمدعاة) طعامه يابرايشه

يا بر فكره چاغيرمق، (الدَّعْوَةُ) نسب دعوى قيليف. مشتقاتى: دَعَا، يَدْعُو، اُدْعُ،

لَا تَدْعُ، دَاع، مَدْعُو، دَعَا، اُدْعَى، مَدْعَى، مَدَاعَةٌ، مَدَاعَى: دَعَا، دَعَا، دَعَا، دَعَتْ،

دَعْنَا، دَعُونَ، دَعَوْتُ، دَعَوْتُمْ، دَعَوْتِ، دَعَوْتُنَّ، دَعَوْتُ، دَعَوْتُمْ،

دَعَوْنَا، دَعَوْتُمْ (دَعَا) اصلده (دَعُو)، (دَعُوا) اصلده (دَعُوا)، (دَعَتْ، دَعَتْنَا) اصلده

(دَعَوْتُ، دَعَوْنَا) درلر. (دَعُونَ) الخ اصللر نجه درلر. مجهولى: دُعِيَ، دُعِيَا، دُعُوا،

دُعَيْتَ، دُعَيْتَا، دُعِينِ، دُعَيْتَ، دُعَيْتَا، دُعَيْتُمْ، دُعَيْتِ، دُعَيْتُمَا، دُعَيْتُمْ، دُعَيْتُنَّ،

دُعَيْتَ، دُعَيْتَا، مَضَارِعُ: يَدْعُو، يَدْعُونَ، يَدْعُوَانِ، يَدْعُونَ، تَدْعُو، تَدْعُونَ، يَدْعُونَ،

تَدْعُو، تَدْعُونَ، تَدْعُونَ، تَدْعُونَ، تَدْعُونَ، تَدْعُونَ، تَدْعُونَ، تَدْعُونَ، تَدْعُونَ،

تَدْعُو، تَدْعُو، تَدْعُو، تَدْعُو، تَدْعُو، تَدْعُو، تَدْعُو، تَدْعُو، تَدْعُو، تَدْعُو، تَدْعُو،

(يَدْعُونَ، تَدْعُونَ) اصلده (يَدْعَوُونَ، تَدْعَوُونَ) درلر. مجهولى: يَدْعَى،

يَدْعِيَانِ، يَدْعُونَ، تَدْعَى، تَدْعِيَانِ، يَدْعِينِ، تَدْعَى، تَدْعِيَانِ، تَدْعُونَ، تَدْعُونَ،

تَدْعِينِ، تَدْعِيَانِ، تَدْعِينِ، اُدْعَى، تَدْعَى، (يَدْعَى) اصلده (يَدْعُو)، (يَدْعِيَانِ)

تَدْعِيَانِ) اصلده (يَدْعُونَ تَدْعُونَ) (يَدْعُونَ تَدْعُونَ) اصلده (يَدْعَوُونَ،

تَدْعَوُونَ)، (تَدْعِينِ) اصلده (تَدْعَوِينِ)، (يَدْعِينِ، تَدْعِينِ) اصلده: (يَدْعُونَ،

تَدْعُونَ) درلر. امر: اُدْعُ، اُدْعُوا، اُدْعُوا، اُدْعُوا، اُدْعَى، اُدْعُوا، اُدْعُونَ، اصلده:

اُدْعُو اُدْعُوا، اُدْعُو اُدْعُوا، اُدْعُو اُدْعُوا، اُدْعُو اُدْعُوا، اُدْعُو اُدْعُوا، اُدْعُو اُدْعُوا،

(رَخُو، يَرْخُو) صيغه‌سی .

(یرخو) اصلده (یرخو) در . مصدری (الرَّخْوَةُ، وَالرَّخَاوَةُ) يوموشاق اولمق ،
 مشتقاتی : رخو، یرخو، آرخ، لاترخ، راخ (الراخی) مرخو، رخا، ارخی، مرخی ،
 (المرخی) ، مرخاة . صفت شبهه‌سی : (رخو، رخو، رخو) کلور . يوموشاق دیمکدر .
 ماضی : رخو، رخوا، رخوا، رخوت، رخوا، رخوت، رخوا، رخوت، رخوتما، رخوتم ،
 رخوت، رخوتما، رخوتن رخوا، رخوت، رخوا (رخوا) اصلده (رخووا) در .
 باشقه‌لری اصللرنجه در . مجهولی : رخی، رخب، رخوا، رخیت، رخیتا، رخین
 رخیت، رخیتما، رخیتم، رخیت، رخیتما، رخیتن رخیت، رخیتا باشقه‌صیغه‌لرینک
 تصریفاتی (دعا، یدعو) صیغه‌لرینک تصریفاتی کبیدر . بوفعلک امثالی بک نادر در .

§ ۵۴ ناقص یائی اولان معتل الآخرلر اوچ درلودرلر :

(رَمَى، يَرْمِي) امثالی، (سَعَى، يَسْعَى) امثالی، (خَشِيَ، يَخْشَى) امثالی .

(رَمَى، يَرْمِي) صيغه‌لری .

(رَمَى، يَرْمِي) اصلده (رَمَى، يَرْمِي) اولدیغندن (ضَرَبَ يَضْرِبُ) بابندندر .
 مصدری (الرَّمَى وَالرَّمَايَةُ) آتق . مشتقاتی : رمی، یرمی، ارم، لاترم، رام ،
 رمی، رما، ارمی، مرمن، مرماة ماضی : رمی، رمیا، رموا، رمت، رمنا ،
 رمین رمیت، رمیتما، رمیتم، رمیت، رمیتما، رمیتن رمیت، رمیتا (رمی)
 اصلده (رمی) (رموا، رمت، رمنا) اصلده (رمیوا، رمیت، رمیتا) درلر . مجهولی :
 رمی، رمیا، رموا، رمیت، رمیتا، رمین رمیت الخ (رموا) اصلده (رمیوا) در .
 باشقه‌لری اصللرنجه درلر . مضاع : یرمی، یرمیان، یرمون، ترمی، ترمیان، یرمین

مَضَى، يَمْضِي، الْمَضِيُّ) اوتمك، كچچمك، (حَكِي، يَحْكِي، الْحِكَايَةُ) واقعه سويله مك،
 (شَفَى، يَشْفِي، الشِّفَاءُ) ترگزيمك. آشاغيده گي ليفلر يعنى معتدل الوسط اولان
 ناقصلرده (رَمَى، يَرْمِي) امثالي كيمي تصريف ايدلور: (نَوَى، يَنْوِي، النَّيَّةُ) نيت
 قيليق، (رَوَى، يَرْوِي، الرَّوَايَةُ) سوز كوچرمك، (حَوَى، يَحْوِي، الْحَوَايَةُ)
 چورناهق، (شَوَى، يَشْوِي، الشُّي) قزدرمق، (طَوَى، يَطْوِي، الطُّي) تۆرمك،
 (غَوَى، يَغْوِي، الغَى) آزمق، (كَوَى، يَكْوِي، الكَى) تيمر ايله قزدرمق، (لَوَى،
 يَلْوِي، اللَّيْءُ وَاللَّيَانُ) بورچنى انكار قيليق، (أَوَى، يَأْوِي، الأَوَى) منزلده قونمق
 (هَوَى، يَهْوِي، الهَوَى)، آشاغى اينمك، توبهن تۆشمك.

§ ۵۵ (سَعَى، يَسْعَى) صيغه لرى .

(سَعَى، يَسْعَى) اصلده (سَعَى، يَسْعَى) اولديغندن (مَدَحَ، يَمْدَحُ) بابيندندر .
 مصدرى (السَّعْيُ) آشغوب يورمك (السَّعَايَةُ) شكاييت قيليق . مشتقاتى : سَعَى، يَسْعَى ،
 اسَعَّ، لا تَسَعُّ، سَاعَ، سَعَيْتُ، سَعَاءٌ، اسَعَى، سَعَى، مَسَعَاةٌ ☉ ماضى : سَعَى، سَعِيًا،
 سَعُوا . . . الخ (رَمَى) كيمي . مضارع : يَسْعَى، يَسْعِيَانِ، يَسْعُونَ، تَسْعَى، تَسْعِيَانِ،
 يَسْعِينِ ☉ تَسْعَى، تَسْعِيَانِ، تَسْعُونَ، تَسْعِينِ، تَسْعِيَانِ ☉ اسَعَى، تَسْعَى ☉
 مجهولى : يَسْعَى، يَسْعِيَانِ، يَسْعُونَ . . . الخ ☉ امر : اسَعَّ، اسْعِيَا، اسْعُوا، اسْعَى،
 اسْعِيَا، اسْعِينِ ☉ اصلده : اسَعَى . مجهولى : لتَسَعَّ . اصلده : (لتَسْعَى) . نوى : لا تَسَعَّ،
 لا تَسْعِيَا، لا تَسْعُوا، لا تَسْعَى، لا تَسْعِيَا، لا تَسْعِينِ ☉ اصلده : لا تَسْعَى . . . الخ
 مجهولى : لا تَسَعَّ . . . الخ اصلده : لا تَسْعَى . . . الخ ☉ اسم فاعل : سَاعَ، سَاعِيَانِ،

سَاعُونَ (سَعَاةٌ) ... الخ (السَّاعِي) . اسم مفعول : سَعِيَ ... الخ ، اصله :
 مسعوي ... الخ ❀ اسم افعال : آسعى ... الخ ، اصله : آسعى ... الخ ، اسم مكان :
 مسعى (المسعى) . اسم آلت : مسعاة . اصله : مسعية ❀ امثالي :

(رعى ، يرعى ، الرعى) حيوان او تلاتمق ، (نهى ، ينهى ، النهى) طيمق ، (طغى ،
 يطغى ، الطغيان) آزوق ، (أبى ، يَأبى ، الاباءُ) فارسيلق قبلمق ، (رأى ، يرى ،
 الرؤية) كورمك . اوشبو مهموز الوسط اولان ناقص يائينك مضارعى گاها (يرى) ديوا استعمال
 ايدلور . مجهولى (يرأى ويرى) كلور . امر : رة ، ربا ، روا ، رى ، ربا ، رين ❀
 اصله : ارقى ، اربا ، اربوا ، اربى ، اربا ، اربى ❀ مجهولى : لتر ، لتربا ،
 لتروا ، لتري ، لتريا ، لترين ❀ نهى : لاتر ، لاتريا ، لاتروا ، لاترى ، لاتريا ،
 لاترين ❀ اصله : لاتراى الخ . اسم فاعل : راء ، رايان ، راوون ، رائيه ، رافان ،
 رايبات ❀ اسم مفعول : مرئى ... الخ اسم فعال : رأ الخ . اسم مكان : مرأى ،
 (المرئى) اسم آلت : مرآة ، مرآتان ، مرآيا ❀

§ ٥٦ (خَشَى ، يَخْشَى) صيغله لرى .

(يخشى) اصله (يخشى) اولديغندن (علم ، يعلم) بابند ندر . مصدرى (الخشيعة)
 قورقمق . مشتقاتى : خشى ، يخشى ، أخش ، لا تخش ، خاش ، مخشى ، خشاء ،
 مخشى ، خشاة ❀ ماضى : خشى ، خشيا ، خشوا ، خشيت ، خشيتا ، خشين ❀ خشيت ،
 خشيتما ، خشيتم ، خشيت ، خشيتما ، خشيتن ❀ خشينا ❀ مجهولى : خشى ... الخ .
 باشقه صيغله لرينك تصريفاتى (سعى ، يسعى) صيغله لرينك تصريفاتى كبيدر . امثالي :
 (نسى ، ينسى ، النسيان) اونونمق ، (رضى ، يرضى ، الرضا والرضان) كونمك ،

(عَنَى، يَغْنَى، الْغِنَاءُ) بایمق، (بَقِيَ، يَبْقَى، الْبَقَاءُ) قالمق، (لَقِيَ، يَلْقَى، الْإِلْقَاءُ)
 یولقمق، (نَقِيَ، يَنْقَى، النِّقَاءُ) پاك اولمق. (خَشِيَ، يَخْشَى) امثالينك لفيق يعنى
 معتل الوسط اولانلرى: (قَوِيَ، يَقْوَى، الْقُوَّةُ) كوجلى اولمق، (حَيِيَ، يَحْيَى، الْحَيَاةُ)
 ترك اولمق، بو قعللرنك صفت مشبهه لرى: (قَوِيَ) و (حَيَّ) كلورلر.

§ ۵۷ معتل الآخر اولان افعال طويله :

(۱) (آكْرَمَ) بابندن (آجَرَى، يُجْرَى، أَجْرًا) يورتك. اصلده: (آجَرَى،
 يَجْرَى، أَجْرًا) مشتقلى: آجَرَى، يُجْرَى، أَجْرًا، لِأَجْرِ، مُجْرًا، مُجْرَى (المَجْرَى،
 المَجْرَى) ماضى: آجَرَى، آجَرِيَا، آجَرُوا، آجَرْتِ، آجَرْنَا آجَرِين * آجَرِيْتِ . . .
 الخ . مجهولى: آجَرَى، آجَرِيَا، آجَرُوا، آجَرِيْتِ، آجَرْنَا آجَرِين * آجَرِيْتِ . . .
 الخ مضارع: يَجْرَى، يَجْرِيَانِ، يَجْرُونَ الخ مجهولى: يُجْرَى، يَجْرِيَانِ، يَجْرُونَ الخ *
 امر: آجِرْ، آجِرِيَا، آجِرُوا، آجِرِيَا، آجِرِيَا، آجِرِين * مجهولى: لِتَجْرَ الخ . نهى:
 لا تُجِرْ، لا تَجْرِيَا، لا تَجْرُوا، لا تَجْرِيَا الخ مجهولى لا تَجْرَ الخ * اسم فاعل: مُجِّرٌ،
 مَجْرِيَانِ، مَجْرُونَ الخ اسم مفعول: مُجَّرٌ، مَجْرِيَانِ، مَجْرُونَ الخ *

(۲) (عَلَّمَ) بابندن (رَبَّى، يَرْبِي، تَرْبِيَّةً) آسرامق اوسدرمك: رَبَّى، يَرْبِي، رَبٌّ،
 لا تَرْبِ، مَرْبٍ مَرْبِي (المَرْبِي، المَرْبِي).

(۳) (تَعَلَّمَ) بابندن (تَرَقَّى، يَتَرَقَّى، تَرَقُّ، التَّرَقُّ) آلفه بارمق، آرتمق: تَرَقَّى،
 يَتَرَقَّى: تَرَقَّ، لا تَتَرَقَّ، مَتَرَقَّ، مَتَرَقِّ، (المَتَرَقِّ، المَتَرَقِّ). مجهوللرى:
 تَرَقَّى، يَتَرَقَّى. (تَرَقَّ) اصلده: (تَرَقَّى) در .

(۴) (جَالَسَ) بایندن: (عَادَى، يُعَادَى، مُعَادَاةٌ) دشمنان اولشمق: (مُعَادَاةٌ) اصلده
 (مُعَادَاةٌ) در • مجهوللری: (عُودَى، يُعَادَى): عَادَى، يُعَادَى، عَادَ، لَا تُعَادُ،
 مُعَادٌ، مُعَادَى (المُعَادَى، المَعَادَى)

(۵) (تَبَاعَدَ) بایندن (تَرَاضَى، يَتَرَاضَى، تَرَاضٍ، التَّرَاضَى) راضی اولشمق:

تَرَاضَى، يَتَرَاضَى، تَرَاضٍ، لَا تَتَرَاضٍ، مَتَرَاضٍ، مَتَرَاضٍ (المَتَرَاضَى، المَتَرَاضَى)

(۶) (اجتمع) بایندن (اهتدى، يَهْتَدِي، اهْتِدَاءٌ) طوغری يولغه كونلیمك: اهتدى،

يهتدى، اهتد، لا تهتد، مهتد، مهتدى (المهتدى، الممهتدى) •

(۷) (انكسر) بایندن (انحنى، ينحنى، انحناءٌ) بوگلمك: انحنى، ينحنى، انحن،

لانحن، منحن، منحنى (المنحنى، المنحنى)

(۸) (استغفر) بایندن (استغنى، يستغنى، استغناءٌ) محتاج اولماق: استغنى،

يستغنى، استغن، لا تستغن، مستغن، مستغنى • (المستغنى، المستغنى) •

(۹) (احمر) بایندن (ارعوى، ابرعوى، ارعواءٌ) عيبلردن قاچنمق، اصلده:

(ارعو، يرعو، ارعوا) در • صوگنى واولرى

(۱۰) (ارعوى) ده الفه (يرعوى) ده يايه (ارعواء) ده همزه يه قلب قيلنمشر •

ماضى: ارعوى، ارعويا، ارعوا الخ • مضارع: يرعوى يرعويان الخ •

(۱۱) (اشوشب) بایندن: (اعرورى، يعرورى، اعريراءٌ) بر عيب ايش قيلمق،

اصلده (اعرورو، يعرورو، اعرورا) درلر:

اعرورى، يعرورى، اعرور، لا تعرور، معرور، معرورى (المعرورى)

(۱۳) (دحرج) بایندن (قلسى، يقلسى، فلسية، وقلساءٌ) قلنسوه كيدرملك: قلسى،

يقلسى، قلِس، لا تقلِس، تقلِس، متقلِس، متقلِس (المتقلِس) •

(۱۴) (تدحرج) بایندن (تقلسى، يتقلسى، تقلسى) قلنسوه يعنى بورك كيمك:

تقلسى، يتقلسى، تقلِس، لا تتقلِس، متقلِس، متقلِس (المتقلِس) •

۵۸ § معتل الطرفین اولان فعللر (ملتویلر)

معتل الطرفین اولان فعللر اوج درلو وزنده کلورلر;

(وَفَى ، یَقَى) امثالی ، (وَوَلَى ، یَلَى) امثالی ، (وَوَشَى ، یُوشَى) امثالی .

(وَفَى ، یَقَى) صیغه لری .

(وَفَى ، یَقَى) اصلده (وَفَى ، یُوقِی) اولد یغیندن (ضرب ، یضرب) بایندندر .

مصدری (وَفَايَةٌ) صافلامق : وَفَى ، یَقَى ، فَهْ ، لَا تَفْ ، وَاقْ ، مَوْفَى ، وَفَاءٌ ، آوَفَى ،

مَوْفَى ، مِبْفَاءٌ ❀ ماضی : وَفَى ، وَفَا ، وَفَوَا ، وَفَتْ ، وَفَتَا ، وَفَيْنَ ❀ . . الخ

مجهولی : وَفَى الخ مضارع : یَقَى ، یَقِیَان ، یَقُونَ ، تَقَى ، تَقِیَان ، یَقِینَ ❀ تَقَى ، تَقِیَان ،

تَقُونَ ، تَقِینَ ، تَقِیَان ، تَقِینَ ❀ اقی ، تَقَى ❀ اصلده : یُوقِی ، یُوقِیَان ، یُوقِیُونَ ... الخ

هر برنده و اولری محذوف اولور . مجهولی : یُوقِی ، یُوقِیَان ، یُوقُونَ ، تُوقِی ، تُوقِیَان ،

یُوقِینَ ❀ الخ . امر : قِ (۸) قِیَا ، قُوا ، قِی ، قِیَا ، قِینَ ❀ اصلده : آوَفَى . . . الخ .

مجهولی : لَتُوقَ ، لَتُوقِیَا ، لَتُوقُوا ، لَتُوقِی ، لَتُوقِیَا ، لَتُوقِینَ ❀ نهی : لَا تَفْ ، لَا تَقِیَا ،

لَا تَقُوا ، لَا تَقِی ، لَا تَقِیَا ، لَا تَقِینَ ❀ مجهولی : لَا تُوقَ الخ . باشقه صیغه لری ناقصلر

کبی تصریف ایدلورلر . امثالی : (وَفَى ، یَقَى ، الْوَفَاءُ) عهدنی (وَحَى ، یَحِی ، الْوَحَى)

یاشرن سوز سویله مک ، الْهَامُ قِیْلَمَقْ ، اِشَارَه قِیْلَمَقْ ، (وَحَى ، یَحِی ، الْوَحَى) اورنا

یولده اولمق ، (وَرَى ، یَرِی ، الْوَرَى) اچکی اعضا ششمک ، (وَصَى ، یَصِی ، الْوَصَى)

اعتباردن دوشمک ، (وَعَى ، یَعِی ، الْوَعَى) صافلامق ، خاطرده طونمق ، (وَكَى ، یَكِی ،

الْوَكَى) صاونمک آغزینی باغلامق ، (وَهَى ، یَهِی ، الْوَهَى) یرتمق ،

(۸) (ق) یالغوز یازلقدده (قَه) دیه هاء سکنه ایله استعمال ایدلور . باشقه بر

کلمه یه ضم ایدلدکده هاسز استعمال ایدلور : وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ (وَقِنَا)

(وِلِيّ ، يَلِي) صيغه لری .

(ولی ، یلی) اصلده (وِلِيّ ، يَلِيّ) اولدیغندن (عَرَفَ ، يَعْرِفُ) بایندندر .
 مصدری (وِلَايَةٌ ، وِلَايَةٌ) کلور . دوست اولمق ، صاحب و مدبر اولمق : ولی ،
 یلی ، ل ، لا تل ، وال ، مَوَّلِيّ ، وِلَايَةٌ ، اَوَّلِيّ ، مَوَّلِيّ ، مِلَاءٌ ❀ مثلی : (وِنِيّ ، يَنِيّ) ،
 الوننی (آرمق ، ضعيفله نَمَاك ، بوندن باشقه امثالی یوقدر .

(وِشِيّ ، يَوْشِيّ) صيغه لری .

(وشى ، یوشى) اصلده (وِشِيّ ، يَوْشِيّ) اولدیغندن (علم ، يعلم) بایندندر .
 مصدری : (الوَشِيّ) بویامق ، وغیبت ایتمک : وِشِيّ ، يَوْشِيّ ، اَوْش ، لا تَوْش ،
 وَاِش ، مَوْشِيّ ، وِشَاءٌ ، اَوْشِيّ ، مَوْشِيّ ، مِشَاءٌ ❀ هر صیغه سینک تصریقاتی (خَشِيّ ،
 بَخَشِيّ) تصریقاتی کبیدر . مثلی (وِجِيّ ، يَوْجِيّ ، وِجَاءٌ) بیچاق ایله یارمق ، بوندن
 باشقه امثالی یوقدر .

§ ۵۹ معتل الطرفین اولان افعال طویلہ .

- (۱) (اکرم) بایندن (اَوْصِيّ ، يُوْصِيّ ، اِصْأٌ) قیلیمق : اَوْصِيّ ، يُوْصِيّ ، اَوْص ،
 لا تَوْصِيّ ، مَوْصِيّ ، مَوْصِيّ (المَوْصِيّ ، المَوْصِيّ) .
 (۲) (علم) بایندن (وَصِيّ ، يُوْصِيّ ، تَوْصِيَّةٌ) وصیت نه ایتمک : وَصِيّ ، يُوْصِيّ ، وِص ،
 لا تَوْصِيّ ، مَوْصِيّ ، مَوْصِيّ (المَوْصِيّ ، المَوْصِيّ) .
 (۳) (تعلم) بایندن (تَوَلَّى ، يَتَوَلَّى ، تَوَلَّى ، التَّوَلَّى) بر ایشی التزام قیلیمق : تَوَلَّى ،
 يَتَوَلَّى ، تَوَلَّى ، لا تَتَوَلَّى ، مَتَوَلَّى ، مَتَوَلَّى (المَتَوَلَّى ، المَتَوَلَّى) .
 (۴) (جالس) بایندن (وَالِيّ ، يُوَالِيّ ، مَوَالِيَّةٌ) دوست اولشمق ، بر برینه تابع قیلیمق :
 وَالِيّ ، يُوَالِيّ ، وَال ، لا تُوَالِيّ ، مَوَالِيّ ، مَوَالِيّ (المَوَالِيّ ، المَوَالِيّ) .

(۵) (تباعد) بابندن (تواصی، یتواصی، تواص، التواصی) وعظیلشمق اوگونله شمک :

تواصی، یتواصی، تواص، لاتتواص، متواص، متواصی (المتواصی، المتواصی).

(۶) (اجتمع) بابندن (اتقی، یتقی، اتقاء) الله تعالی دن قورقوب کناهدن صاقنیق .

اصلده : (اوتقی، یوتقی، اوتقای) :

اتقی، یتقی، اتقی، لاتقی، متقی، متقی (المتقی، المتقی) .

(۷) (انکسر) بابندن معتل الطرفین اولان فعل یوقدر

(۸) (استغفر) بابندن (استوفی، یتوفی، استیفاء) تمام آلمق وفا قیلدر مق :

استوفی، یتوفی، استوف، لاتستوفی، مستوفی، مستوفی ❀

§ ۶۰ اقسام افعال .

شمدی به قدر آلتی درلو أفعال مشتقه تصریف ایدلدی .

ماضی، نفی ماضی، مضارع، نفی مضارع، امر. کندیلرگزده بیلیورسکیزکه نفی ماضی بعینه ماضی کبیدر. فقط تفاوتلری بو قدرکه ماضینک اولنده (ما) یوقدر؛ نفی ماضی نلک اولنده بر (ماء نافییه) واردر: (نصر- مانصر) کبی . نفی مضارع، أمر ونهی ایسه بعینه فعل مضارع کبیدر لر؛ زیرا انارک اصلده فعل مضارع دن حاصل اولدقلری معلومگزدر: (ینصر- لا ینصر، انصر- لا تنصر) کبی .

اشبو سببدن علمای نحو بین عندنده فعل، فقط ایسکی قسم عد ایدلور: ماضی، مضارع . نفی ماضی، ماضی حکمنده حساب اولنور؛ نفی مضارع، أمر، ونهی صیغه لری مضارع حکمنده حساب اولنور لر .

فعل ماضی (مبنی) در؛ زیرا آخری هر زمان مفتوح اولور؛ هیچ بر وقت اختلاف

ایتمز: (نصر، ضرب، ملح) کبی که هیچ بز وقتنده: (نصر، ضرب، ملح - نصر،

ضرب، ملح) دیبلمز لر .

(مبنی) دیمک: آخری مختلف اولمایان کلمه دیمکدر .

أما فعل مضارع (معرّب) در؛ زیرا آخری هر زمان بر حالده اولماز: اختلاف

ایدرك اوج درلو استعمال اولنور . مثلاً، بعضاً ضمه ایله: (ینصر، یضرب، یملح)

دییلور؛ بعضاً فتحه ایله: (ینصر، یضرب، یمدح) دییلور؛ وبضاً دخی جزم یعنی سکون ایله: (ینصر، یضرب، یمدح) دییلور.

(عرب) دیمک: آخری مختلف اولان کلمه دیمکدر.

عرب اولان کلمه ننگ آخری مختلف اولدیغندن آخرنده درلو علامتله اولور.

شو علامتله (إعراب) دییلور. فعل مضارع، عرب اولدیغندن آننگ آخرنده درلو (إعراب) علامتله اولمقددر.

§ ۶۱ اعراب فعل مضارع

فعل مضارعک اعرابی اوج نوع اولور: رفع، نصب، جزم.

۱ رفع علامتی اکثر یا (ضمه) در؛ آخری مضموم اولان مضارعله (مرفوع) دییلور:

(ینصر، یضرب، یمدح) کبی.

۲ نصب علامتی اکثر یا (فتحه) در؛ آخری مفتوح اولان مضارعله (منصوب) دییلور:

(ینصر، یضرب، یمدح) کبی.

۳ جزم علامتی اکثر یا (سکون) در؛ آخری ساکن اولان مضارعله (مجزوم) دییلور:

(ینصر، یضرب، یمدح) کبی.

مضارع مجزوم

قاعده: فعل مضارعک اولنده (ان، ل، لا، ام، اما)، حرفلریننگ بری اولسه (مجزوم)

اولور: (ان یمدح، لیمدح، لام یمدح، لم یمدح، لما یمدح) کبی.

اشبو حرفلره (حروف جازمه) دییلور. (ان) ان شرطیه (ل) لام آمریه، (لا)

لاء ناهیه، (لم) ام جحدیه، (لما) جحدیه نامنده درلر.

۱) اولنده (ان) یعنی ان شرطیه اولان مضارعلر (مضارع شرطی) نامنده اولورلر:

ان یمدح = اکر ماقتاسه کبی.

۲) اولنده (ل) یعنی لام آمریه اولان مضارعلر (أمر) نامنده اولورلر:

لیمدح = ماقتاسون کبی.

۲ اُولئده (كى تعليليه) اولان مضارعلره (مضارع تعليلي) دييلور:

• (كى يمدَح = ماقتامقلغى ايجون) كىي •

۳ اُولئده (لن نافيه) اون مضارعلره (نفى مضارع استقبالي) دييلور:

• (لَن يمدَح = البته ماقتاماز) كىي •

تصريف المنصوبات

قاعده: منصوب اولان مضارعلرڭ بش مفرداتي نك آخرلري مفتوح اولورلر:

(اُن يمدَح ، اُن يمدَح ، اُن يمدَح ، اُن امدَح ، اُن نمدَح) كىي •

قاعده: ييدى نونيه صيغهلري نك آخرلئده گى نونلري ساقط اولورلر:

(اُن يمدحا .. ، اُن يمدحوا .. ، اُن يمدحا .. ، اُن يمدحا .. ، اُن يمدحوا ..) اُن

تمدحى .. ، اُن يمدحا ..) كىي •

قاعده: ايكي جمع مؤنث صيغهلرينك اوللرينه حروف ناصبه كلئده نونلري ساقط

اولمىوب سلامت قالورلر: (اُن يمدحن ، اُن يمدحن) كىي •

تصريف مضارع مصدرى:

اُن يمدَح (۱)، اُن يمدحا .. ، اُن يمدحوا .. ، اُن يمدَح ، اُن يمدحا .. ، اُن يمدحن

اُن يمدَح ، اُن يمدحا .. ، اُن يمدحوا .. ، اُن يمدحى .. ، اُن يمدحا .. ، اُن يمدحن

(سنك ماقتامقلغك) اُن امدَح ، اُن نمدَح

تصريف مضارع تعليلي:

كى يمدَح (۱)، كى يمدحا .. ، كى يمدحوا .. ، كى يمدَح ، كى يمدحا .. ، كى

يمدحن كى يمدَح ، كى يمدحا .. ، كى يمدحوا .. ، كى يمدحى .. ، كى يمدحا .. ،

كى يمدحن كى امدَح ، كى نمدَح

تصريف نفى مضارع استقبالي:

لَن يمدَح (۲)، لَن يمدحا .. ، لَن يمدحوا .. ، لَن يمدَح ، لَن يمدحا .. ، لَن يمدحن

لَن يمدَح ، لَن يمدحا .. ، لَن يمدحوا .. ، لَن يمدحى .. ، لَن يمدحا .. ، لَن يمدحن

لَن امدَح ، لَن نمدَح

مضارع مرفوع

قاعدہ: اُولئذہ (حروف جازمہ) دہ (حروف ناصبہ) دہ اولمايان مضارعلر مرفوع اولورلر. مرفوع اولان مضارعلر اُولئذہ تصريف مضارع بابئندن تصريف ايذلک کئجه اولورلر. يعني بش (مفردات) صيغهلرينک آخزلري مضموم اولورلر. و (نونيه) صيغهلرينک وجمع مؤنثلرک نونلري ساقط اولمايوب هر برى مذکور اولورلر. شويله که مضارع مرفوعک تصريفاتي تصريف مضارع بابئندن کچمش ايدي تکراره حاجت يوقدر.

§ ۶۳ افعال غير سالمه مضارعلري .

يوقارده کوستهرلمش اعرابلر افعال سالمه مضارعلرينک اعرابلري ايديلر . افعال غير سالمه نلک مضارعلري دہ معرب اولورلر . لکن آنلرک اعرابلري بر آن باشقه چہ در . افعال غير سالمه دن مهموز يا معتل الوسط اولان مضارعلري دہ افعال سالمه مضارعلري کبي اعرابلانورلر:

(لِيَأْمُرُ ، لِيَسْتَأْذِنُ ، لِيَقْرَأَ ، لِيَعْبُدَ ، لِيَهْبُتَ ، لِيُوجَلَ ، اَنْ يَأْمُرَ ، اَنْ يَسْتَأْذِنَ ، اَنْ يَقْرَأَ ، اَنْ يَعْبُدَ ، اَنْ يَهْبُتَ ، اَنْ يُوَجَلَ) کبي .

مضاعف اولان مضارعلرک مفردات صيغهلري مرفوع اولدقده مضموم اولورلر:

يَمُرُ ، تَمُرُ ، اَمُرُ ، نَمُرُ ، يَفِرُ ، تَفِرُ ، اَلخ . يَمَسُ ، تَمَسُ ، اَلخ کبي .

منصوب اولدقده آخزلري مفتوح اولورلر:

(اَنْ يَمُرَ ، اَنْ تَمُرَ ، اَنْ اَمُرَ ، اَنْ نَمُرَ ، اَنْ يَفِرَ ، اَنْ تَفِرَ ، اَلخ اَنْ يَمَسَ ، اَنْ تَمَسَ ، اَلخ کبي .

مجزوم اولدقده آخزلري اکثر يا مفتوح اولورلر:

(لِيَمُرَ ، لِيَتَمُرَ ، لِيَأْمُرَ ، لِيَنْمُرَ ، لِيَفِرَ ، لِيَتَفِرَ ، لِيَأْمَسَ ، لِيَتَمَسَ ، لِيَأْمَسَ ، لِيَتَمَسَ) کبي .

وگاها: ادغامسز اولهرق آخزلري ساکن دہ اولورلر:

لِيَمُرُ ، لِيَتَمُرُ ، لِيَأْمُرُ ، لِيَنْمُرُ ، لِيَفِرُ ، لِيَتَفِرُ ، لِيَأْمَسُ ، لِيَتَمَسُ ، لِيَأْمَسُ ، لِيَتَمَسُ) کبي .

وگاها آخزلريني مکسور استعمال ايتمک دہ جائز اولور:

(لِيَمُرُ ، لِيَتَمُرُ ، لِيَأْمُرُ ، لِيَنْمُرُ ، لِيَفِرُ ، لِيَتَفِرُ ، لِيَأْمَسُ ، لِيَتَمَسُ ، لِيَأْمَسُ ، لِيَتَمَسُ) کبي .

(يَمُرُ) امثالئندن اولوب اصلده (يَفْعَلُ) وزنئده اولان مضاعف مضارعلرک مفرداتي مجزوم اولدقده آخزلريني مضموم ايديوب استعمال هم جائز اولور:

لِيَمُرُ ، لِيَتَمُرُ ، لِيَأْمُرُ ، لِيَنْمُرُ ، لِيَفِرُ ، لِيَتَفِرُ ، لِيَأْمَسُ ، لِيَتَمَسُ ، لِيَأْمَسُ ، لِيَتَمَسُ) کبي .

اما (یفر و یمس) امثالندن اولوب (اصللری) یفعل^و و زنده اولمایان مضاعف مضارعلرک مفرداتی مجزوم اولدقده هیچ بروقتده مضموم اولمازلر؛ مثلاً هیچ بروقتده : (لَیْفِرُ ، لَتَفِرُّ ... الخ و لَیْمَسُ ، لَتَمَسَّ الخ) دیو استعمال ایدلمزلر .

مصاعف مضارعلرک نونیه صیغهلری منصوب اولدقدهده مجزوم اولدقدهده سالم مضارعلرک صیغهلری کبی آخزلرندهغی نونلری ساقط اولور : آن یمرا ، ان یمروا ، ان تمرا ، ان تمرا ، ان تمروا ، ان تمری ، ان تمرا ، لیمرآ ، لیمرؤا ، لتمرآ ، لتمرآ ، لتمرؤا ، لتمرؤی ، لتمرآ) کبی .

ایکی جمع مؤنث صیغهلری نلک نونلری هیچ بر مضارعده منصوب اولسهلرده مجزوم اولسهلرده ، محذوف اولمازلر : (آن یمرن ، آن تمرن ، لیمررن ، لتمررن) کبی . اوشبو مضاعف مضارعلری آلتی غائب ، آلتی مخاطب و ایکی متکلم صیغهلری ایله آخزلرینه قدر منصوب ایدوب درست تصریف ایدکوز :

آن یمر الخ ، کی یمر الخ ، لن یمر الخ ، آن یمر الخ ، کی یمر الخ ، لن یمر الخ ، آن یمس الخ ، کی یمس الخ ، لن یمس الخ ،

اوشبو مضاعف مضارعلری درلو روشده مجزوم ایدوب تصریف ایدکوز :

ان یمر الخ ، لیمر الخ ، لا یمر الخ ، لم یمر الخ ، لما یمر الخ ، ان یمر الخ ، لیفر الخ ، لیمفر الخ ،

الخ ، لا یفر الخ ، لم یفر الخ ، لما یفر الخ ، ان یمس الخ ، لیمس الخ ، لا یمس الخ ،

لم یمس الخ ، لما یمس الخ ، ان یمر الخ ، لیمرر الخ ، لا یمرر الخ ، لم یمرر الخ ،

لما یمرر الخ ، ان یمفرر الخ ، لیفرر الخ ، لا یمفرر الخ ، لم یمفرر الخ ، لما یمفرر الخ ،

ان یمسس الخ ، لیمسس الخ ، لا یمسس الخ ، لم یمسس الخ ، لما یمسس الخ ،

ان یمیر الخ ، لیمرر الخ ، لا یمیرر الخ ، لم یمیرر الخ ، لما یمیرر الخ ، ان یمفرر الخ ، لیفرر الخ ،

لا یمفرر الخ ، لم یمفرر الخ ، لما یمفرر الخ ، ان یمس الخ ، لیمس الخ ، لا یمس الخ ،

لم یمس الخ ، لما یمس الخ ، ان یمرر الخ ، لیمرر الخ ، لا یمرر الخ ، لم یمرر الخ ،

لما یمرر الخ ،

§ ۶۴ معتل الوسط اولان مضارعلرک اعرابی.

معتل الوسط اولان مضارعلر مرفوع اولدقل افعال سالمه مضارعلری کبی اعرابلانورلر:
 یقول یقولان، یقولون، تقول، تقولان، یقلن ☹️ تقول، تقولان، تقولون، تقولین،
 تقولان، تقلن ☹️ اقول نقول ☹️ یخاف الخ، یطول الخ، یشیع الخ، یهاب الخ ☹️ کبی.
 منصوب اولدقلده افعال سالمه مضارعلری کبی اعرابلانورلر:

ان یقول، ان یقولوا، ان یقولوا، ان تقول، ان تقولوا، ان یقلن ☹️ ان تقول، ان
 تقولوا، ان تقولوا، ان تقولوا، ان تقولوا، ان تقولوا، ان تقولوا ☹️ ان تقولوا
 یقول الخ کبی یقول الخ، لن یقول الخ، ان یخاف الخ، کبی یخاف الخ، لن یخاف الخ،
 ان یطول الخ، کبی یطول الخ، لن یطول الخ، ان یشیع الخ، کبی یشیع الخ،
 لن یشیع الخ، ان یهاب الخ، کبی یهاب الخ، لن یهاب الخ ☹️ کبی.

معتل الوسط اولان مضارعلر مجزوم اولدقلده بیش مفردات صیغهلرینک اورتاسنده غی
 حرف علتلری ساقط اولور؛ ییدی نونیه صیغهلرینک نونلری ساقط اولور؛ ایکی جمع
 مؤنث صیغهلرینک نونلری ساقط اولماز:

ان یقل، ان یقولوا، ان یقولوا، ان تقل، ان تقولوا، ان یقلن ☹️ ان تقل، ان
 تقولوا، ان تقولوا، ان تقولوا، ان تقولوا، ان تقولوا ☹️ ان تقولوا
 لا یقل الخ، لم یقل الخ، لما یقل الخ، ان یخف الخ، ان یخف الخ، لا یخف الخ،
 لم یخف الخ، لما یخف الخ، ان یطل الخ، لیطل الخ، لا یطل الخ، لم یطل الخ، لما
 یطل الخ، ان یشیع الخ، لا یشیع الخ، لما یشیع الخ، ان یهب الخ، ان یهب الخ،
 لیهب الخ، لا یهب الخ، لم یهب الخ، لما یهب الخ ☹️ کبی.

§ ۶۵ معتل الآخر ومعتل الطرفين اولان مضارعلر.

معتل الآخر ومعتل الطرفين اولان مضارعلر مرفوع اولدقلده بیش مفردات
 صیغهلرینک آخرلرند غی حرف علتلری مذکور اولور، نونیه صیغهلرینده گئی نونلری ده
 ایکی جمع مؤنث صیغهلرینده گئی نونلری ده ساقط اولمازلر:

يدعو، يدعوان، يدعون، تدعو، تدعوان، يدعون ﴿ تدعو، تدعوان، تدعون،
تدعين، تدعوان، تدعون ﴿ ادعو، ندعو ﴿ يرخو الخ يرمى الخ، يسعى الخ،
يخشى الخ ﴿ كبي .

منصوب اولدوقده بيش مفرد صيغهلرينىڭ آخىرلارنده گى واولرى هم يالرى
مفتوح اولورلر . اما الفلرى تغير ايتمزلر: نونيه صيغهلرلنده گى نونلرى ساقط اولور،
ايكى جمع مؤنث صيغهلرينىڭ نونلرى همان مذكور اولورلر:

أَنْ يَدْعُو، أَنْ يَدْعُوا، أَنْ يَدْعُونَ ﴿ أَنْ يَدْعُو، أَنْ يَدْعُوا،
أَنْ يَدْعُوا، أَنْ تَدْعَى، أَنْ تَدْعُوا، أَنْ تَدْعُونَ ﴿ أَنْ ادْعُو، أَنْ تَدْعُو ﴿
كَيْ يَدْعُوَ الخ، لَنْ يَدْعُوَ الخ، أَنْ يَدْعُوَ الخ، كَيْ يَرْخُوَ الخ، لَنْ يَرْخُوَ الخ، أَنْ
يَرْمِيَ الخ، كَيْ يَرْمِيَ الخ، لَنْ يَرْمِيَ الخ، أَنْ يَسْعَى الخ، كَيْ يَسْعَى الخ، لَنْ
يَسْعَى الخ، أَنْ يَخْشَى الخ، كَيْ يَخْشَى الخ، لَنْ يَخْشَى الخ، كَبِي .

معتدل الآخرو معتدل الطرفين اولان مضارعلر مجزوم اولدوقده بيش مفرد اتينىڭ آخىرلارلارنىڭ
حرف علتلىرى مطلقا ساقط اولورلر، نونيه صيغهلرينىڭ آخىرلارلارنىڭ نونلرى ساقط اولورلر،
ايكى جمع مؤنث صيغهلرينىڭ نونلرى معلوم اولدوقده وجه اوزره هر وقت مذكور اولورلر:
أَنْ يَدْعُ، أَنْ يَدْعُوا، أَنْ يَدْعُونَ، أَنْ تَدْعُ، أَنْ تَدْعُوا، أَنْ تَدْعُونَ ﴿ أَنْ تَدْعُ،
أَنْ تَدْعُوا، أَنْ تَدْعُونَ، أَنْ تَدْعَى، أَنْ تَدْعُوا، أَنْ تَدْعُونَ ﴿ أَنْ ادْعُ، أَنْ تَدْعُ ﴿
لِيَدْعُ الخ، لَا يَدْعُ الخ، لَمْ يَدْعُ الخ، لَمَا يَدْعُ الخ، إِنْ يَرْخُ الخ، لَيْرْخُ الخ، لَا
يَرْخُ الخ لَمْ يَرْخُ الخ، لَمَا يَرْخُ الخ، إِنْ يَرْمِي الخ، لَيْرْمِي الخ، لَمْ يَرْمِي الخ،
لَمَا يَرْمِي الخ، إِنْ يَسْعَ الخ، لَيْسْعَ الخ، لَمْ يَسْعَ الخ، لَمَا يَسْعَ الخ،
إِنْ يَخْشَى الخ، لَيْخْشَى الخ، لَمْ يَخْشَى الخ، لَمَا يَخْشَى الخ ﴿ كَبِي
ودخى: إِنْ يَقِ الخ، لَيْقِ الخ، لَا يَقِ الخ، لَمْ يَقِ الخ لَمَا يَقِ الخ، إِنْ يَلِ الخ،
لَيْلِ الخ، لَا يَلِ الخ، لَمْ يَلِ الخ، لَمَا يَلِ الخ، إِنْ يَوْشُ الخ، لَيْوْشُ الخ، لَمْ يَوْشُ الخ،
لَمَا يَوْشُ الخ، كَبِي .

§ ۶۶ معنای ماضی و مضارع

(فعل ماضی) زمان ماضی به مخصوص صدر. أصل معناسی: کچن زمانده بر کیمسه ننگ
 بر فعلی قیلد بغير: (مدح) کبی که ماقتادی یعنی ما متامق فعلنی قیلدی کچن زمانده دیکدر
 (فعل مضارع) زمان حال ایله زمان مستقبل آراسنده مشترکدر. أصل معناسی: شمد یگی
 زمانده بر کیمسه بر فعلی قیلد مقلقی یا خود کله جک زمانده بر کیمسه بر فعلی قیلد بغير:
 (یمدح) کبی که شمد یگی حالده ماقتا بور یا خود کله جک زمانده ماقتا یا چق دیکدر. ماضی
 و مضارع مجرد اوله رق فقط کند یلر مذکور اولسه لر اوشبو معنای اصلیلری مراد اولور.

۳-۲

حروف مغیره.

لکن بر طاقم حرفلر و أداتلر وار در که بعضلری فعل ماضی به داخل اولوب، ماضی ننگ
 معنای اصلیسینی تغییر ایدر لر، بعضلری فعل مضارعه داخل اوله رق مضارع ننگ معنای
 اصلیسینی تغییر ایدر لر. بعضلری ودخی ماضی به ده مضارعه ده داخل اوله رق هر
 ایکسیننگ معنالی رینی تغییر ایدر لر.

شو حرفلر (حروف مغیره) نامیله تسمیه ایدلور لر.

مغیرات معنای ماضی.

فعل ماضی به داخل اولوب معناسینی تغییر ایدن حروف و أدواتک مشهورلری (۱۵) در.

قَد، آ، وَ، فَ، أَنْ، إِنْ، لَوْ، إِذْ، إِذَا، لَمَّا، لَا، مَا، مَا، أَمَا، لِمَ.

أمثله سی:

- ۱: قَد مدح = تحقیقا ماقتادی.
- ۲: آمَدح = ماقتادیمی؟
- ۳: وَ مدح = دخی ماقتادی.
- ۴: فَمَدح = صوگره ماقتادی، پس ماقتادی.
- ۵: أَنْ مدح = ماقتامقلقی. (ماضی مصدری)
- ۶: إِنْ مدح = اگر ماقتاسه. (ماضی شرطی)
- ۷: لَوْ مدح = اگر ماقتادی ایسه. (ماضی شرطی)
- ۸: إِذْ مدح = ماقتادیغی زمانی. (شوزمانی که ماقتادی)
- ۹: إِذَا مدح = اگر ماقتاسه، ماقتادیغی زمانده.
- ۱۰: لَمَّا مدح = ماقتادیغی زمانده.

- ۱۱ : لا مدح = ماقتامادی (نفی ماضی)
 ۱۲ : ما مدح = ماقتامادی (نفی ماضی) بو ما (ماء نافیہ) نامندہ در .
 ۱۳ : مامدح ؟ = نه ماقتادی یا که نه بی ماقتادی بو ما (ماء استفهامیہ) نامندہ در .
 ۱۴ : آمامدح ؟ = ماقتامادی
 ۱۵ : لم مدح ؟ = نه ایچون ماقتادی ؟ .

مغیرات معنای مضارع .

فعل مضارع داخل اولوب معناسینی تغییر ایدن حرف و اداتلرک مشهورلری (۲۰) در .
 بونلرک بعضلری فعل مضارعک فقط معناسینی تغییر ایدرلر؛ لفظینی تغییر ایتمزلر؛
 مضارع اصلتجه مرفوع اوله رق قالور؛ آنلر (۱۲) در :

قَد، وَ، آ، فَ، لَ، سَ، سَوْفَ، لَوْ، لَ، مَا، مَا، لِمَ ❁
 أمثله سی :

۱ : قَد یمدح = بعض وقت ماقتار .

۲ : آیمدح ؟ = ماقتارمی ؟

۳ : ویمدح = دخی ماقتار .

۴ : فیمدح = سوکوره ماقتار، بس ماقتار .

۵ : لیمدح = البته شمدی ماقتایور .

۶ : سیمدح = تیز بر آز زماندن ماقتار .

۷ : سوف یمدح = سوکوره دن ماقتایاچق .

۸ : لو یمدح = اگر ماقتار ایسه .

۹ : لا یمدح = ماقتاماز کله جک زمانده . بولا (لا نافیہ) در؛ بویله مضارع (نفی

مضارع استقبالی) نامندہ اولور .

۱۰ : ما یمدح = ماقتاماز شمدی . بویله مضارع (نفی مضارع حالی) نامندہ اولور .

۱۱ : ما یمدح ؟ = نه ماقتایاچق یا که نه بی ماقتایاچق ؟

۱۲ : لم یمدح ؟ = نه ایچون ماقتایاچق (*)

(*) اوشبو (ما) استفهامیہ در . یوقسه شرطیه اولانی مضارعک لفظینی مجزوم ایدر .

اوشبو (۲۰) مغیرانک سگری فعل مضارعک لفظندہ معنا سینی دەفی الجملة تغییر ایدرلرکه
 آنلر بونلردر: اَن، کَى، لَن، - لَ، لَ، لَم، لَمَا، اِن.

أمثله سی :

بو حرفلر حروف ناصبه درلر? لن نفی تأکید ایچوندر.	۱: اَن یمدح = ماقتامقلی . (مضارع مصدری)
	۲: کَى یمدح = ماقتامقلی ایچون . (مضارع تعلیلی)
	۳: لَن یمدح = البته ماقتامایاچق . (نفی مضارع استقبالی)

بو حرفلر حروف جازمه درلر.	۴: اِن یمدح = اگر ماقنار ایسه . (مضارع شرطی)
	۵: لَ یمدح = ماقناسون . (امر غائب)
	۶: لا یمدح = ماقتاماسون . (نهی غائب)
	۷: لَم یمدح = ماقتامادی . (جمع مطلق)
	۸: لَمَا یمدح = هیچ ماقتامادی . (جمع مستغرق)

تنبیه: معلم ائندی اوشبونده مذکور امثلهی عموماً آخرلرینه قدر مبتدیلن
 تصریف ایتدرمهلی؛ ودخی سائر ابوابک افعالنه اشبو ادواتی اذخال ایسوب
 معنالرینی صورمالی.

§ ۶۷ نون التأكيد

بعض وقت فعل مضارع ونفی مضارع صیغلرینه واکثر یا امر نهی صیغلرینه
 معنالرینی تأکید ایچون بر نون مشدده یا بر نون ساکنه الحاق ایدلور:
 (لیمدحن، لیمدحن؛ لایمدحن، لایمدحن؛ امدحن، امدحن؛ لاتمدحن، لاتمدحن) کبی .
البته ماقنار؛ البته ماقتاماز؛ البته ماقنا (ماقتامی قالما)؛ البته ماقناما ماقتی کورمه)
 نون تأکید ایکی درلودر بری نون مشدده درکه اکثر یا مفتوح اولور . دیگر
 ساکنه در . نون تأکید مشدده امر ونهی صیغلرینک هر برینه ملحق اوله بیلور .
 امانون تأکید ساکنه فقط مفرد مذکر وجمع مذکر و مفرد مؤنث صیغلرینه ملحق
 اولور تشبیهلره وجمع مؤنثه ملحق اولماز .
 نون تأکید مشدده ملحق اولان مفرد صیغلرک آخری مفتوح اولور نون تأکید
 مشدده کئدیسی ده مفتوح اولور:

(امدحن ، لاتمدحن) کبی

تثنيه باره ماحق اولان نون تاكيد مشده مكسور اولور. (امحان، لا تمحان) كبي جمع مذكر لره ماحق اولدقده نون تاكيد مشده مفتوح اولوب جمع اولري محذوف اولور: (امحن، لا تمحن) كبي كه اصلده: (امحون لا تمحون) اولمالی ایدیلر. مفرد مؤنثه ماحق اولان نون كندیسی مفتوح اولهرق مؤنثك یاسی محذوف اولور: (امحن، لا تمحن) كبی كه اصلده (امحین لا تمحین) اولمالی ایدیلر. جمع مؤنثلره ماحق اولان نون تاكيد مشده مكسور اولهرق ما قبلنده بر ألف زیاده فیلتور.

(امحنان، لا تمحنان) كبی.

نون تاكيد مشده ايله مؤكد اولان مضارعلر:

لیمحن، لیمحان، ایمحن، لیمحن، لیمحان، لیمحنان، لیمحن، لیمحن،

لیمحان، لیمحن، لیمحن، لیمحان، لیمحنان، لامحن، لیمحن، لیمحن،

نون تاكيد ساكنه ايله مؤكد اولان مضارعلر:

لیمحن، لیمحن، لیمحن، لیمحن، لیمحن، لیمحن، لیمحن، لیمحن،

لیمحن، لامحن، لامحن، لیمحن، لیمحن،

نون تاكيد مشده ایلان مؤكد اولان امر صیغه لری:

امحن، امحان، امحن، امحن، امحان، امحنان،

نون تاكيد مشده ایلان مؤكد اولان نهی صیغه لری:

لا تمحن، لا تمحان، لا تمحن، لا تمحن، لا تمحان، لا تمحنان،

نون تاكيد خفیفه ایلان مؤكد اولان امر ونهی صیغه لری:

امحن، امحن، امحن، امحن، لا تمحن، لا تمحن، لا تمحن، لا تمحن،

نون تاكيد جمدلره هیچ ماحق اولماز. نفی لره لحوقیده پك نادر در.

نون تاكيد مشده ايله مؤكد اولان مضارعلر:

لیمرن، لیمران، لیمرن، لیمرن، لیمران، لیمرنان، لیمرن، لیمرن،

لیمران، لیمرن، لیمرن، لیمران، لیمرنان، لامرن، لیمرن، لیمرن،

معنای مفهوم اولور: (مَدَحْتُ زَيْدًا) کبی؛ اگر جمله ده یکی مفعول اولسه برنده (یه گه)
 معنای مفهوم اولور: (أَعْطَيْتُ زَيْدًا أَدْرَهُمَا؛ أَعْلَمْتُ زَيْدًا الْمَسْئَلَةَ؛ عَلَّمْتُ زَيْدًا مَنْطِقًا) کبی
 § قاعده: لازم اولان فعللرده مجهول صیغه سی واسم مفعول صیغه سی چوق اولماز؛ اولسه ده
 فقط بعدنده (به فيه منه إِلَيْهِ عَلَيْهِ عَنْهُ) کبی صلہ لر ایله استعمال ایدلور: (مدخول به) =
 آگا کیران محل، (مجلس فيه) = آنده او طور یلان مکان؛ (مرجوع منه) = آندن
 رجوع ایدیلن محل؛ (مرجوع إليه) = آگا رجوع ایدیلن محل (مجلس عليه) =
 آنک اوزرینه او طور یلان محل. (مخرج عنه) = آندن چیقلان محل کبی.
 ایشو فعل لازم اولان اسم مفعول صیغه لری، دائما مفرد مذکر صیغه سی اوزره اولورلر؛
 مذکر وهؤنث اولدقلری، مفرد، تشبیه وجمع اولدقلری، آخرلرنده گی ضمیرلرندن
 بیلنور. ایشتمه بویله تصریف اولنورلر: مدخول به، مدخول بهما، مدخول بهم، مدخول
 بها، مدخول بهما، مدخول بهن.

أسباب تعديه

لازم اولان فعلی متعدی ایتیمک اراده ایدلدکده یا افعال بابنه کتورملی یا تفعیل بابنه
 کتورملی. یا که فعلدن صوگره حرف جرلردن (ب) یعنی بأجاره نامنده اولان بر حرف جرلی
 اسم کتورملی. مثلاً: (ذَهَبْتُ) لازمدر (أَذْهَبْتُ زَيْدًا) دییلدکده متعدی اولور.
 ودخی: (فَرِحْتُ) لازمدر (فَرِحْتُ زَيْدًا) دییلدکده متعدی اولور.
 ودخی: (خَرَجْتُ) لازمدر (خَرَجْتُ بِزَيْدٍ) دییلدکده متعدی اولور.
 فقط بر مفعوله تعدی ایدن فعللر افعال یا تفعیل بابنه کتورلدکده ایکی مفعوله تعدی
 ایدرلر: (عَلِمْتُ الْوَأَقِعَةَ = أَعْلَمْتُ زَيْدًا الْوَأَقِعَةَ) (عَلِمْتُ الْوَأَقِعَةَ = عَلِمْتُ الْوَأَقِعَةَ) کبی.
 النَّاسَ الْوَأَقِعَةَ) کبی.

(الفعل) وزنده اولان مصدرلردن مشتق اولان فعللر اکثر یا متعدی اولورلر:
 (الفتح، النصر، المنع، الضرب، القتل) کبی. (النَّعُولُ) ورننده اولان مصدرلردن مشتق
 اولان فعللر اکثر یا لازم اولورلر: (الجلوس، الدخول، الخروج، السجود، التعود) کبی.

§ ۷۱ زوائد افعال طویله .

افعال طویله نك كوبسى فعل قصير لردن ياكه اسم قصير لردن حاصل اولورلر؛
يعنى ثلاثى اولان كلمه لرب، ايكي يا اوج حرف زياده سيله فعل طويل ايدلورلر.
بابلر ك حروف زائده سندن فقط فعل ماضى لرنده اولانلرى معتبردر. ماضى ده اولان
حرف زائد ك بعضيلرى مضارعده ساقط اولورلر؛ بعض مصدر لرنده ماضى ده اولمايان
بر حرف زائد اولور؛ لکن بونلره اعتبار يوقدر؛ اعتبار آنجق ماضى يه در.
ثلاثى كلمه لردن حاصل اولان افعال طویله .

- ۱ (افعال) بابنده بر همزه زياده قيلنمشدر: (كَرَم - اَكْرَم) كبی
- ۲ (تفعیل) ده عين فعل مكرر ومشد اولمشدر: (عِلْم : عِلْم) كبی
- ۳ (تفعیل) ده بر تاز زياده سيله عين فعل مكرر ومشد اولمشدر: (عِلْم - نَعْلَم) كبی
- ۴ (مفاعله) ده بر ألف زياده قيلنمشدر: (جَلَس - جَالَس) كبی
- ۵ (تفاعل) ده بر تا وبر ألف زياده قيلنمشدر: (بَعْد - تَبَاعَد) كبی
- ۶ (افعال) ده بر همزه وبر تاز زياده قيلنمشدر: (جَمْع - اَجْتَمَع) كبی
- ۷ (انفعال) ده بر همزه وبر نون زياده قيلنمشدر: (كَسَر - اَنْكَسَرَ) كبی
- ۸ (استفعال) ده بر همزه، بر سين وبر تاز زياده قيلنمشدر: (غَفَرَ - اسْتَغْفَرَ) كبی
- ۹ (افعال) ده بر همزه زياده سيله لام فعل مكرر ومشد اولمشدر: (حَمَرَ - اَحْمَرَ) كبی
- ۱۰ (افعال) ده بر همزه زياده سيله عين فعل: (عَشَب - اَعْشَوْشَب) كبی

تكرار ايديله رك ما بين لرينه بر واو زياده قيلنمشدر

رباعى كلمه لردن حاصل اولان افعال طویله .

- ۱ (تفعیل) ده بر تاز زياده قيلنمشدر: (دَحْرَج - تَدْحْرَج) كبی
- ۲ (افعال) ده بر همزه وبر نون زياده قيلنمشدر: (حَرَجَم - اَحْرَجَم) كبی
- ۳ (افعال) ده بر همزه زياده سيله لام
ثانى تكرار وتشديد ايدلمشدر:

§ ۷۲ فوائد ابواب طویلہ .

قصیر اولان کلمہ لره بر قاچ حرف زیاده سیله آنلری افعال طویلہ بابلرینه ایراد ایتمک بر فائده دن خالی دگلدر؛ هر برنده بر فائده ومعنی وارد:

شویله که آندن مقصود فعل قصیرک معناسینی فی الجملة تغییر ایدرک باشقه بر معنی افاده اینمکدر؛ مثلاً (عَلِمَ) بیلدی معناسنده در؛ (أَعَامَ) دیلیسه بیلدی بوردی معناسنده اولور.

(عَلَّمَ) دیلیسه اوگره ندی معناسنده اولور. (نَعَلَّمَ) دیلیسه اوگره ندی معناسنده اولور؛ (اِسْتَعَلَّمَ) دیلیسه علم طلب ایتدی بیلمک استه دی معناسنده اولور. هر بابک کندینه مخصوص برر فائده ومعنالی وارد؛ بوراده شائع ومشهور اولان معنالی مختصراً ذکر ایدیله جکدر.

§ ۱ فائده ۶ باب افعال

§ ۱؛ افعال بابی غالباً (تعديتية) ایچون کلور؛ یعنی لازم اولان فعلی، متعوی ایتمک ایچون اولور:

ذَهَبْتُ - أَذْهَبْتُ زِيدًا؛ خَرَجْتُ - أَخْرَجْتُ زِيدًا؛ كَبِيَ كَه
كُنْتُم - يُولَدُم زِيدِي؛ چيقتم - چيقتاردم زیدی ديمکدر لر.

§ ۲؛ بعضاً بر وقته دخولی بیلدیرمک ایچون کلور:

(الصَّبْحُ) طَاكُ (أَصْبَحَ) = صباحه کیردی (المساء) = کيچه وقتی - (أَهَسِي) = کيچه يه کیردی

§ ۳؛ ودخی بر صفتک وجودنی بیلمک واعتقاد ایتمک معناسینی افاده ایچون کلور:

(بَجَلْتُ) = صاران اولدم - (أَجَلْتُ زِيدًا) = زیدی صاران دیو بیلدم، زیدی صاران طابدم.

(كَذَبْتُ) = یالان سویله دم - (أَكْذَبْتُ كَلَامَهُ) = آنک کلامنی یالان طابدم، یالانلقنی بیلدم.

§ ۴؛ ودخی دفع وازاله معناسنی افاده ایچون کلور:

(شَكَوْتُ) = شکایت ایتدم زار لاندیم - (أَشْكَيْتُ زِيدًا) = زیدک شکایتنی دفع ایتدم بیتوردم.

§ ۲ فائده ۶ باب تفعیل

§ ۱؛ (تفعیل) بابی غالباً افعال بابی کبی (تعديتية) ایچون اولور:

(فَرِحْتُ) = سویندم، شاد لاندیم - (فَرِحْتُ زِيدًا) = زیدی سهیندی بوردم مسرور ایتدم.

(نَقَصْتُ) = کیم وناقص اولدم - (نَقَصْتُ مَالِي) = مالنی اکسیک وناقص ایتدم.

§ ۲؛ ودخی بر صفتك وارلغنى بيليك و اعتقاد قيلمق معناسنى إفاده ايچون كلور:
 (فسقتُ) = فاسق اولدم - (فَسَقْتُ زَيْدًا) = زیدی فاسق طابدم یعنی آنک فسقنى بيلدم.
 (وحدتُ) = بر اولدم - (وَحَدَّتُ اللّٰهَ تَعَالَى) = اللّٰه تَعَالَى بىر دیو اعتقاد ایتدم.

§ ۳؛ ودخی تکثیر ایچون وچوقلغى تفهيم ایچون كلور:
 (طَفَّتُ الكَعْبَةَ) = کعبه بى طواف ایتدم - (طَوَّفْتُ الكَعْبَةَ) = کعبه بى چوق دفعه طواف ایتدم.
 (مَاتَ الأَبْلُ) = دوه اولدى - (مَوْتُ الأَبْلِ) = چوق دوه اولدى.
 (خَلَقْتُ بَابًا) = قیوی قیادم، یا پدم - (خَلَقْتُ أبُوَابًا) = چوق قیولرى قیادم.

§ ۳ فائده ۶ باب تفاعل

§ ۱؛ (تَفَعَّلَ) بابی أكثر یا تکلف ایچون یعنی بر ایشى یا بر صفتى بولندرمغه چالیشو ایچون كلور:

(كَبَّرْتُ) = بیوك والوغ اولدم - (تَكَبَّرْتُ) = بیوك والوغ اولمايه چالیشتم کبرلندم.
 (شَبَّهْتُ) = بیگزهدم اوخشادم - (تَشَبَّهْتُ) = بیگزهدمه، اوخشامايه چالیشتم.
 (شَجَّعْتُ) = بهادر وجسور اولدم - (تَشَجَّعْتُ) = بهادر وجسور اولمايه چالیشتم.

§ ۲؛ ودخی مطاوعت و مفعولیت معناسنى إفاده ایچون كلور:

(عَلِمْتُ) = بيلدم - (تَعَلَّمْتُ) = اوگرهدم بيلدیرلشم اولدم.
 أَثَرٌ = أثر (تَأَثَّرْتُ) = أثرلهدم متأثر اولدم. بو باب أكثر یا لازم اولور.

§ ۴ فائده ۶ باب مفاعله

§ ۱؛ (مفاعله) بابی أكثر یا (مشاركت بين الاثنين) ایچون یعنی بر فعلك ايکى آدم یا خود بر قاچ آدملر آراسنده مشترك اولدیغنى إفاده ایچون كلور:

(جَاسَتْ) = او طردم - (جَاسَتْ) = برابر او طردم (مجالسه ایتدم).
 (كَلَمْتُ) = (سویلهدم) - (كَلَمْتُ) = سویله شدم (مکالمه ایتدم).

§ ۲؛ ودخی بعضا فائده ۶ معنویه دن خالی ده اولور:

(سَفَرْتُ) = سفر قیلدم - (سَافَرْتُ) = سفر قیلدم (مسافر اولدم).
 (شَهِدْتُ) = کوردم - (شَاهَدْتُ) = کوردم (مشاهده ایتدم).

§ ۵ فائده ۶ باب تفاعل

§ ۱ (تفاعل) بابی دخى مفاعله بابی کبی (مشاركت بين الاثنين) ایچون كلور:

(ضرب زید عمراً) = زید عمره آوردی صوقدی (تضارب زید و عمر) = زید ایله عمر و بر بر یله، اورشدیلر، صوغشدیلر.

(بعد زید) = زیدیراق و اوزاق اولدی - (تباعد زید و عمر) = زید ایله عمر بر برندن اوزاقلشدیلر.

§ ۲ ودخی بعضاً فی الحقیقه اولمایان بر صفتی اولمش کبی کوسترمک ایچون کلور: (جهلت) = بیلمدم - (تجاهلت) = گویا بیلمز کبی اولدم، کندیمی گویا بیلمز کوسترمدم.

(بلمه مشکه سالندم)

(غفلت) = غافل اولدم - (تغافلت) = کندیمی غافل کوسترمدم (عافلککه سالندم).

(مرضت) = خسته اولدم - (نمارضت) = کندیمی گویا خسته و مریض کبی کوسترمدم.

(آوروغه سالندم).

§ ۳ وگاها بر ایشک بری آردنجه بری اولمقلغنی إفاده اوچون کلور:

(ورد) = کلدی - (نوارد الآخبار) = خبرلر بری آردنجه بری کلدی (چوق کلدی).

§ ۷۳ ۶ فائده باب افتعال

§ ۱ (افتعال) بابی (مطاوعت و مفعولیت) معناسی ایچون یعنی بر فعلی قبول

ایتمک و إطاعت ایتمک (کونمک) معناسنی إفاده ایچون کلور که ظاهرأ معناسی گویا فعل مجهول معناسی کبی اولور:

(جمع) = طو پلادی، جیدی - (اجتمع) = طو پلاندی، جیبیلدی.

(رسم) = یازدی - (ارتسم) = یازلدی، رسمله ندی.

§ ۲؛ ودخی مبالغه ایچون کلور:

(کسب) = کسب ایتدی - (اکتسب) = چوق کسب ایتدی، چالشدی.

§ ۳؛ ودخی (اتخاذ) ایچون یعنی یاپیق و باصامق معناسی ایچون کلور:

(خبز) = اکمک - (اختبزت الدقیق) = اونی اکمک یاپدم (یا صادم).

§ ۴؛ ودخی مفاعله و تفاعل بابلری کبی (مشارکت بین الاثنین) ایچون کلور:

(اختصمنا) کبی که (خاصمنا و تحاصمنا) معناسنده مخاصمه ایدیشدک دیمکدر.

§ ۷ فائده ۶ باب انفعال

۱: (انفعال) بابی دخی افتعال بابی کبی (مطاوعت و مفعولیت) معناسی ایچون کلور:

(کسر) = صندردی، قیردی - (انکسر) = صندی، قیرلدی.

(شرح) = آچدی بیان ایتدی - (انشرح) = آچلدی، بیان ایدلدی.

(فتح) = آچدی - (انفع) = آچلدی .
 (کشف) = آچدی - (انکشف) = آچلدی .

تنبیه بو بابدن کن فعلر دآئما لازم اولورلر .

§ ۸ فائده باب استفعال

§ ۱ ؛ (استفعال) بابی اکثریا بر فعلی ویا بر شیئی طلب و آرزو ایتمک ایچون اولور :

(غفر) = عفو ایتدی - (استغفر) = عفو و مغفرت طلب ایتدی ، ایسته دی .

(رحم) = مرحمت ایتدی - (استرحم) = مرحمت طلب ایتدی .

(طعم) = بیدی آشادی - (استطعم) = طعام استهدی ، یمک طلب ایتدی .

§ ۲ ؛ ودخی (عد) ایچون یعنی بر وصفی گویا اولمش صایمق ایچون کلور :

(بعدت) = اوزاق اولدم - (استبعدت الوصول) = وصولی اوزاق صاندم .

قاوشو و کورشونی یراقسندم .

یراق

(غربت) = غریب ویات اولدم - (استغربت) غریب ویات صاندم (یانسندم)

§ ۹ ؛ ۱۰ ؛ فائده افعال و افعیال

اشبو بابلرک هر بری مبالغه اوچون کلورلر :

۱ ؛ (حمر) = قیرمزی و قزل اولدی - (احمر) = زیاده قیرمزی اولدی .

§ ۲ ؛ اگرده دخیده مبالغه آرزو ایدلسه - (احمار) = دییلور پک زیاده قیرمزی

اولدی دیمکدر . تنبیه : (احمر) بابی ألوان و عیوبه مخصوصدر . دآئما لازم اولور .

(عشبَت الارض) = ارض نباتاتلی اولدی - (اعشوشبت الارض) = ارض پک

چوق نباتاتلی اولدی .

§ ۱ ، ۲ فائده ۶ باب تفعیل و افعیال

رباعی مزیددن (تفعیل و افعیال) بابلری ایکیسیده (مطاوعت و مفعولیت)

معناسنی إفاده ایچون کلورلر :

(دمرجتُ الحجْر) = طاشی یوارلادم ، آیلاندردم (نه گهره ندم)

(تدمرجُ الحجْر) = طاشی یوارلاندی ، آیلاندی (نه گهره دی)

(حَرَجَمْتُ الْآبَلَ) = دوهاری طوپلادم، جیدم .

(اَحْرَجَمْتُ الْآبَلَ) = دوهلر طوپلاندیلر، جیبیلدیلر .

تنبيه: اشبو ایکی باب اَکثر یا لازم اولورلر .

§ ۳ فائده باب افعلال

(افعلال) بابی مبالغه ایچون کلور: (قَشَعَرَّ) = توگی قباردی، بدنی چپردادی

(اقشعَرَّ) = توگی پک قباردی .

إخطار

أبواب مزیدہ نك بورادہ ذکر ایڈیلنلرندن ماعدادها برطاقم معنی وفائده لری واردر .
لکن بورادہ فقط پک مشهور اولانلری بیان ایلدی . لزومی تقدیرنده مفصل صرف
کتابلرینه مراجعت ایتمهلی . ظن قاصرمنه بناءً مبتدی لره اوشبو فوائد أبوابی تماماً
وتفصیلاً بیلدرمک لازم دگلدر . ابتدائی درجهده أبوابک تصرفاتی بیلیمک کافیدر .
ودخی معلوم اوله که فعللرک اشبو أبواب مزیدہ دن کلمه سی عموماً قیاسی دگلدر .
هربری سماعی قبیلندندر . عربلردن مسموع اولمایان بر فعل طویلی اختراع ایتمک
جائز دگلدر . کتب لغاته خلاف اوله رق مجرد رأی ایله بر کلمه بی فعل طویل بابنه
کتوروب استعمال ایتمک خطا صاییلور .

مثلاً: (ظَهَرَ - أَظْهَرَ) دییلور (ظَهَرَ) پک نادرر؛ (فَسَدَ - أَفْسَدَ) دییلور، (فَسَدَ)
یوقدر . (فَسَرَ - فَسَّرَ) دییلور، (أَفْسَرَ) مسموع دگلدر؛ (فَتَشَّ - فَتَشَّ) دییلور،
(أَفْتَشَّ) مسموع دگلدر . (سَرَفَ - أَسْرَفَ) دییلور . (سَرَفَ) دییلمز . (صَرَفَ -
صَرَفَ) دییلور؛ (أَصْرَفَ) یوقدر . بناءً علیه عجمی کیمسه عربلردن ایشتمد کجه
یا کتب صحیحده و کتب لغاتده کورمد کجه افعالی ایسته دیکی کبی افعال طویله بابلرینه
کتوروب استعمال ایتمه یه جسارت ایتمه ملی . مؤلفی عربی الأصل اولمایان کتابلرده
و کتب عثمانیهده اوشبو جهتدن ناشی اولان خطالره چوق تصادف اولور! . . .

§ ۷۴ افعال تعجب

لسان عربده اظهار تعجب ایچون اشبو ایکی صیغه استعمال ایدلور:

۱: (مَا أَفْعَلُ): (مَا أَحْسَنَ زَيْدًا) = زید نه عجب گوزل ایش! .

۲: (أَفْعَلْ بِهِ): (أَحْسِنْ بَزَيْدٍ) = زید نه عجب گوزل ایش! .

اشبو وزنلر قیاسیدرلر. ألوان و عیوبرن ماعداء، معناسنده تفاوت منصور اولان فعللرک جمله سنده استعمال ایدلورلر: (مَا أَقْبَحَهُ، أَقْبَحَ بِهِ، مَا أَعْلَمَهُ، أَعْلَمَ بِهِ، مَا أَجْهَلَهُ، أَجْهَلُ بِهِ، مَا أَكْثَرَهُ، أَكْثَرُ بِهِ، مَا أَكْتَبَهُ، أَكْتَبَ بِهِ) کی .

اشبو تعجب صیغه لری ألواندن کلمدیکی ایچون: (مَا أَحْمَرَهُ، أَحْمَرُ بِهِ) دیلمز؛ بلکه (مَا أَشَدَّ حُمُرَتَهُ، أَشَدُّ حُمُرَتَهُ) دیلمز.

تنبیه: اشبو صیغه لر ایکیسیده افعال بابندن اوله رق بری ماضیدر؛ دیگر ی امر حاضر در. کندیلری تصریف اولنمز لر؛ دائماً مفرد اوله رق استعمال ایدلورلر. آخر لرینه ملحق اولان ضمیر لر ایسه در لوجه تصریف اولنورلر:

ما أَحْسَنَهُ مَا أَحْسَنَهُمَا مَا أَحْسَنَهُمْ مَا أَحْسَنَهَا مَا أَحْسَنَهُمَا مَا أَحْسَنَهُنَّ مَا أَحْسَنَكَ مَا أَحْسَنَكُمَا مَا أَحْسَنَكُم مَا أَحْسَنَكَ مَا أَحْسَنَكُنَّ مَا أَحْسَنَنِي مَا أَحْسَنْنَا

أَحْسَنَ بِهِ أَحْسَنَ بِهِمَا أَحْسَنَ بِهِمْ أَحْسَنَ بِهَا أَحْسَنَ بِهِمَا أَحْسَنَ بِهِنَّ أَحْسَنَ بِكَ أَحْسَنَ بِكُمَا أَحْسَنَ بِكُمْ أَحْسَنَ بِكَ أَحْسَنَ بِكُنَّ أَحْسَنَ بِكُنَّ أَحْسَنَ بِكُنَّ أَحْسَنَ بِكُنَّ أَحْسَنَ بِكُنَّ أَحْسَنَ بِكُنَّ أَحْسَنَ بِكُنَّ أَحْسَنَ بِكُنَّ أَحْسَنَ بِكُنَّ أَحْسَنَ بِكُنَّ

مضاعفین: (مَا أُسْرَهُ، أُسْرَ بِهِ) وزنده کلورلر. إدغام ایله: (اسر به) دیلمز. أجوفین: (مَا أَطْيَبَهُ، أَطْيَبَ بِهِ) وزنده کلورلر. اعلال ایله: (مَا أَطَابَهُ، أَطَابَ بِهِ) دیلمز. ناقصین: (مَا أَنَسَاهُ، أَنَسَاهُ) وزنده کلورلر. (شویله که ناقصه اعلال ایدلورلر) .

§: اظهار تعجب ایچون: (يَا، وَيَّ) لفظلریده استعمال اولنورلر:

(يَا لِلْعَالَمِ) = نه عجب عالم ایش: (وَيَّ جَاءَ زَيْدٌ) = های عجب زید کلدی ده .

۶؛ (عَسَى) = یقیندر، احتمالدر، یاقنلاشدی معناسندهدر. فعل ماضی کبی
(۱۴) صیغهسی واردر:

عَسَى عَسِيًّا عَسَاوَا عَسَتْ عَسَاءَ عَسِينَ عَسَيْتَ عَسَيْتُمَا عَسَيْتُمْ عَسَيْتَ عَسَيْتُمَا عَسَيْتُمْ عَسَيْتَ عَسَيْتُمْ عَسَيْتُمْ عَسَيْتُمْ
مثالی: (عَسَى زَيْدٌ أَنْ يَذْهَبَ) = زید کیتمهیه یقیندر، احتمالکه تیز کیدهجکدر.
ودخی: (عَسَتْ مَرْيَمُ أَنْ تَذْهَبَ) کبی

۷؛ (حَرَى) - عسی کبیدر: (حری زید ان یذهب) = زید تیز کیدهجک.
۸؛ (كَادَ) - یاقنلاشدی، اوله یازدی معناسندهدر. ماضی و مضارعسی نفی ماضی
ونفی مضارعسی و جحد صیغهسی واردر:

کاد کادا کادوا کادت کادنا کَدَنَّ كَتَّ الخ نفی ماضی: ما کاد... الخ
مضارع: یکاد... الخ نفی مضارع: لایکاد... الخ جحد: لم یکد... الخ
مثالری: (كَادَ زَيْدٌ يَضْرِبُ) = زید اورا یازدی، اورمایه یاقنلاشدی (صوغا یازدی)
آز قالدیکه اوراجق ایدی.

۹؛ (أَوْشَكَ) - یاقنلاشمش چابوق وتیز اوله جقدر مالندهدر.

ماضی: أَوْشَكَ أَوْشَكَ أَوْشَكُوا... الخ مضارع: يُوْشِكُ يُوْشِكُ يُوْشِكُنِ يُوْشِكُنِ... الخ
مپالی: (أَوْشَكَ زَيْدٌ أَنْ يَخْرُجَ) = زید چیقمایه یاقیندر، یاقنلاشمشدر.
(يُوْشِكُ زَيْدٌ أَنْ يَخْرُجَ) = زید چیقمایه یاقینلاشاجقدر.

۱۰؛ (جَعَلَ) ۱۱؛ (أَخَذَ) ۱۲؛ (طَفِقَ)	هر بری باشلادی معناسندهدر	}	(جَعَلَ زَيْدٌ يَقُولُ) = زید سویره مهیه باشلادی.
			(أَخَذَ زَيْدٌ يَأْكُلُ) = زید ییمهیه باشلادی شروع ایدی.
			(طَفِقَ زَيْدٌ يَقْطَعُ) = زید کسمهیه باشلادی.

۱۳؛ (هَبَّ) - فرض ایت، فرض ایلام معناسندهدر مؤنثی: (هَبِّي)، جمعری: (هَبُوا)
مثالی: (هَبَّ زَيْدًا كَتَبَ) = فرضاً زید یازمش اولسه، زیدی یازمش فرض ایلام.

(هَبْنِي قُلْتَ) = فرضاً بن سويله مش اولاسم ، بنى سويله مش فرض ايده لم .
 ۱۴ ؛ (هَيَّاتَ) - اوزا قدر ، احتمالی يوقدر مألنده در : (هَيَّاتَ الْوَصُولُ) = كورشمك

نه قدر اوزا قدر ؛ تيزدن كورشمك احتمالی يوقدر .

۱۵ ؛ (شَتَّانَ) - نه قدر فرقليدر ، آرالرنده نه قدر فرقت و تفاوت وار ! ديمنكر :

(شَتَّانَ مَا بَيْنَهُمَا) = آنلرك آرالرنده نه قدر فرق وار .

۱۶ ؛ (سَرَّانَ) - نه قدر سُرْعَتلى و بك چابوق معناسنده در : (سَرَّانَ الْفَرَسُ) =

بو آت بك سُرْعَتليدر .

ودخى (وَشْكَانَ) ده - سرعان كبي : (وَشْكَانَ الْفَرَسُ) = ...

۱۷ ؛ (بُطَّانَ) - نه قدر بطىء و يواش و آقرين معناسنده در : (بُطَّانَ الْفَرَسُ) =

بو آت نه قدر يواش گزيشليدر .

۱۸ ؛ (رَوَّيْدَ) - مهلت وير معناسنده در : (رَوَّيْدَ يَدًا) = زيده ير آزوقت مهلت وير .

۱۹ ؛ (تَعَالَى) - كل بيرو (مونده كيل) معناسنده در : دعوت ايچون قوللائييلور :

(تَعَالَى يَتَعَالَى) دن امر حاضر در .

تصريفى : تَعَالَى تَعَالِيَا تَعَالَوْا تَعَالَى تَعَالِيَا تَعَالَيْنَ ❁

۲۰ ؛ (حَى) - هايدى تيز اول (مهيديه تيز بول) معناسنده در : (حَى عَلَى الصَّلَاةِ

حَى عَلَى الْفَلَاحِ) (الْخِلَاصِ)

۲۱ ؛ (حَيْهَلْ) - هايدى تيز كتور ، تيز وير معناسنده در : (حَيْهَلْ الشَّرِيْدَ) =

هايدى تيز كتور ياغلانمش اكمكى .

۲۲ ؛ (هَأْءٌ) - طوت ، آل معناسنده در ؛ تصريفى : هَأْءٌ هَأْؤًا هَأْؤَمٌ هَأْءٌ هَأْؤًا مَا هَأْؤُنْ :

(هَأْؤَمٌ اِقْرَأُوا كِتَابِيَه)

۲۳ ؛ (هَاتِ) - كتور ، وير ، كوستهر معناسنده در ؛

تصريفى : هَاتِ هَاتِيَا هَاتُوا هَاتِي هَاتِيَا هَاتِيُنْ ❁

مثالى : (هَاتِ دَلِيْلَكَ) = دليلكى كوستهر ، قل هاتوا برهانم ان كنتم صادقين .

بعض اصطلاحات و قواعد صرفیه

§ ۷۶ ابتد آء = بدء

ابتد آء دیمک: کلمه‌ی باشلاب سویله‌مک دیمکدر. بر کلمه ایله ابتدا ایدوب سویله‌مک ایچون حرف اُولی متحرک اولمق شرطدر؛ زیرا حرف ساکن ایله ابتدا ممکن دگلددر. (بِنُ، سُمُ، نَصْرُ، ضِرْبُ) دیپلمز یابر همزهٔ مکسوره یا همزهٔ مضمومه ایله باشلامق لازم اولور:

(اِبْنُ، اِسْمُ، اُنْصُرُ، اِضْرِبُ) دیمک کبی.

تنبیه: أمر حاضرلرک اؤلنده اولان همزهٔ مکسوره و همزهٔ مضمومه‌لر هر بری ابتدا بالساکن ممکن اولمادیغی ایچون زیاده ایدلمش همزه‌لردر؛ بناءً علیه حرف اُولی متحرک اولان أمر حاضرلرده همزه یوقدر: (عِلْمٌ، تَعَلَّمَ، جَالِسٌ) کبی.

وصل و وقف

وصل دیمک: کلمه‌لرک آراسنده توقف و تنفس ایتیموب بیرینی دیگرینه ضم قیلوب اوقومق دیمکدر. وقف دیمک: کلمه‌نک آخرنده توقف ایتیمک و طوختاب تنفس ایتیمک دیمکدر. وقف اوج درلو اولور: وقف الفی، وقف هائی، وقف إسکانی. آخرنده تنوین فتحه اولان کلمه‌لر ایله وقف ایتیمک لازم اولدقده تنوینلری الفه قلب اولنور: (علیماً ☸ حکیماً ☸ شهیداً ☸) کبی بویله وقفله (وقف الفی) دیپلور. تنبیه: آخرنده تنوین فتحه اولان کلمه‌نک تنوینی وقف حالتنده الفه قلب اولنه‌جی ایچون تنوین فتحه دن صوکره بر الف رسمی بارلور. کلمه‌نک آخرنده تائیث یعنی تائی مدوره اواسه حالت وقفده شوتا، های ساکنه‌یه قلب اولنور: (فی جنهٔ عالیة ☸ نارُ حامیهٔ ☸) کبی. بویله وقفله (وقف هائی) نامنده اولورلر. کلمه‌نک آخرنده تنوین فتحه و تائیث اولمازسه حالت وقفده شو کلمه‌نک آخرنده اولان حرفی مطلقاً ساکن اولور: (علیمُ ☸ یعلمون ☸ واجر کریم ☸) کبی.

§ قاعده: تنوین ضمه و تنوین کسره حالت وقفده محذوف اولورلر. اما تنوین فتحه الفه قلب اولنور: (علیمُ ☸ علیمُ ☸ علیمُ ☸) کبی.

§ ۷۷ همزه والفی ساکن

(همزه) دیوحرکه له نهی قابل اولان الفه اطلاق اولنور: (أَأْتِي) کبی . حرکه بی قابل اولمایان الفه (الف ساکن) دیپلور، همزه دیپلمز: (مَا، لَا، هَا) کبی . الف ساکنک ما قبلی هر زمان مفتوح اولور . کندسی ساکن اولسه ده اوزرینه سکون علامتی (ـ) یازلماز . الف ساکن هیچ بر وقتده کلمه نڭ اولنده اوله مز: زیر معلومگز که ابتدا با ساکن محالدر . الف ساکن یا کلمه نڭ وسطنده اولور یا آخرنده: (قَالَ، بَاعَ، دَعَا، رَمَى) کبی .

همزه^۶ ثابتہ و همزه^۶ ساقطہ

همزه ایکی درلودر: ثابتہ، ساقطہ .

همزه بر کلمه نڭ اولنده اولوب، شو کلمه یه دیگر بر کلمه بی وصل قیلوب تلفظ ایدلر کده ساقط اولماز سه، یعنی برابر تلفظ ایدلورسه، (همزه^۶ ثابتہ) نامنده اولور: (وَأَنْ، وَأَنْ، وَأَيْنَ، وَأَنْتَ، وَأَنَا) کبی . اگرده همزه، وصل قیلوب تلفظ ایدلر کده ساقط اولورسه، یعنی تلفظ ایدلمه یوب قالورسه (همزه^۶ ساقطہ) نامنده اولور:

(وَأَنْتَانِ، وَامْرَأَةٍ، وَاسْمُهُ، وَابْنُهُ، وَالْحَمْدُ) کبی .

§ قاعده: همزه^۶ ثابتہ لرک فوقنه یا تحتنه اکثریا (۶) عین باشی کبی علامت همزه وضع اولنور: (إِنَّ، أَنْ، أُمَّ) کبی . همزه ساقطہ لرک فوقنه وصل اشاره سی اولان (م) حرفی وضع اولنور: (وَاسْمُهُ وَابْنُهُ) کبی .

همزات ثابتہ

همزه^۶ ثابتہ بش درلو کلمه ده بولنور:

۱: (إِفعال) بابنک مصدر لرنده، ماضیلرنده و أمر حاضر لرنده اولان همزه لر، همزه

ثابتہ درلر: (وَإِعْلَامُهُ، فَاعِلِمُ، وَأَكْرِمُ، ثُمَّ أَخْرَجُ، فَاعِلِمُ، وَأَكْرِمُ، ثُمَّ أَخْرَجُ) کبی

۲: (أَفْعَلُ) وزننده اولان اسم افعال وصفه مشبهه لرک همزه لری همزه^۶ ثابتہ درلر:

(وَأَحْسَنُ، وَأَجْهَلُ، وَأَحْمَرُ، وَأَحْمَقُ) کبی .

۳: فعل مضارع مفرد منکلم صیغه سینک همزه سی همزه^۶ ثابتہ در:

(وَأَفْتَحُ، وَأَضْرِبُ، وَأَعْلِمُ، وَأَعْلِمُ، وَأَجْهَدُ، وَأَسْتَغْفِرُ) کبی .

۴: (أَفْعَلٌ، أَفْعَالٌ، وَأَفْعَلَةٌ، وَأَفْعَالَةٌ، وَأَفْعَالٌ، وَأَفْعَالٌ) وزنده اولان جمعلك همزه لری همزه

ثابتہ درلر: (وَأَنْفُسٌ، وَأَنْفُسٌ، وَأَنْفُسٌ، وَأَنْفُسٌ، وَأَصْبَاحٌ، وَأَصْبَاحٌ) کبی .

۵: مهموز اولان کلمه لرك حرف اصلی اولان همزه لری همزه ثابتہ درلر:

(وَأَدَبٌ، وَأَذَنٌ، وَأَذَانٌ، وَأَمِيرٌ، وَأَمَامٌ، وَأَبْرَةٌ) کبی .

همزات ساقطه

یوقارده تعداد ایدلمش همزه لره باشقه همزه لر جمله سی ساقطه درلر:

۱: (اِفْتَعَلَ، اِنْفَعَلَ، اِسْتَفْعَلَ، اِفْعَلَلَ، اِفْعِيْعَلَ، اِفْعِنَلَلَ، اِفْعَلَلَلَ) بابلرینک، ماضیلرنده

اولان همزه لره هر بری همزه ساقطه درلر: (وَأَجْتَمَعَ، وَأَنْكَسَرَ، وَأَسْتَفْعَرَ، وَأَحْمَرَ، وَأَعْشَوْشَبَ، وَأَحْرَنْجَمَ، وَأَقْشَعَرَ) کبی . ودخی: (وَأَجْتَمَعَ، وَأَنْكَسَرَ، وَأَسْتَفْعَرَ... الخ) کبی .

۲ قاعده: اشبو همزه لری ساقطه اولان مصدرلره الفلام داخل اولسه همزه لری ساقط اولورده همزه لری نینگ کسره سی الفلامک لامنه نقل اولنور:

الْأَجْتِمَاعُ، الْأَنْكَسَارُ، الْأَسْتِغْفَارُ... الخ) کبی .

تنبیه: (الْأَجْتِمَاعُ، الْأَنْكَسَارُ، الْأَسْتِغْفَارُ... الخ) دیو همزه مکسوره لری اثبات ایله ولاملرك سکونیه استعمال ایتمک لحن وخطادر.

۲: ودخی جمع امر حاضرلرك اولینه ضم اولنان همزه مکسوره وهمزه مضمومه لر ساقطه درلر: (وَأَفْتَحَ، وَأَضْرَبَ، وَأَنْصَرَ، وَأَجْتَمَعَ، وَأَنْكَسَرَ، وَأَسْتَفْعَرَ) کبی .

تنبیه: فقط مستثنی اوله رق افعال بابنک امر حاضرلرنده اولان همزه مفتوحه ثابتہ در

۳: اسم لرك اوللرینه داخل اولان (ال) یعنی الفلام تصریفک همزه سی همزه ساقطه در: (وَالْحَمْدُ، وَالصَّلَاةُ، وَالشَّمْسُ، وَالْقَمَرُ، مَا الْإِنْسَانُ؟ أَبُو الْقَاسِمِ، عَلِيَّ الْبَيْتِ، كَبِي.)

۴: ودخی (اسم، ابن، ابنة، ايمن، امرؤ، امرأة، اثنان، اثنان) کلمه لری نینگ

اوللرنده اولان همزه لره همزه ساقطه درلر: (وَأَسْمُهُ، وَأَبْنُهُ... الخ) کبی .

قاعدہ: اشبو اسملرہ الفلام داخل اولسه همزه لری ساقط اولهرق کسرہ لری الفلامک
لامنه نقل اولنور: (الْأَسْمُ، الْأَبْنُ، الْأَبَةُ، . . . الْأَثْنَانِ، الْأَثْنَانِ) کبی.
تنبيه: (الْأَسْمُ، الْأَبْنُ، الْأَبَةُ، . . . الْأَثْنَانِ، الْأَثْنَانِ) دیو همزه لری اثبات ایله
ولاملرک سکونیه استعمال ایتمک خطادر.

تنبيه: (امْرُؤٌ، امْرَأَةٌ) کلمه لرینه الفلام داخل اولسه همزه لری بالکلیه ساقط اولهرق
میملری مفتوح اولور: (الْمَرْءُ، الْمَرْأَةُ) کبی.

۵؛ ودخی (الذی، الذین، التی، والملاقی) کبی اسم موصوللرک اوللرنده اولان
همزه لرده ساقطه در: (والذی والتی) کبی.

قاعدہ: وصل حالنده همزه ثابتهری اسقاط قیلوب اوقومق خطا اولدیغی کبی، همزه
ساقطه لری اسقاط ایتمه مک دخی بیوک خطالردن معدوددر؛ مثلا: (فَادْخَلْ وَأَكْرَمِ)
دیمک لازمدر: (فَادْخَلْ وَأَكْرَمِ) دیمک خطا اولور. (وَأَسْمُ ابْنِ امْرَأَتِهِ) دیمک
لازمدر: (وَأَسْمُ ابْنِ امْرَأَتِهِ) دیمک خطا اولور.

§ ۷۸ اجتماع ساکنین

اجتماع ساکنین دیمک: ایکی حرف ساکن یان یانه مجتمع اولمق دیمکدر:
(فَتَحٌ، نَصْرٌ، ضَرْبٌ) کبی.

§ ساکن اول حرف صحیح اولهرق اجتماع ساکن اولسه، تلفظ ممکن اولمازه اسان
عربده بویله اجتماع ساکنین لر یوقدر هم جائزده دگلدر.

أما فارسیده و ترکیده بعض کلمه لرده ظاهرا وارکیبدر: (کَرْدٌ، مَرْدٌ، هَسْتُ، نِيسْتُ)
کبی و (قَارَتْ، دُورَتْ، بُوْرَطٌ، آذَنْدٌ) کبی.

تنبيه: زَيْدٌ ❀ بَكْرٌ ❀ عَمْرٌو ❀ کبی کلمه لرده دالته وقفده ظاهر اجتماع ساکنین
وارددر؛ لکن بو اجتماع ساکنین فقط ظاهریدر؛ فی الحقیقه یوقدر؛ زیرا اشبو اسملرک
ما قبل آخر لری اصلده ساکن ایسه لرده، حالت وقفده خفی برضحه مختلفسه ایله متحرک
اولورلر، گویا: زَيْدٌ ❀ بَكْرٌ ❀ عَمْرٌو ❀ دیلمش کبی مسوع اولورلر.

§ ساکن اَوَّل حرف علت اولوب ما قبلی ننگ حرکتی حرف علتیه موافق حرکت اولسه و ساکن ثانی مدغم اولمسه، تلفظ ممکن اولور. شویله ایسه ده کلام عربده مکرره عداید اولور. مثلاً: (لَيْقُولُ، لَيَّبِيعُ، لَيَخَافُ) دییلور؛ بلکه حرف علتلی حنف ایله: (لَيُقْتَلُ، لَيَّبِيعُ، لَيَخَافُ) دییلور. فقط حالت وقفه جائز اولور: (يَعْلَمُونَ ﴿﴾ نَكِدَّ بَانَ ﴿﴾ مَبِينِ ﴿﴾ کبی.

§ ساکن اَوَّل حرف علت اولوب ساکن ثانی مشد اولسه تلفظه ممکندر؛ کلام عربده بلا کراهه جائز و چوق واقعدر: (المادة، الدابة، الجادة) کبی.

ودخی: (حوب) کبی که (حاب) ننگ مجهولی مفاعله بابندن ماضی صیغه سی بر مضاعفدر.

§ اجتماع ساکنین بر کلمه ایچنده جائز اولمادیقی کبی ایکی کلمه آراسنده اولسه ده جائز دگلدر. فرضاً آخری ساکن اولان بر کلمه بی اولنده همزه ساقطه اولان دیگر بر کلمه یه وصل قیلوب سویله مک لازم اولسه، همزه ساقطه سی ساقط اوله چغندن ایکی کلمه آراسنده اجتماع ساکنین اولوق لازم کلور. شوتق بیرده ساکن اول حرف علت اولسه مطلقاً شو حرف علت حنف اولنور: (خُذُوا آلَمَالَ، خُذُوا آلَمَالَ، خُذُوا آلَمَالَ) کبی.

ودخی: (أَبُو الْقَاسِمِ، أبا الْقَاسِمِ، أبي الْقَاسِمِ) کبی.

ودخی: (إلى الأمر؛ على الخبير؛ في المدرسة؛ اسمعوا الهدى) کبی.

§ ساکن اَوَّل حرف صحیح اولسه یا کسره یا ضمه یا فتحه ایله تحریک اولنور:

کسره ایله تحریک اولنانلر:

(دَخَلَتِ الْمَرْأَةُ؛ عَنِ الْعَالِينَ؛ إِنْ اجْتَمَعُوا؛ أَنْ اجْتَهَدَ؛ أَوْ الْمَالُ؛ مِنَ النَّجَارِجِ؟)

(هُمُ الْقَالِبُونَ؛ أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ؛ جَمَعْتُمُ الْمَالَ؛ هَدُوا الْقَوْمَ؛ فِيهِمُ الْعُلُومُ) کبی.

(مِنَ الْمَسْجِدِ؛ مِنَ الْمَدْرَسَةِ...) کبی. ودخی تنوین لی اسم دن صوگره همزه ساقطه لی

دیگر بر اسم تصادفی ایدرسه اجتماع ساکنین اولماسون ایچون تنوین کسره له نور:

(زَيْدُ الْعَالَمِ، زَيْدًا الْعَالَمِ، زَيْدِ الْعَالَمِ) کبی که (زَيْدِ الْعَالَمِ، زَيْدِينَ الْعَالَمِ،

زَيْدِينَ الْعَالَمِ) دیو اوقولور لر.

§ ۷۹ ادغام و اعلال

کلمه‌ده بر حرف تکرار ایدلسه یعنی یکدیگرینه مقارن اوله رق ایکی دفعه ذکر ایدلسه اکثر یا بر برینه (ادغام) ایدلورلر. یعنی شو ایکی حرف بر حرف کبی شده ایله تلفظ ایدلورلر.

(ادغام) دیمک: ایکی حرفی بر حرفی کبی ایدرک شده ایله تلفظ ایتمک دیمکدر: (السب، العد، الضر، المد) کبی که أصلک: (السبب، العدد، الضر، المد) ایدیلر. بر برینه ادغام ایدیلان ایکی حرف گویا بر حرف حکمنده صایلورلر. تعبیرده (حرف مدغم) یاخود (حرف مشدد) نامنده اولورلر. ادغام اولنان حرفلر تخفیف ایچون کتابتده فقط بر حرف کبی یازلورلر. ادغام ایدلدکلری معلوم اولسون اوستنه بر (ه) شده علامتی یازلور.

إعلال دیمک: تخفیف ایچون حرف علتی تغییر ایتمک دیمکدر:

(قَوْل، بَيْع) یی (قَالَ، بَاع) دیو سویله مک کبی.

إعلال یعنی حروف علتی تغییر، دورت وجه اوزره اولور:

قلب، حذف، إسکان، نقل حرکت.

قلب

قلب دیمک: بر حرفی دیگر بر حرف ایله دیگیشدرمک یعنی بر حرف برینه دیگر بر حرف تلفظ ایتمک دیمکدر (تبدیل دیو تسمیه هم ممکندر): (قَوْل - قَالَ، بَيْع - بَاع، أُرَاد - إِرَاد، أَوْجَاد - اِجْجَاد، مِوزَان - مِيزَان، مِوَرَاث - مِیرَاث، قَالَ - قَال، شَان - شَان، اِثْمَان - اِیْمَان) کبی.

تنبیه، اشبو قلب و تبدیل اکثر یا حروف علت ایله همزه‌ده واقع اولور. قاعده: افعال بابنک مثاللرنده (واو ایله یا) افعال (تا) سنه مجاور اولدقلرنده (تا) یه قلب اولنورلر:

(أَعْظُ يَتَعَطُّ أَعْظَا) کبی که اصلده: (أَوْعَظُ يُوَعِظُ أَوْعَظَا) ایدیلر.

(أَتَسَّرُ يَتَسَّرُ أَتَسَّرَا) کبی که اصلده: (أَيْتَسَّرُ يَتَسَّرُ أَيْتَسَّرَا) ایدیلر.

قاعده: افعال بابنک فأ الفعلی (ث د ذ ز) حرفلرینک بری اولسه افعالک تاسی شو حرفلره قلب اولنور:

(إِتَّعَار، اِدِّمَاع، اِدِّكَار)، کبی که اصلده: (اِتْتَعَار، اِدْتِمَاع، اِدْتِكَار) ایدیلر.

قاعده: مضاعفدره مکرر اولان حرفلرک بعضلرنده حرف ثانی یایه قلب اولنور:
 (التَّصَيُّ) کبی که اصلده: (التَّصَدُّ) ایدی (التَّقْضَى) کبی که اصلده: (التَّقْضُ)
 ایدی. (الحَاجِي) کبی که اصلده: (الحَاجُّ) (الحَاجُّ) در. (وَفِيهِ). (أَمَلِيَّتُ) کبی که
 اصلده: (أَمَلَّتُ) ایدی (أَحْسِيَّتُ) کبی که اصلده: (أَحْسَسْتُ) ایدی.

§ ۸۰. حنف، اسکان و نقل حرکه

حنف دیمک: بر حرفی کلمه دن إسقاط ایتمک وسویله میوب قالدیرمق دیمک:
 (وَعَدَ) ننگ مضارعسی اولان (يُوعِدُ) پی واونی إسقاط ایدرک (يَعِدُ) دیمک کبی.
 قاعده: بعض مضاعفدره مکرر اولان حرفلرک اولی حنف اولنوب استعما ایدلور:
 (ظَلَّتُ) کبی که اصلده: (ظَلَلْتُ) ایدی: (مَسَّتُ) کبی که اصلده: (مَسَسْتُ) ایدی.
 قاعده، (تفعل و تفاعل) بابلریننگ مضارعلرینک مخاطب صیغه لرنده ایسکی (تأ)
 مجتمع اولدقده برینی حنف ایتمک جائز اولور:

(تَكَلَّمَ، تَنَزَّلُ، تَسَكَّرُ) کبی که اصلده: (تَتَكَلَّمُ، تَنْزَلُ، تَتَسَكَّرُ) ایدیلر.
 (تَبَاعَدُ، تَجَاهَلُ، تَدَارَكُ) کبی که اصلده: (تَتَبَاعَدُ، تَتَجَاهَلُ، تَتَدَارَكُ) ایدیلر.

اسکان

اسکان دیمک: متحرک اولان برحرفک حرکه سنی حنف ایدوب سکونلی قیلنق دیمک:
 دیمکدر: (يَسْعُو، يَسْرِي) کبی که اصلده: (يَسْعُو، يَسْرِي) ایدیلر.
 ودخی: (الرَّامِي، الرَّامِي) کبی که اصلده: (الرَّامِي، الرَّامِي) ایدیلر.

نقل حرکه

نقل حرکه دیمک: متحرک اولان حرفک حرکه سنی یاما قبلنه یاما بعدینده نقل ایتمک دیمک:
 (يَقُولُ يَبِيعُ يَخَافُ) کبی که اصلده: (يَقُولُ، يَبِيعُ، يَخَافُ) ایدیلر.

اخطار: ادغامک (ع)، قلبک (۲۳)، حذفک (۱۰)، اسکانک (۲)،
 و نقل حرکه ننگ (۷) قدر قاعده لری واردر. اوشبو کتابک برنجی طبعه سنده بیان
 قیلنمش ایدیلر. اوزون اولماسون اوچون بو طبعه سنده اسقاط ایدلر.